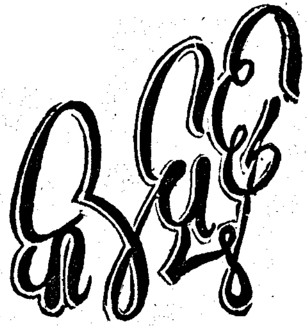

ପ୍ରକାଶକ-ଗୁପ୍ତଚର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ
ବାଲୁଗାଁ (ପୁରୀ)

ରାଧାନାଥ ମହାନ୍ତି

ପ୍ରକାଶକ :
ଗୁପ୍ତଚର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ
ବ୍ରହ୍ମପୁର (ଗଞ୍ଜାମ)

ପ୍ରଥମ ମୁଦ୍ରଣ :
ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୯୫୮

ମୁଦ୍ରାକର :
କବିରାଜ ଶ୍ରୀ ରାମନାଥ ପାତ୍ରୀ ଶର୍ମ୍ମା,
ବିନାୟକ ପ୍ରେସ, ବ୍ରହ୍ମପୁର (ଗଞ୍ଜାମ)

ଏକଟଙ୍କା ଆଠଅଣା

ପ୍ରଗତି ଉତ୍କଳ ସଂଘ ଲାଇବ୍ରେରୀ
ନ ୭/୫୯୬
ତା ୧.୬.୫୮
ସରଳ ଷେଲ

ଏକ

ଭାରତର ବିଖ୍ୟାତ ଗୋଇନ୍ଦା ଶେଖର ପଟ୍ଟନାୟକ ଯାହାଙ୍କର କିଛି କାମ ନଥିଲେ ସକାଳ ନଅଟା ପୂର୍ବରୁ ନିଦ ଭାଙ୍ଗେ ନାହିଁ, ଆଜି 'କିନ୍ତୁ ସାତଟା ବେଳେ 'ଅସି ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଦେଖିଲି ସେ ନିତ୍ୟ-କର୍ମ 'ସାରି ଚା' ପାନରେ ବ୍ୟସ୍ତ ।

ତାଙ୍କ ପଛ ଚେୟାରରେ ବସିପଡ଼ି ଗତ ରାତିରେ ଆଗନ୍ତୁକ ଯେଉଁ ବାଡ଼ି ଖଣ୍ଡିକ ଛାଡ଼ି ଯାଇଥିଲେ—ତାକୁ ଏପଟ ସେପଟ ଓଲଟାଇ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲି । ବାଡ଼ିର ମୁଣ୍ଡରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ରୁପାର ଗୋବ । ଠିକ୍ ଗୋବ ତଳେ ଗୋଟିଏ ରୁପା ପାତିଆରେ ଲେଖା ହୋଇଛି, 'ଡାକ୍ତର ସୁରେଶଚନ୍ଦ୍ର ରାୟ ଏମ୍. ବି.-

ବି. ଏସ୍.ଙ୍କୁ ତାଙ୍କ କଟକ ହସପିଟାଲ ବନ୍ଧୁଙ୍କଠାରୁ ସ୍ନେହ ନିଦର୍ଶନ । ୧୯୪୦ ।'

"ଅଚ୍ଛା, ରତନ କଣ କଣ ସବୁ ତହିଁରୁ ପାଉଛ ?" ଶେଖର ମୋତେ ପଛକରି ବସିଥିଲେ ଏବଂ ମୁଁ କେତେବେଳେ ଆସିଲି ତାର ସଂକେତ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ନଥିଲି । "ଅଚ୍ଛା ତୁମେ କମିତ ଜାଣୁଛ ମୁଁ କଣ କରୁଛି ବୋଲି । ମୁଁ ଭାବୁଛି ତୁମ ମୁଣ୍ଡ ପଛରେ ମଧ୍ୟ ଆଖି ଅଛି ।"

"ଆରେ ତୁମେ ଦେଖିପାରୁନ ମୋ ଆଗରେ ଗୋଟିଏ ସିଲଭର କୋଟେଡ଼ କପ୍ ଅଛି । ସେଥିରେ ତୁମର ଛାୟା ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଉଛି । ଯେ ଯାହାହେଉ ଗତ ରାତିରେ ତ ଆଗନ୍ତୁକଙ୍କ ସହିତ ଦେଖା ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ—ଚାଲ ଏହି ବାଡ଼ିଟିକୁ ନେଇ ତାଙ୍କର ରୂପ, ଗୁଣ, ବୟସ, ଚରିତ୍ର ବିଷୟରେ ଗୋଟିଏ କିଛି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କରିନେବା ।"

ମୋର ବନ୍ଧୁ କପର ଭାବରେ, କୌଣସି ବିଷୟରେ ପରୀକ୍ଷା ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି ମୁଁ ଜାଣେ, ତେଣୁ କହିଲି—"ବାଡ଼ିରୁ ଜଣାପାଉଛି ଯେ ସେ ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଡାକ୍ତର ଓ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ମଧ୍ୟ । କାରଣ ଏହି ଉପହାରରୁ ଜଣାପାଉଛି ।"

"ବେଶ୍ ଭଲ, ଖୁବ୍ ଭଲ;" ଶେଖର କହିଲେ, "ତାପରେ ସେ ଜଣେ ମଫସଲର ଡାକ୍ତର ପରି ଜଣାପାଉଛନ୍ତି—ଯେଉଁ ତାଙ୍କର ଅଧିକାଂଶ ରୋଗୀଙ୍କୁ ଚାଲିକରି ଦେଖିବାକୁ ଯାନ୍ତି ।" ମୁଁ କହିଲି ।

"କାହିଁକି ?"

"କାରଣ ବାଡ଼ିଟା ସୁନ୍ଦର ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାର ତଳ ଅଂଶଟା ଠୋକର ଖାଇ ଖାଇ ଏପରି ବିକୃତ ହୋଇଛି ଯେ—ଜଣେ ସହର ଡାକ୍ତର ଏହାକୁ ବ୍ୟବହାର କରିଥିବା ଜଣା ପାଉନାହିଁ ।"

"ବାସ୍ତବିକ୍ ରତନ, ଚମତ୍କାର" କହି ଶେଖର ସିଗାରେଟ୍ ଲଗାଇ ପୁଣି ଆରମ୍ଭ କଲେ "ବହୁତ ଲୋକଙ୍କର ପ୍ରତିଭା ଥାଏ, କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ତାହାର ସଦ୍‌ବ୍ୟବହାର କରିବାର ସୁଯୋଗ ପା'ନ୍ତି ନାହିଁ । ଯେଉଁମାନଙ୍କର ପ୍ରତିଭା ନଥାଏ, ସେମାନେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ପ୍ରତିଭା ପରିସ୍ଫୁଟନରେ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ତମେ ନଥିଲେ ହୁଏତ ମୁଁ ଆଜି ଏତେବଡ଼ ଗୋଇନ୍ଦା ହୋଇପାରି ନଥାନ୍ତି । ତୁମଠାରେ ମୁଁ ବହୁତ ଋଣୀ ରତନ ।"

ସେ ଏତେ କଥା ପ୍ରାୟ କେବେ କହନ୍ତି ନାହିଁ । ଆଜି କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଏ ପ୍ରକାର ପ୍ରଶଂସାରେ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କଲି ।

ବାଡ଼ିଟିକୁ ନେଇ ସେ ଝରକା ନିକଟକୁ ଯାଇ ପରୀକ୍ଷା କରି କହିଲେ—"ରତନ, ତମର ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଏକମତ ନୁହେଁ । ଏହା ନିଶ୍ଚୟ ଯେ ସେ ଜଣେ ମଫସଲର ଡାକ୍ତର ଏବଂ ସେ ବହୁତ ବୁଲିଏ ବୁଲନ୍ତି ।"

"ତାହେଲେ ମୋ କଥା ଠିକ୍ ।"

"ସେତିକି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେବଳ । ଡାକ୍ତର ଆଗରୁ ସହରରେ ଡାକ୍ତରୀ କରୁଥିଲେ । ତାପରେ ଚାକିରି ଛାଡ଼ି ମଫସଲରେ ଡାକ୍ତରୀ କରନ୍ତି ଏବଂ ଏହି ଉପହାରଟି ତାଙ୍କ ବଦଳି ଉପଲକ୍ଷରେ । ଡାକ୍ତର ବାଡ଼ିଟିକୁ ନିଜ ହାତରେ ବହୁତ ସମୟରେ ନିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ତାଙ୍କର କୁକୁର ଦାନ୍ତରେ ଧରି ତାଙ୍କ ପାଖେ ପାଖେ ଚାଲିଥାଏ । ବାଡ଼ି ଉପରେ ଦାନ୍ତର ଦାଗ ପରିଷ୍କାର ଜଣାପଡୁଛି । ତେଣୁ ଭଦ୍ରଲୋକ ଜଣକ ବୃଦ୍ଧ ହୋଇ ନଥିବେ—ଯାହାଙ୍କର କି ସବୁବେଳେ ବାଡ଼ି ଦରକାର ପଡୁଥିବ ।"

"ଆପଣ କୁକୁର ବୋଲି କାହିଁକି କହୁଛନ୍ତି ।"

"କାରଣ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଦେଖୁଛି ଆମ ପାହାଚ ନିକଟରେ ଗୋଟିଏ କୁକୁର । ଆଗନ୍ତୁକ ବୋଧହୁଏ ଆସିଗଲେ । ଯାଆନ୍ତୁ ରଞ୍ଜନ—ସେ ଡମଫର ଜଣେ ଡାକ୍ତର । ତେଣୁ ମୋତେ ବିଶେଷ ତାଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବାକୁ ସୁବିଧା ହେବ ।"

ଆଗନ୍ତୁକଙ୍କୁ ଦେଖି ମୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲି । କାରଣ ମୁଁ ଯାହା ଭାବିଥିଲି ତାର ବିପରୀତ । ଲମ୍ବା ଗଠନ, ଟିଆଁ ପରି ଲମ୍ବା ନାକ, ଆଗକୁ ଝୁଙ୍କି ଚାଲନ୍ତି । ଶେଖରଙ୍କ ହାତରେ ବାଡ଼ିଟିକୁ ଦେଖି ସେ ଆନନ୍ଦରେ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲେ । "ମୁଁ ତ ଭାବିଥିଲି ମୁଁ ଏହାକୁ ହଜାଇଦେଲି ବୋଲି । କେଉଁଠି ଛାଡ଼ିଲି ମୋର ମନେ ନଥିଲା । ଆପଣଙ୍କ ଘରେ ନା ଷ୍ଟେସନରେ । ଏହି ବାଡ଼ି ପାଇଁ କାଲି ରାତିରେ ମୋତେ ନିଦ ହୋଇନି ।"

"ଗୋଟିଏ ଉପହାର ବୋଧହୁଏ ?" ଶେଖର କହିଲେ ।

"ହିଁ ସାର ।"

"କଟକ ହସପିଟାଲରୁ ?"

"ହିଁ, ମୋ ବିବାହରେ ଜଣେ ଦୁଇଜଣ ବନ୍ଧୁଙ୍କଠାରୁ ।

"ଆହା ଆପଣ ସବୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେଲେ" ମୁଁ କହିଲି । ସୁନା ଫ୍ରେମ ଦିଆ ଚଷମା ଭିତରୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଡାକ୍ତର ସୁରେଶ ରାୟ ପଚାରିଲେ "କାହିଁକି ?"

"ଆପଣଙ୍କ ବିଷୟରେ ଆମେ ଯେଉଁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କରିଥିଲୁ, ତାକୁ ଆପଣ ଓଲଟ ପାଲଟ କରିଦେଲେ ।"

"କ୍ଷମା କରିବେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ କଣ ଗୋଇନ୍ଦା ଶେଖର ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ସହିତ କଥା ଭାଷା ହେଉଛି ?"

“ନା, ସେ ମୋର ସହକାରୀ ଓ ବନ୍ଧୁ, ଡାକ୍ତର ରତନ କୁମାର ଦାସ” ଶେଖର କହିଲେ ।

“ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ପରିଚିତ ହୋଇ ମୁଁ ବଡ଼ ଆନନ୍ଦିତ ଡାଃ ରତନ । ଆପଣଙ୍କର ଲେଖାମାନ ମୁଁ ବହୁତ ସମୟରେ ପଢିଛି ଓ ଶେଖର ବାବୁଙ୍କର ଅନୁସନ୍ଧାନ ପ୍ରଣାଳୀରେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇଛି ।”

“ଆଚ୍ଛା, ଆପଣ କାହିଁକି ଆସିଥିଲେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କହିଲେ ନାହିଁ ତ ?”

“ହଁ, ମୁ ସେମିତିକା ଗୋଟିଏ ସମସ୍ୟା ନେଇ ଆପଣଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ ଭିକ୍ଷା ପାଇଁ ଆସିଛି ଶେଖର ବାବୁ ।” ଏହା କହି ଡାଃ ସୁରେଶ ପକେଟରୁ ଗୋଟିଏ ପୁରୁଣା କାଗଜ ବାହାର କଲେ । “ଏହି କାଗଜରେ ଲେଖା ହୋଇଛି ଗୋଟିଏ ବଂଶର ଇତିହାସ । ଏହା ମିଳିଛି ରାୟବାହାଦୁର କୈଳାସନାଥ ଚୌଧୁରୀଙ୍କଠାରୁ । ଯାହାଙ୍କର ଆକସ୍ମିକ ମୃତ୍ୟୁ ଗତ ତିନମାସ ତଳେ ପ୍ରତାପପୁରରେ ଚାଞ୍ଚଲ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା । ମୁଁ ତାଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବନ୍ଧୁ ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପରିଦର୍ଶକ ।”

ଶେଖର ହାତ ବଢାଇ କାଗଜଟି ନେଇ ନିଜ ଆଖି ଉପରେ ମେଲାଇ ଧରିଲେ । କାଗଜଟିର ଉପରେ ଲେଖା ହୋଇଛି “ଚୌଧୁରୀ-ମହଲ” ଓ ତଳେ ଲେଖା ହୋଇଛି, “୧୮୪୨” ।

“ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ଏହି କୌତୁକ ଗଳ୍ପଟି ପଢି ଶୁଣାଉଛି” କହି ଡାଃ ସୁରେଶ ଶେଖରଙ୍କ ପାଖରୁ କାଗଜଟି ନେଇ ପଢିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।

“ଚୌଧୁରୀପଲ୍ଲୀର ଭୂତ ବିଷୟ ବହୁ ଲୋକ ମୁହଁରୁ ବହୁତ କଥା ଶୁଣାଯାଏ । ଚୌଧୁରୀ ବଂଶର ମୁଁ ବଂଶଧର ହୋଇଥିବାରୁ ମୁଁ

ବାପାଙ୍କ ଠାରୁ ଏ ଗଳ୍ପ ଶୁଣିଥିଲି ଓ ସେ ତାଙ୍କ ବାପାଙ୍କ ଠାରୁ ଶୁଣିଥିଲେ ।”

“ଓଡ଼ିଶା ଇଂରେଜ ହାତକୁ ଯିବାପରେ, ପ୍ରତାପ ଚୌଧୁରୀ, ପ୍ରତାପପୁର ବିରାଟ ଜମିଦାରୀର ମାଲିକ ହୋଇଥିଲେ । ଗ୍ରାମଟି ସହରଟି ତାଙ୍କ ନାମ ଅନୁସାରେ ହୋଇଛି ଓ ତାଙ୍କ ମହଲ ପାଖ ଆଖରେ ତାଙ୍କ ଚାକରଙ୍କର ବଂଶ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ଯେଉଁ ପଲ୍ଲୀଟିଏ ଅଛି ତାକୁ ଚୌଧୁରୀପଲ୍ଲୀ କହନ୍ତି । ସେ ଯାହାହେଉ, ଏପରିକି ଚୌଧୁରୀ ବଂଶର ପ୍ରତିପତ୍ତି ବହୁ ଦିନରୁ ରହି ଆସିଛି । ପ୍ରତାପ ଚୌଧୁରୀ ଖୁବ୍ ଅତ୍ୟାଚାରୀ ଥିଲେ । ଘଟଣାରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ ସେ ତାଙ୍କର କୌଣସି ପ୍ରଜାଙ୍କର କନ୍ୟାପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ତାକୁ ବିବାହ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ସେହି କୃଷକ କନ୍ୟା ପ୍ରତାପଙ୍କର ବଦଗୁଣ ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ବିବାହ କରିବାକୁ ଅନିଚ୍ଛୁକା ଥିଲେ । ତେଣୁ ପ୍ରତାପ ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟ ଛ’ ଜଣ ଖରାପ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ସହିତ ମିଶି ଝିଅଟିକୁ ହରଣଚାଲି କରି ଆଣିଲେ । ଝିଅଟିକୁ ଉପର ମହଲାରେ ରଖି ଦେଇ ପ୍ରତାପ ଓ ତାଙ୍କର ମିତ୍ର ମାନେ ତଳ ମହଲାରେ ମଦ ମାଂସରେ ବୁଡ଼ିରହି ମଉଜ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ସେତେବେଳକୁ ବାହାରେ ଜହ୍ନ ବିଚ୍ଛୁଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା, କୁହୁଡ଼ି ଏତେ ଘନ ହୋଇ ଆସିଥିଲା ଯେ ପାଞ୍ଚହାତ ଦୂରର ଗଛ ମଧ୍ୟ ଦୃଶ୍ୟ ହେଉ ନଥିଲା । ପ୍ରତାପ ଓ ତାର ସାଥୀମାନେ ମାତାଲ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବାର ଦେଖି ଝିଅଟି ଅପେକ୍ଷେ ଅସ୍ତ ଘରୁ ପଦାକୁ ଆସି ସେହି ଘନ କୁହୁଡ଼ି ଭିତରେ ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

“କିଛି ସମୟ ପରେ ପ୍ରତାପର ଯେତେବେଳେ ଚେତନା ଆସିଲା, ସେ ପ୍ରଥମେ ନଳିନୀ କଥା ଭାବିଲା ଓ ଉପର ମହଲାରେ ଯାଇ ଦେଖିଲା ପିଞ୍ଜରା ଖାଲି—ପକ୍ଷୀ ଉଡ଼ିଯାଇଛି । ଦାନ୍ତରେ ଦାନ୍ତ ଚିପି

ପ୍ରତାପ ତାଙ୍କର ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ଡାକିଲେ ଓ ତାଙ୍କର ଘୋଡ଼ା ଠିକ୍ କରିବାକୁ କହିଲେ । ଛଅଜଣ ଯାକ ବନ୍ଧୁ ମଧ୍ୟ ସେହି କୁହୁଡ଼ି ବୋଲା ରାତିରେ ଝିଅଟିର ସନ୍ଧାନରେ ଘୋଡ଼ା ଝମ୍ପାଇ ଦେଲେ । ପ୍ରତାପ ତାଙ୍କ ଆଗରୁ ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ । ସେତେବେଳକୁ କୁହୁଡ଼ି ଛାଡ଼ି ଯାଇଥାଏ । ଆକାଶରେ ପରିଷ୍କାର ଚନ୍ଦ୍ର ବର୍ତ୍ତୁଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଥାଏ । ଏହି ଛଅଜଣ ଅଶ୍ୱାରୋହୀ ହଠାତ୍ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ଘୋଡ଼ା ଛିଡ଼ା କରାଇଲେ । ଆଗରେ ଦେଖିଲେ ଝିଅଟି ରାସ୍ତାର ଗୋଟିଏ କଡ଼କୁ ପଡ଼ିଛି—ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ରାତିର ଶାନ୍ତ ପବନରେ ତାର ଚୂର୍ଣ୍ଣକୁନ୍ତଳ ଫୁରୁ ଫୁରୁ ହୋଇ ଉଡୁଛି ଏବଂ ତା ପାଖରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ପ୍ରତାପ ଚୌଧୁରୀ । ଏ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି ଏକ ବିଶାଳକାୟ ଜନ୍ତୁ । ବହୁତଟା କୁକୁର ପରି କିନ୍ତୁ ପୃଥିବୀର ଯେ କୌଣସି କୁକୁରଠାରୁ ବଡ଼ । ସେହି ଜହ୍ନ ରାତିରେ ଆଖିଗୁଡ଼ାକ ନିଆଁ ପରି ତାର ଜକ୍ ଜକ୍ କରୁଥିଲା ।"

"ତେଣୁ ହେ ମୋର ବଂଶଧରମାନେ, ଏହାହିଁ ହେଉଛି ଆମ ବଂଶରେ ଭୂତ ଉପଦ୍ରବର ଇତିହାସ । ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ସାବଧାନ କରି ଦେଉଛି—ଯେପରି ରାତିରେ କେହି ସେହି ରାସ୍ତା ଅତିକ୍ରମ ନ କରନ୍ତି ।"

ଏତକ ପଢ଼ିସାରି ଡାକ୍ତର ସୁରେଶ ତାଙ୍କର ସୁନା ଫ୍ରେମ ଚଷମାକୁ କପାଳ ଉପରକୁ ଟେକିଦେଇ ଶେଖର ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ କହିଲେ, "କଣ କୌତୁହଳ ଜନକ ନୁହେଁ ?"

"ଯେ ରୂପକଥାର ସଂଗ୍ରାହକ ତାଙ୍କୁ ହୋଇପାରେ ।"

ଡାଃ ସୁରେଶ ପକେଟରୁ ଗୋଟିଏ ଖବରକାଗଜ ବାହାର କରି କହିଲେ, "ଦେଖନ୍ତୁ ଶେଖର ବାବୁ, ଆପଣଙ୍କୁ "ଦୈନିକ ସମାଚାର"ରୁ

ଗୋଟିଏ ଅଳ୍ପଦିନ ତଳର ଘଟଣା ପଢ଼ିଶୁଣାଉଛନ୍ତି । ଖବରକାଗଜଟା ଏହିବର୍ଷ ଜାନୁୟାରୀ ୧୪ ତାରିଖର । ତା ପରେ ସେ ପଢ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ—

"ଆସନ୍ତା ନିର୍ବାଚନରେ କଂଗ୍ରେସ ପ୍ରାର୍ଥୀ ରାୟବାହାଦୁର କୈଳାସନାଥ ଚୌଧୁରୀଙ୍କର ଆକସ୍ମିକ ମୃତ୍ୟୁରେ ପ୍ରତାପପୁରରେ ଘୋର ଶୋକର ଛାୟା ଖେଳିଯାଇଛି । ଯଦିଓ କୈଳାସନାଥ ଚୌଧୁରୀ ମହଲରେ ଖୁବ୍ ଅଳ୍ପଦିନ ହେଲା ଆସି ରହୁଥିଲେ, ତାଙ୍କର ଅମାୟିକ ଓ ସରଳ ବ୍ୟବହାର ଦ୍ୱାରା ସେ ସେହି ଅଞ୍ଚଳରେ ନିଜକୁ ଖୁବ୍ ଲୋକପ୍ରିୟ କରିପାରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁରେ ଦେଶ ଜଣେ ଦାମୀ ଓ ଲୋକପ୍ରିୟ ନେତାଙ୍କୁ ହରାଇଲା । ସେ ଅବିବାହିତ ଥିଲେ ଓ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ଦେଶହିତକର କାର୍ଯ୍ୟରେ ବିନିଯୋଗ କରିବାକୁ ମନସ୍ଥ କରିଥିବାର ସମ୍ବାଦରୁ ଜଣାଯାଏ ।"

"ରାୟ ବାହାଦୁରଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ସମ୍ପର୍କରେ ଯେଉଁ ସମ୍ବାଦମାନ ମିଳୁଛି—ସନ୍ଧାନ ଦ୍ୱାରା ତାହାକୁ ପରିଷ୍କାର କରାଯାଇନାହିଁ । "ମହଲ"ର ଚାକର କେଶବ ମୁହଁରୁ ଯାହା ଶୁଣାଯାଏ—ରାୟ-ବାହଦୁରଙ୍କ ଶରୀର କିଛିଦିନ ହେଲା ଭଲ ନଥିଲା ଓ ସେ ହୃଦ୍-ରୋଗରେ ପୀଡ଼ିତ ଥିଲେ । ଡାଃ ସୁରେଶ ରାୟ ମଧ୍ୟ ଏହି ମତ ଦେଇଛନ୍ତି:—"ପ୍ରତ୍ୟେକ ରାତିରେ କୈଳାସନାଥ ବିଛଣାକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ "ଚୌଧୁରୀ ମହଲ" ଆଗରେ ଯେଉଁ ପାହାଡ଼ ଅଛି—ତହିଁର ପାଦ ଦେଶରେ ବୁଲି ଆସନ୍ତି । ଜାନୁୟାରୀ ଚାରି ତାରିଖରେ ସେ କଟକ ବାହାରିଯିବେ ବୋଲି କେଶବକୁ ବିଛଣାପତ୍ର ଠିକ୍ କରିବାକୁ ଆଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ସେହିଦିନ ରାତିରେ ସବୁଦିନପରି ଖାଇସାରି ସେ ବୁଲିବାକୁ ବାହାରିଗଲେ । ରାତି ବାରଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେଶବ ଅପେକ୍ଷା କରି ମାଲିକ ଆସିବାର ନ ଦେଖି ଗୋଟିଏ ଲଣ୍ଠନ ନେଇ

ଖୋଜିବାକୁ ବାହାରିଗଲି । ସେଦିନ ଅଳ୍ପ ବର୍ଷା ହୋଇଥିଲା । ତେଣୁ କୈଳାସନାଥଙ୍କର ପାଦ ଚିହ୍ନ ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣା ପଡୁଥିଲା । ମହଲରୁ ପାହାଡ଼ ଅଡ଼କୁ ଗଲେ, ମହଲର ସୀମା ପାଚେରି ଗେଟ୍ ପାର ହେବାକୁ ହୁଏ । କୈଳାସନାଥ ସେଠାରେ କିଛି ସମୟ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିବାର ପ୍ରମାଣ ମିଳିଛି । ତା ପରେ ସେ ପାହାଡ଼ ଅଡ଼କୁ ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ । ପାହାଡ଼ର ତଳ ଦେଶରେ ଛୋଟ ଝରଣାଟିଏ ଅଛି । ସେହି ସ୍ଥାନରେ ଶବ ମିଳିଲା । କେଶବର ଜମାନବନ୍ଦୀରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ଗେଟ୍ ପାଖରୁ ଝରଣା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୈଳାସନାଥଙ୍କର ପାଦଚିହ୍ନ ବଦଳିଲା ପରି ଜଣା ପାଉଥିଲା ଓ ସେ ପାଦର ଅଗରେ ଚାଲି ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ ।

"କୈଳାସନାଥଙ୍କ ଦେହରେ କୌଣସି ଆଘାତ ଚିହ୍ନ ନାହିଁ । ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କଠାରୁ ଜଣାଯାଇଛି ଯେ, ତାଙ୍କର ହୃଦ୍‌କ୍ରିୟା ବନ୍ଦ-ଜନିତ ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଛି ।"

"ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଜଣାପାଇଛି ଯେ, ଯଦି ଜୀବିତ ଥା'ନ୍ତେ, ରାୟ-ବାହାଦୁର କୈଳାସନାଥଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତିର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ହେବେ, ତାଙ୍କ ସାନ ଭାଇଙ୍କର ପୁଅ କିଶୋରକୁମାର ଚୌଧୁରୀ । ତାଙ୍କ ସାନଭାଇ ପୂର୍ବେ ବମ୍ବେରେ ବ୍ୟବସାୟ କରୁଥିଲେ ।"

ଡାଃ ସୁରେଶ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ ଖବର-କାଗଜଟିକୁ ଭାଙ୍ଗି ପକେଟସ୍ଥ କଲେ ।

ଦୁଇ

"ଏପରି ଗୋଟିଏ କୌତୂହଳ ଜନକ ଘଟଣା ଶୁଣାଇ ଥିବାରୁ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଉଛି ଡାଃ ସୁରେଶ । ଆପଣ ତେବେ କହୁଛନ୍ତି ଯାହାସବୁ ପଢିଲେ—ସେଗୁଡ଼ା ସବୁ କେବଳ ମୁଖରେ

ପ୍ରଶ୍ନବିଦ୍ଧ ହୋଇଥିବା ଘଟଣା । ତେବେ ଆପଣଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମତ କଣ କୁହନ୍ତୁ ।" ଶେଖର ଏତିକ କହିସାରି ଦୁଇହାତ ଯୋଡ଼ି ଡାଃ ସୁରେଶଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ରହିଲେ ।

ଡାଃ ସୁରେଶ ଉତ୍ତେଜିତ ଭାବରେ କହିବାକୁ ଲାଗିଲେ, "ଦେଖନ୍ତୁ ଶେଖର ବାବୁ — ମୋର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମତ ଯାହା ହେଉନା କାହିଁକି, ଜଣେ ଆଧୁନିକ ବିଜ୍ଞାନର ଲୋକ ହୋଇଥିବାରୁ ମୁଁ ତଦନ୍ତ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମୋର ମତ ଦେଇ ନଥିଲି । କାରଣ ମୁଁ ଯେଉଁ ଧାରଣା କରୁଛି ତାହା ହେଉଛି ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ସେହି ବଂଶ ଉପରେ ଯେଉଁ ଭୂତର ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ପଡୁଛି, ସେହି କାରଣରୁହିଁ କୈଳାସନାଥଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ।

"ମୋର ଠିକ୍ ଭାବରେ ମନେ ପଡୁଛି ଏହି ଘଟଣା ଘଟିବାର ତିନି ସପ୍ତାହ ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ କାର୍ ନେଇ କୈଳାସନାଥଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇଥିଲି । ସେତେବେଳେ ସେ ମହଲର ଠିକ୍ ଦ୍ୱାରରେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ । ମୁଁ କାରରୁ ଓହ୍ଲାଇପଡ଼ି ତାଙ୍କ ଆଗରେ ଠିଆ ହେଲି । କିନ୍ତୁ ଦେଖିଲି ତାଙ୍କ ଆଖି ଯୋଡ଼ିକ ମୋର କାନ୍ଧ ଉପର ଦେଇ ସେହି ଝରଣା ଆଡ଼କୁ ପଡ଼ୁଛି । ତାଙ୍କ ଆଖିକୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲି—ସେ ଆଖିରେ ଭୟ ବିହ୍ୱଳତା ପୂରି ରହିଛି । ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଅନୁସରଣ କରି ମୁଁ ଦେଖିଲି ଝରଣା କୂଳେ କୂଳେ ଗୋଟିଏ କଳା ବାଛୁରି ପରି କଣ ଜନ୍ତୁଟିଏ ଚାଲିଯାଉଛି । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୁଁ କାରରେ ଷ୍ଟାର୍ଟ ଦେଇ ଝରଣା ଆଡ଼କୁ ଗଲି; କିନ୍ତୁ ସେଠାରେ କିଛି ନଥିଲା । ମୁଁ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣିଛି, ଏହି ଘଟଣାଟି ତାଙ୍କ ମନରେ ଗଭୀର ରେଖାପାତ କରିଥିଲା । ଚୌଧୁରୀପଲ୍ଲୀରେ ବହୁତ ଦୂରରେ ଦୂରରେ ଘର ସବୁ । "ଚୌଧୁରୀମହଲ"ର ଅଧମାଇଲ୍ ବା ପାଖକୁ ପ୍ରକୃତ ବିଜ୍ଞାନ ଗବେଷକ ପ୍ୟାରିଲାଲ କପୁର, ତାଙ୍କର ଭଉଣୀଙ୍କୁ ସାଥିରେ ନେଇଥାନ୍ତି ।

ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନୀ କିନ୍ତୁ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଆସି ଭଲଭାବରେ ଓଡ଼ିଆ କହନ୍ତି । ତାହାଙ୍କ ପରକୁ ସେହିପରି ଅବସର ପ୍ରାପ୍ତ ହୀରେନ୍ ସେନ୍ । ଦୂର-ବୀକ୍ଷଣଟିଏ ଧରି ସବୁବେଳେ ଜ୍ୟୋତିର୍ବିଦ୍ୟାରେ ରତ । ତେଣୁ "ଚୌଧୁରୀ-ମହଲ" ଏକାନ୍ତ ଭାବରେ ନିଛାଟିଆ ହୋଇଥିବାରୁ କୈଳାସ ନାଥ ପ୍ରାୟ ସବୁବେଳେ ଭୟ କରୁଥିଲେ ।"

ଡାଃ ସୁରେଶ ଗୋଟିଏ ସିଗାରେଟ୍ ଲଗାଇ ପୁଣି କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ, "ତାଙ୍କର ଏପରି ଦୁର୍ବଳତା ଦେଖି ତାଙ୍କୁ ମୁଁ ମୁଲ୍କ ବୁଲିଯିବା ପାଇଁ କହିଥିଲି । ମୁଁ ଭାବିଥିଲି ହୁଏତ ସହରରେ ଫୁର୍ତ୍ତିରେ କଟାଇ କୈଳାସନାଥଙ୍କର ଉତ୍କଣ୍ଠା କିଛିତ ପରିମାଣରେ କମି ଯାଇ-ପାରେ । ବନ୍ଧୁ ହୀରାଲାଲ କପୁର ମଧ୍ୟ ସେହି ଉପଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ।"

"ତାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ଦିନ ରାତିରେ କେଶବ ତାଙ୍କ ଚାକର, ତା ସ୍ତ୍ରୀ ହାତରେ ମୋତେ ଡାକି ପଠାଇଲା । ଯାହାହେଉ ଘଣ୍ଟାକ ମଧ୍ୟରେ ମୁଁ ଆସି ଚୌଧୁରୀମହଲରେ ପହଞ୍ଚିଗଲି । ପହଞ୍ଚି ସମସ୍ତ ବିଷୟ ଶୁଣି କୈଳାସନାଥଙ୍କର ପାଦଚିହ୍ନ ଦେଖି ଦେଖି ଆଗେଇଲି । ପାଚେରୀ ଗେଟ୍ ନିକଟରେ ସେ କିଛି ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବାର ମଧ୍ୟ ଜାଣି-ପାରିଲି ।"

"କିପରି ?" ଶେଖର ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ।

"କାରଣ, ସେଠାରେ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡିଆ ସିଗାରେଟ୍ ପଡ଼ିଥିଲା । ଦୁଇଖଣ୍ଡ ସିଗାରେଟ୍ ଖାଇବା ପାଇଁ ଯେତେ ସମୟ ଲାଗିବ, ଅନ୍ତତଃ ସେତିକି ସମୟ ସେ ସେଠାରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲେ । ତା'ପରେ କେଶବ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କାହାର ପାଦଚିହ୍ନ ଦେଖିଲିନି; କିନ୍ତୁ ପାଚେରୀ ଗେଟ୍ ପାଖରୁ କୈଳାସନାଥଙ୍କର ପାଦଚିହ୍ନ ବଦଳି ଯାଇଥିବା ଜଣାଗଲା ।

"ତାପରେ ଯାଇ କୈଲାସନାଥଙ୍କର ଶବ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଲି । ସେ ମୁହଁ ତଳକୁ କରି ପଡ଼ିଥିଲେ ଏବଂ ଅତି ଭୟ ଜନିତ ସେ ମାଟିକୁ ଏପରି ଭାବରେ ଜାବୁଡ଼ି ଧରିଥିଲେ ଯେ ତାଙ୍କର ଦଶଟା-ଯାକ ଆଙ୍ଗୁଳି ମାଟି ଭିତରେ ପଶିଯାଇଥିଲା । ଦେହଯାକରେ କୌଣସି ଆଘାତର ଚିହ୍ନ ନଥିଲା ।"

"ହଁ ତା'ତ ଖବରକାଗଜରେ ଲେଖାଅଛି ।"

"କିନ୍ତୁ କେଶବ ଅନୁସନ୍ଧାନ ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ମିଛ କହିଛି । ସେ କହିଥିଲା ଯେ କୈଲାସନାଥଙ୍କର ପାଦଚିହ୍ନ ବ୍ୟତୀତ ସେ ଅନ୍ୟ କାହାରି ପାଦଚିହ୍ନ ଦେଖିନାହିଁ ; କିନ୍ତୁ ମୁଁ ନିଜେ ଅନ୍ୟର ପାଦ ଚିହ୍ନ ଦେଖିଛି ।"

"କଣ ପୁରୁଷ ନା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକର ?"

ଡା: ସୁରେଶ ଉତ୍ତେଜନାପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱରରେ ଫୁସ୍ ଫୁସ୍ ହୋଇ କହିଲେ, "ନା ପାଦଚିହ୍ନଗୁଡ଼ିକ ଥିଲା, ଗୋଟିଏ ବିରାଟକାୟ ଡାହାଳ କୁକୁରର ।"

ହଠାତ୍ ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତେଜନା ମୋ ଦେହ ଭିତର ଦେଇ ଚାଲିଗଲା । ଶେଖର ଆଉ ଟିକିଏ ଆଗକୁ ଝୁଙ୍କିପଡ଼ି କହିଲେ—"ଆପଣ ନିଜେ ଦେଖିଛନ୍ତି ?"

"ଯେପରି ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖିପାରୁଛି । ପାଦଚିହ୍ନ ଗୁଡ଼ିକ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ ପ୍ରାୟ ୨୦ ଗଜ ଦୂରରେ ପଡ଼ିଥିଲା ଏବଂ କେହି ତା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ ନଥିଲେ । ମୁଁ ବି ପୂର୍ବରୁ ହୁଏତ ଗଳ୍ପଟା ଶୁଣି ନ ଥିଲେ—

"ଆଚ୍ଛା ଘଟଣାଟି କିପରି ?"

"ଠିକ ପାହାଡର ପାଦଦେଶରେ ଝରଣାର ଦୁଇପଟରେ ଘଞ୍ଚ ଜଙ୍ଗଲ । ଝରଣାଟି ପ୍ରାୟ ଅଠଫୁଟ ଲମ୍ବା ।"

"ଝରଣା ଓ ଜଙ୍ଗଲ ମଝିରେ ଅଛି କଣ ?"

"ହଁ ଝରଣାର କୂଳେ କୂଳେ ଘାସ ଉପରେ ପାହାଡ଼ିକୁ ଯିବାର ରାସ୍ତା ।"

"ଆପଣ ମୋର କୌତୁହଳଟା ବଢ଼ାଉଛନ୍ତି ଡାଃ ସୁରେଶ । ଆପଣ ଆଗରୁ କାହିଁକି ମୋତେ ଖବର ଦେଲେନାହିଁ ?"

"ଦେଇଥାନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ବଡ଼ ବଡ଼ ଗୋଇନ୍ଦାମାନେ ମଧ୍ୟ ଏ ଘଟଣାରେ ଅକୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେବେ ।

"ତାହେଲେ ଆପଣ କହୁଛନ୍ତି ଏହା ଗୋଟିଏ ଭୌତିକ କାଣ୍ଡ ।"

"ନା ପ୍ରକୃତରେ ତାହା ନୁହେଁ ।"

"କିନ୍ତୁ ଆପଣ ତାହାହିଁ ଭାବୁଛନ୍ତି ।"

"ନା, ମୁଁ ଭାବିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛି । କାରଣ ବହୁତ ଲୋକ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ସେପରି ଗୋଟିଏ ଜନ୍ତୁକୁ ଦେଖିଛନ୍ତି । ସେମାନେ କହନ୍ତି ଯେ ତାହା ଗୋଟିଏ ବିରାଟ କଲରାକ୍ଷସ ଭଳିଆ ଜନ୍ତୁ ।

"ଏବଂ ଆପଣ ଜଣେ ବିଜ୍ଞାନର ବିଶେଷଜ୍ଞ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ଏହାକୁ ଭୌତିକ କାଣ୍ଡ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛନ୍ତି ?" ଶେଖର ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ।

"ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରିବି କି ନ କରିବି ମୁଁ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ଭାବି ପାରୁନାହିଁ ।"

"କିନ୍ତୁ ଆପଣ ଯେଉଁ ପାଦଚିହ୍ନଗୁଡ଼ିକ ଦେଖିଥିଲେ ସେଗୁଡ଼ିକ ତ ପାର୍ଥିବ ।

ସେ "ନିଶ୍ଚୟ; କିନ୍ତୁ ଶେଖରବାବୁ ! ମୁଁ ଏ ବିଷୟରେ ତ କିଛି ଯାଞ୍ଚ କରିପାରୁ ନାହିଁ ।"

"ତେବେ ଆପଣ ମୋ ସହିତ ପରାମର୍ଶ କରିବାକୁ କାହିଁକି ଆସିଛନ୍ତି ?"

"ମୁଁ କେବଳ ଆପଣଙ୍କ ପାଖରୁ ପରାମର୍ଶ ନେବାକୁ ଆସିଛି ଯେ ଚୌଧୁରୀ ବଂଶର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ କିଶୋର ଆଜି କଟକ ଷ୍ଟେସନରେ ଏକ୍ସପ୍ରେସରେ ଆସି ପହଞ୍ଚୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ବିଷୟ ନେଇ କଣ କରାଯିବ ।"

ଡାଃ ସୁରେଶ ତାଙ୍କ ଘଡ଼ି ଦେଖି କହିଲେ, "ଆଉ ମୋଟେ ୪୫ ମିନଟ ସମୟ ରହିଲା ଗାଡ଼ି ଆସିବାକୁ । କୈଳାସନାଥଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ମୁଁ ଏହାଙ୍କୁ ବହୁତ କଷ୍ଟରେ ଖୋଜି ପାଇଛି । କୈଳାସନାଥଙ୍କର ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିର ଉଇଲ ମୋ ପାଖରେ ଅଛି । ମୁଁ ଆଜି ଆପଣଙ୍କ ପାଖକୁ ଜଣେ ଡାକ୍ତର ହିସାବରେ ଆସିନାହିଁ—ଆସିଛି ଜଣେ ଟ୍ରଷ୍ଟି ହିସାବରେ । ନିରାପଦରେ ମୋ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ କରିବାକୁ ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତୁ ଶେଖରବାବୁ ।"

"ଆଉ କେହି ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ନାହାନ୍ତି ତ ।"

"ନା, ଆଉ କେହି ନାହାନ୍ତି । କେବଳ ଆଉଜଣେ ଅଛନ୍ତି କୈଳାସନାଥଙ୍କର ସବା ଛୋଟଭାଇ ଦିନେଶ ଚୌଧୁରୀ । ମଝିଆଁ ଭାଇ ଯୌବନାବସ୍ଥାରେ ମରିଛନ୍ତି ଯାହାଙ୍କର କି କିଶୋର ଏକମାତ୍ର ପୁଅ । ଦିନେଶଙ୍କ ଚେହେରା ଯାହା ତାଙ୍କ ବଂଶରେ କଥିତ ଅଛି—ଠିକ୍ ପ୍ରତାପ ଚୌଧୁରୀଙ୍କ ପରି । ଦିନେଶ ବହୁଦିନରୁ ନିରୁଦ୍ଦେଶ ।

ଶେଖର କିଛି ସମୟ ଚିନ୍ତା କରି କହିଲେ, "ସଫା କଥାରେ କୁହନ୍ତୁ ଯେ ଏହି ଘଟଣା ପଛରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଲୋକର ହାତ ଅଛି ଯେ କି କିଶୋରଙ୍କୁ ବିପଦରେ ପକାଇ ପାରନ୍ତି ।

"କେତେଗୁଡ଼ିଏ କାରଣ ଅଛି ଯାହାପାଇଁ କି ମୁଁ ଏପରି ସନ୍ଦେହ କରୁଛି ।"

"ନିଶ୍ଚୟ, ଯଦି ଆପଣଙ୍କର ଏ ଘଟଣା ସତ ହୋଇଥାଏ, ତାହେଲେ କଟକ କିମ୍ବା ପ୍ରତାପପୁର ଉଭୟରେ ବିପଦ ଅଛି ।"

"ତାହେଲେ ଆପଣ କହୁଛନ୍ତି ଯେ କିଶୋରଙ୍କର ଉଭୟ ସ୍ଥାନରେ ବିପଦ । ତାହେଲେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଆପଣ କଣ ଉପଦେଶ ଦେବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ।"

"ମୁଁ କହିବା ଅନୁସାରେ ଆପଣ ଆପଣଙ୍କର କାର ନେଇ ସିଧା ଷ୍ଟେସନକୁ ଯା'ନ୍ତୁ ଏବଂ ସେଠାରେ କିଶୋରଙ୍କୁ ଭେଟନ୍ତୁ ।"

"ତା ପରେ"

"ତା'ପରେ ଆପଣ ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ବଂଶର ଇତିହାସ କିଛି କହିବେ ନାହିଁ ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କି ମୁଁ କିଛି ଏ ଘଟଣା ସମ୍ପର୍କରେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନ କରିଛି ।

"ଆପଣଙ୍କୁ କେତେ ସମୟ ଲାଗିବ ?"

"ଖୁବ୍ କମରେ ୨୪ ଘଣ୍ଟା । ଡାଃ ସୁରେଶ, ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରୀତ ହେବି ଯଦି ଆପଣ କାଲି ଠିକ୍ ସକାଳ ଆଠଟାବେଳେ କିଶୋରଙ୍କୁ ସାଥୀରେ ଧରି ମୋ ନିକଟକୁ ଆସନ୍ତି ।"

"ଠିକ୍ ତାହାହିଁ କରିବି ଶେଖର ବାବୁ", କହି ଡାଃ ସୁରେଶ ଘରୁ ବାହାରିଗଲେ । ଠିକ୍ ଶେଷ ପାହାଚରେ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ ଶେଖର ପଛରୁ ଡାକି କହିଲେ, "ଆଉ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବାର

ଅଚ୍ଛା ଡାଃ ସୁରେଶ, ମୋତେ କ୍ଷମା କରିବେ । ଅଚ୍ଛା ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଜନ୍ତୁଟିକୁ କେତେଜଣ ଦେଖିଥିଲେ ?"

"ପ୍ରାୟ ତିନିଜଣ ।"

"ଆଉ କେହି ପରେ ଦେଖି ନାହାନ୍ତି ?"

"ନା, ପରେ ମୁଁ ସେ ବିଷୟରେ ଆଉ କିଛି ଶୁଣିନାହିଁ ।"

"ଅଚ୍ଛା, ଧନ୍ୟବାଦ, ଆସିପାରନ୍ତି ।"

ମୋର ପୂର୍ବ ପରିଚିତ କୌତୁହଳଦୀପକ ଆଖି ନେଇ ଶେଖର ଦ୍ୱାର ନିକଟରୁ ଫେରି ଆସିଲେ । ଯେତେବେଳେ କୌଣସି କାମ ଆସି ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ପଡ଼େ ସାଧାରଣତଃ ସେ ଏହିପରି ଦେଖାଯାନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ମୁରୁକି ହସଟି ତାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଛାଡ଼ିଯାଇ ନଥାଏ ।

ଠିକ୍ ନଅଟାବେଳକୁ ଆସି ଯେତେବେଳେ ବୈଠକଖାନାର ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଦେଲି, ମୋତେ ଜଣାଗଲା ଯେପରି ଘରର କାଗଜ-ପତ୍ରରେ ନିଆଁ ଲାଗିଯାଇଛି । କବାଟ ମେଲା କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମେଞ୍ଚାଏ ଧୂଆଁ ଘରୁ ବାହାରି ଆସିଲା । ସେହି କଡ଼ା ସିଗାରେଟ ଧୂଆଁରେ ମୋର ଶ୍ୱାସ ରୁଦ୍ଧ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ଦେଖିଲି ଶେଖର ଘର ମଝିରେ ଗୋଟିଏ ଆରାମ ଚୌକିରେ ବସିଛନ୍ତି ଓ ତାଙ୍କ ଆଗରେ ପ୍ରାୟ କୋଡ଼ିଏଟି ପୋଡ଼ା ସିଗାରେଟ ଖଣ୍ଡ ପଡ଼ିଛି । କେତେଗୁଡ଼ିଏ କାଗଜ ତାଙ୍କ ଆଗରେ ପଡ଼ିଛି—ତା ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରତାପପୁରର ମ୍ୟାପ୍—ମୋତେ ଦେଖି ସେ କହିଲେ, "ରତନ, ଏହି ମ୍ୟାପ୍‌ରେ ଦେଖ ମଝିରେ ହେଉଛି ଚୌଧୁରୀ ମହଲ—ଯାହାକି ଆମର ଭବିଷ୍ୟତ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ର ।"

"ତାର ଗୁରୁତ୍ୱଟେ କଣ ?"

"ହଁ, ତାପରେ ଯେଉଁ ଝରଣା କଥା କୁହାଯାଉଛି, ତା ଠିକ୍ ଏଇ ରେଖାରେ ।" ଶେଖର ଅଙ୍ଗୁଳି ଅଗରେ ଗୋଟିଏ ଗାର କାଟି ଦେଖାଇ ଦେଲେ । ଏହାର ଠିକ୍ .୫ ମାଇଲ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧରେ ଖୁବ୍ ଅଳ୍ପ ଘରଦ୍ୱାର ଅଛି । ପାହାଡ଼ର ଗୋଟିଏ ପଟକୁ କପୁରଙ୍କର ଘର ଓ ଅନ୍ୟ ପଟକୁ ସେନଙ୍କର ଘର । ତାହେଲେ ଝରଣା ଓ ମହଲ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ପ୍ରାନ୍ତରଟି ଦେଖାଯାଉଛି, ସେହିଠାରେହିଁ ଦୁର୍ଘଟଣାଟି ଘଟିଛି ।"

"ଏହା ଗୋଟିଏ ଭୟଙ୍କର ସ୍ଥାନ ବୋଧହୁଏ ହୋଇଥିବ ।"

"ସେ ଯାହାହେଉ, ଅଚ୍ଛା ପାଚେରି ଗେଟ୍ ପାଖରୁ ହେ କୈଳାସନାଥଙ୍କର ପାଦଚିହ୍ନ ବଦଳି ଯାଇଛି, ତାର ଅର୍ଥ କଣ ?"

"ଡାଃ ସୁରେଶ କହୁଥିଲେ ଯେ, ସେ ପାଦ ଅଗରେ ଝରଣା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲି ଚାଲି ଯାଇଛନ୍ତି ।"

"ଆରେ ବୋକା, ତାଙ୍କୁ ଜଣେ ଗଧ ଏପରି କହିଥିବ । ଜଣେ ଲୋକର ପାଦ ଅଗରେ ଚାଲିବାର କଣ କାରଣ ଥିଲା ।"

" ତାହେଲେ ?"

"କୈଳାସନାଥ ଦୌଡୁଥିଲେ ରତନ, ନିତାନ୍ତ ହତାଶ ଭାବରେ ଦୌଡୁଥିଲେ, ନିଜର ପ୍ରାଣପାଇଁ ଦୌଡୁଥିଲେ, ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କ ଛାତି ଫାଟି ନ ଯାଇଛି ।"

"ତୁମେ କିପରି ଜାଣିଲ ?"

"ମୁଁ ଅନୁମାନ କରୁଛି, ତାଙ୍କର ଭୟ କରିବାର ବସ୍ତୁକୁ ସେ ପଡିଆ ଉପରେ ଦେଖିଥିଲେ ଏବଂ ଯଦି ସତ ହୋଇଥାଏ, ତାହେଲେ ସେ ଭୟରେ ଜ୍ଞାନ ଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଁ ମହଲ ଆଡ଼କୁ ନ ଦୌଡ଼ି ଝରଣା ଆଡ଼କୁ ଦୌଡୁଥିଲେ । ତାପରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ

କଥା—ସେ କାହାକୁ ପାଚେରି ଗେଟ୍ ନିକଟରେ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲେ । କାହିଁକି ବା ନିଜ ଘରେ ଅପେକ୍ଷା କରୁ ନଥିଲେ ?"

"ତାହେଲେ ତୁମେ କହୁଛ ଯେ ସେ ଜଣେ କାହାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲେ ?" ମୁଁ କହିଲି ।

"କୈଳାସନାଥ ବୃଦ୍ଧ । ସେଦିନ ବର୍ଷାହେତୁ ଭୂମି ଓଦା ଥିଲା ଏବଂ ରାତି ମଧ୍ୟ ଅନ୍ଧକାର ଥିଲା । ଏପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ ସେ ଯେବେ ବାହାରକୁ ଯାଆନ୍ତି, ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ ତାଙ୍କର କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ।"

ତିନି

ଠିକ୍ ଆଠଟା ବାଜିଲାବେଳକୁ ଡା: ସୁରେଶ ଓ କିଶୋର ଆସି ଆମ ବସାରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ । କିଶୋର ଦେଖିବାକୁ ଗୋରା, ପତଳା, ପ୍ରାୟ ଛବିଶ, ସତାଇଶ ବର୍ଷର ଯୁବକ । ଦେହର ଗଠନ ବେଶ୍ ସୁନ୍ଦର, ଘନ କୃଷ୍ଣ ଭ୍ରୂଲତା, ଟଣା ଆଖି ଏବଂ ଲମ୍ବା ନାକ । ସେ ଗୋଟିଏ ଖଇରିଆ ରଙ୍ଗର କଟସ ପ୍ୟାଣ୍ଟ ପିନ୍ଧିଥିଲେ । ପ୍ରଥମ ଦେଖାରେ ନିଶ୍ଚୟ ଜଣେ ତାଙ୍କୁ ଭଦ୍ର ଶିକ୍ଷିତ ଯୁବକ ବୋଲି କହିବ । ସେ ବି. କମ୍ ପାଶ୍ କରି ବମ୍ବେରେ ନିଜ ବାପାଙ୍କର ବ୍ୟବସାୟ ଚଳାଉଥିଲେ ।

"ଏ ହେଉଛନ୍ତି କିଶୋର କୁମାର ଚୌଧୁରୀ" ଡା: ସୁରେଶ କହିଲେ ।

କିଶୋର କହିଲେ, "ଅତି ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ବିଷୟ ଯେ ଶେଖର ବାବୁ, ଡା: ସୁରେଶ ଯଦି ଆପଣଙ୍କ ପାଖକୁ ଆଜି ଆସି ନଥାନ୍ତେ

ତାହେଲେ ମୁଁ ନିଜେ ନିଶ୍ଚୟ ଅସିଥାନ୍ତି । ମୁଁ ଜାଣେ ଆପଣ ଚେଷ୍ଟା ୨ ଘଣ୍ଟା ମଧ୍ୟ ଭଲ ଭାବରେ ବିଗ୍ରୁର କରି ପାରନ୍ତି ଏବଂ ଆଜ ସକାଳେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଘଟଣାର ମୁଁ ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଛି—ଯାହା ପାଇଁ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କର ପରାମର୍ଶ ଚାହେଁ ।"

ଦୟାକରି ବସନ୍ତୁ କିଶୋର ବାବୁ !·······ତାହେଲେ ମୁଁ କଣ ଭାବିବି ଯେ ଆପଣ କିଛିକ ପହଞ୍ଚିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କୌଣସି ଅପ୍ରୀତିକର ଘଟଣାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଛନ୍ତି । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ବିଷୟ ।"

"ସେମିତିକା କିଛି ଗୁରୁତର ବିଷୟ ନୁହେଁ ଶେଖର ବାବୁ ! ଏହି ଚିଠିଟା କେବଳ—ଯଦି ଆପଣ ଏହାକୁ ଚିଠି ବୋଲି କୁହନ୍ତି । ଆଜି ସକାଳେ ପାଇଲି ।

ଲଫାଫାଟି ସେ ଟେବୁଲ ଉପରେ ରଖିଦେଲେ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ପଢିବା ପାଇଁ ଟେବୁଲ ଉପରକୁ ଝୁଙ୍କି ପଡ଼ିଲୁ । ଲଫାଫାଟି ସାଧାରଣ ଧୂସର ରଙ୍ଗର । ଠିକଣା 'କିଶୋର କୁମାର ଚୌଧୁରୀ, ଗ୍ରାଣ୍ଡ ହୋଟେଲ, କଟକ'—ଅପରିଷ୍କାର ହସ୍ତାକ୍ଷରରେ ଲେଖା । ଷ୍ଟାମ୍ପ ପଡ଼ିଛି କଟକ-୧ ର ୬ ତାରିଖ ଗତକାଲି ସନ୍ଧ୍ୟାର ।

"ଆପଣ ଗ୍ରାଣ୍ଡ ହୋଟେଲରେ ରହୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଆଗରୁ କିଏ ଆଉ ଜାଣିଥିଲେ ?" କିଶୋରଙ୍କ ଉପରକୁ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଇ ଶେଖର ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ।

"କେହି ଜାଣିପାରି ନଥିଲେ । ସେଠାରେ ରହିବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କିଶୋରଙ୍କୁ ଷ୍ଟେସନରେ ଭେଟିବା ପରେ ମୁଁ ଠିକ୍ କରିଥିଲି" ଡା: ସୁରେଶ କହିଲେ ।

"କିନ୍ତୁ ଆପଣ ବୋଧହୁଏ ସେଇଠି ରହୁଛନ୍ତି ଡା: ସୁରେଶ ?"

"ନା, ମୁଁ ମୋର ଜଣେ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଘରେ ରହୁଛି । ଗ୍ରାଣ୍ଡ ହୋଟେଲରେ ରହିବାର ଆଗରୁ କୌଣସି ସମ୍ଭାବନା ନଥିଲା ।"

"ହୁଁ, ତା ହେଲେ ଆପଣମାନଙ୍କ ଚାଲି ଚଳନରେ ନିଶ୍ଚୟ ଜଣେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିଛି ।"

ଶେଖର ଲଫାଫା ଭିତରୁ ଚାରିପରସ୍ତ ଚଉଡ଼ା ହୋଇଥିବା ଗୋଟିଏ କାଗଜ କାଢ଼ିଲେ । ଚଉଡା ଖୋଲି ତାକୁ ସେ ଟେବୁଲ ଉପରେ ରଖିଲେ । କାଜେଜ ମଝିରେ କୌଣସି ବହି କିମ୍ବା ଖବର କାଗଜରୁ ଶବ୍ଦମାନ କାଟି ଆଣି ଗୋଟିଏ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବାକ୍ୟ ତିଆରି କରାଯାଇ ଅଠା ଲଗାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ଲେଖାଥିଲା—

"ସାବଧାନ ! ଆପଣଙ୍କ ଜୀବନକୁ ଯେବେ ଭୟ ଅଛି ତେବେ ଚୌଧୁରୀ ମହଲରୁ ଚାଲିଯିବେ ।"

କେବଳ 'ଚୌଧୁରୀ ମହଲ' ଶବ୍ଦ ଦୁଇଟି କାଳି ଓ କଲମରେ ଲେଖା ଯାଇଛି ।

"ବର୍ତ୍ତମାନ", କିଶୋର କହିଲେ "ଆପଣ ବୋଧହୁଏ କହି ପାରିବେ ଏହା ର କାରଣ କଣ ହୋଇପାରେ । ଏଠାରେ ମୁଁ ଦେଖି ପାରୁଛି ମୋ ଘଟଣା ସମ୍ପର୍କରେ ଆପଣମାନେ ବେଶୀ ଜାଣନ୍ତି ।"

"ମୁଁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରୁଛି କିଶୋରବାବୁ, ଆପଣ ଏ କୋଠରୀ ଛାଡ଼ି ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଆପଣଙ୍କ ଘଟଣା ସମ୍ପର୍କରେ ଆମେ ଯାହା ଜାଣୁ ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣିକରି ଯିବେ । ଅଉ ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଇଁ ମୋତେ ଏ ଚିଠି ବିଷୟରେ ଭାବିବାକୁ ଦିଅନ୍ତୁ । ରତନ ! ଗତ କାଲିର 'ସମାଚାର' ଅଛି ଆଣିଲ ।

ମୁଁ ଗତକାଲିର 'ସମାଚାର' ଆଣି ତାଙ୍କୁ ଦେଲି । ଶେଖର ଖବରକାଗଜର ଏପଟ 'ସେପଟ, ଉପର ତଳ କରି ଓଲଟାଇ ଗଲେ । ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ତାଙ୍କର ଆଖି ସ୍ଥିର ହୋଇଗଲା ଓ ସେ ଆନନ୍ଦରେ

ଚିଲ୍ଲାଇ କହି ଉଠିଲେ, 'ପାଇଛି ରତନ, ପାଇଛି ।' କହି ଶେଖର ବଡ଼ ପାଟିରେ ସେହି ଅଂଶଟିକୁ ପଢିବାକୁ ଲାଗିଲେ—

ସାବଧାନ !

ଆପଣଙ୍କ ଜୀବନକୁ ଯେବେ ଭୟ ଅଛି ତେବେ ଦୁରନ୍ତ ଶ୍ୱାସରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ପାଇଁ ଶ୍ୱାସାରକ୍ ବଟୀ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ । ଏକ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯିବ । ଠିକ କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ପ୍ରଚାରରେ ଭୁଲି ଯିବେ ନାହିଁ ।

"ଏଥିରୁ ତୁମେ କଣ ବୁଝିପାରୁଛ ରତନ ?" ଶେଖର ଆନନ୍ଦରେ ହାତ ମଲୁ ମଲୁ କହିଲେ ।

ଡାଃ ସୁରେଶ ତାଙ୍କର ବ୍ୟବସାୟୀ ଢଙ୍ଗରେ ଚାହିଁ ରହିଲେ ଓ କିଶୋର କିଛି ବୁଝି ନପାରି ମୋଆଡ଼କୁ ଜୁଳୁଜୁଳୁ କରି ଅନାଇ ରହିଲେ ।

ଶେଖର ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ—"ଦେଖନ୍ତୁ, ଚିଠିର ସମସ୍ତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ଏହି ବିଜ୍ଞାପନରୁ ନିଆଯାଇଛି । ଦେଖୁଛନ୍ତି ?"

"ବାସ୍ତବିକ" କିଶୋର କହିଲେ ।

"କିଏ ଏହାକୁ କଇଁଚିରେ କାଟି ନେଇ ଅଠା ଲଗାଇଛି । ଦେଖନ୍ତୁ ବିଜ୍ଞାପନରେ 'ସାବଧାନ' ଯେପରି ବଡ଼ ଅକ୍ଷର ଅଛି, ଚିଠିରେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି । ଆଉ 'ଆପଣଙ୍କ ଜୀବନକୁ ଯେବେ ଭୟ ଅଛି ତେବେ' ଏକ ସଙ୍ଗରେ କାଟି ନିଆଯାଇଛି ।" ଶେଖର ମନ୍ତବ୍ୟ କଲେ ।

"ବାସ୍ତବିକ ଶେଖରବାବୁ, ଆପଣଙ୍କ ବିଷୟରେ ମୁଁ ଯାହା ଶୁଣିଥିଲି ତାହାର ଆଜି ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ପାଇଲି ।" ଡଃ ସୁରେଶ କହିଲେ ।

"ତା'ପରେ—" ଶେଖର କହିଲେ "ଏ ସମସ୍ତ ଯିବା ପରେ ଆସନ୍ତୁ ଠିକଣା ଉପରକୁ । ଖୁବ୍ କଦର୍ଯ୍ୟ ଅକ୍ଷରରେ ଲେଖା ଯାଇଛି; ତେଣୁ ଆମେ ସହଜରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରୁଁ ଯେ ଏହା କୌଣସି ଅଳ୍ପ ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକର କାମ । କିନ୍ତୁ ଆପଣମାନେ ଜାଣନ୍ତି, 'ସମାଚାର' ଗୋଟିଏ ଏପରି ରାଜନୈତିକ ଖବର କାଗଜ, ଯା'କୁ ଅଳ୍ପଶିକ୍ଷିତ ଲୋକେ ଆଦୌ କିଣନ୍ତି ନାହିଁ । ସାଧାରଣତଃ ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ଏହାର ପ୍ରସାର । ତେଣୁ ଠିକଣାଟି ଯେ ଲେଖିଛି, ସେ ଏସ୍ଥା ଭାବ ଲେଖିଛି ଯେ ତାର ହସ୍ତାକ୍ଷର ଚିହ୍ନା ପଡ଼ିଯାଇ ପାରେ । ଛାପରେ ଦେଖନ୍ତୁ ଚିଠିର ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ଠିକ୍ ସିଧାରେ ଅଠା ଲଗା ଯାଇନାହିଁ । କଉଠି ଉପରେ ତ କଉଠି ତଳେ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଜଣା-ପଡୁଛି ଯେ ପ୍ରେରକ ହେଲା ପାଇଁ ଏପରି କରିଛନ୍ତି କିମ୍ବା ତରତରରେ ଏପରି କରିଛନ୍ତି । ପୂର୍ବ କଥାଟିକୁ ଛାଡ଼ିଦିଅନ୍ତୁ—ଯଦି ପର କଥାହିଁ ଧରାଯାଏ ତାହେଲେ ପ୍ରଶ୍ନ ଆସେ, ପ୍ରେରକ ଏପରି ତରବର କାହିଁକି ହେଉଥିଲେ ? ଚିଠିଟା ସକାଳୁ ଲୋକାଲ ଡେଲିଭରି କରିଥିଲେ କିଶୋରବାବୁ ତ ଠିକ୍ ସମୟରେ ପାଇ ପାରିଥାନ୍ତେ । ଏହା ବି ହୋଇପାରେ ଯେ କୌଣସି ଅପେକ୍ଷିତ ବାଧା ଜନିତ ସେ ତରତର ହେଉଥିଲେ । ଆଉ ସେ ବାଧା ବା କଣ ହୋଇପାରେ—କାହା ପାଖରୁ ଆଶଙ୍କା କରୁଥିଲେ ?

ଏତିକି କହିସାରି ଶେଖର କିଛିସମୟ ବସି ଚିନ୍ତାରେ ନିମଗ୍ନ ରହିଲେ ।

"ଏଇ ସବୁଥିରୁ ମୁଁ ଭାବୁଛି, ଯେପରି ଆମେ ଘନ କୁହୁଡ଼ି ଭିତରେ ଘୂରି ବୁଲୁଛୁ—ଯାହା ଦେଖୁଛୁ ଖାଲି କୁହୁଡ଼ି, କୁହୁଡ଼ି—ବାସ୍ତବତାର ବହୁ ଦୂରରେ ।" ଡାଃ ସୁରେଶ ହତାଶିଆ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ ।

"ନା, ବରଂ କୁହନ୍ତୁ ଆମେ କୁହୁଡ଼ି ଭିତରେ ଘୂରି ବୁଲୁଛୁ ; କିନ୍ତୁ ବାସ୍ତବତା ଭିତରେ କେବଳ ଦରକାର ଊଷାର ଆଲୋକ ଓ ଧୀର ଶାନ୍ତ ପବନ କୁହୁଡ଼ି ଘୁଞ୍ଚାଇ ନେବାକୁ । ଅଚ୍ଛା ଛାଡ଼ନ୍ତୁ ସେକଥା—ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ କହିପାରେ ଯେ ଏହି ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ପ୍ରେରକ ଗୋଟିଏ ନାମଯାଦା ହୋଟେଲରେ ବସି ଲେଖିଛନ୍ତି ।"

"ଆପଣ ଏହା କିପରି ସନ୍ଦେହ କରୁଛନ୍ତି ?"

"ଆପଣ ଯଦି ଭଲ ଭାବରେ ଚିଠିର ଲେଖାଗୁଡ଼ିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖନ୍ତି ତେବେ ଦେଖିବେ ଲେଖକଙ୍କୁ କଲମ ଓ କାଳି ବହୁତ କଷ୍ଟ ଦେଇଛି । ଦୁଇଟି ଶବ୍ଦ ଲେଖିବାକୁ ଦୁଇଥର କଲମ ଶୁଖିଯାଇଛି ଓ ଦୁଇଥର କଲମ ଝାଡ଼ିଛନ୍ତି । କାଗଜରେ ପଡ଼ିଥିବା ଏ କାଳି ବିନ୍ଦୁ ଦୁଇଟି ଉପରକୁ ଦୃଷ୍ଟି ପକାନ୍ତୁ । ଏହାପରେ ହରବରରେ ପଡ଼ି ସେ ହୋଟେଲରୁ ଦୁଆତ କଲମ ମଗାଇଛନ୍ତି । କାରଣ ଆପଣ ଦେଖନ୍ତୁ ଠିକଣା ଅନ୍ୟ କାଳିରେ ଲେଖାଯାଇଛି ଓ ଚିଠିର ଅକ୍ଷର ଅପେକ୍ଷା ଠିକଣାର ଅକ୍ଷର ମୋଟା । ଆଉ ମୁଁ ଯେତେଦୂର ସମ୍ଭବ କହିପାରେ କେବଳ ହୋଟେଲରେ ହିଁ ଏହା ସମ୍ଭବ ହୋଇଥିବ । ତେଣୁ ମୁଁ ଭାବୁଛି କଟକ—୧ ଇଲାକାରେ ଯେତେ ହୋଟେଲ ଅଛି ସେମାନଙ୍କର ଉଏଷ୍ଟ ପେପର ବକ୍ସମାନ ଯଦି ଖୋଜି ଦିଆଯାନ୍ତା ତାହେଲେ ଆମେ ଏ ବିଷୟରେ ନିଃସନ୍ଦେହ ହୁଅନ୍ତେ ଓ ଆସାମୀଙ୍କୁ ଗିରଫ କରିବା ମଧ୍ୟ ଅସମ୍ଭବ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ ।" କହି ଶେଖର ଚିଠିଟି ଆଲୁଅକୁ ଟେକି ଧରିଲେ । "ନା, ଏଥିରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ପାଣିଛାପ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ ।

ଯାହାହେଉ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଚିଠିରୁ ଆମର ଯାହା ଜାଣିବାର କଥା ଜାଣିପାରିଛୁଁ । ହଁ, ତାପରେ କିଶୋରବାବୁ ! ଆପଣ କଟକରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରଠାରୁ କୌଣସି ପ୍ରକାର କୌତୂହଳୋଦ୍ଦୀପକ ଘଟଣାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି ?"

"ଆପଣ କଣ ଜାଣିବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି ପଚାରନ୍ତୁ ।"

"ସାଧାରଣ ଦୈନନ୍ଦିନ ଘଟଣାରୁ ବ୍ୟତିକ୍ରମ କିଛି ?"

କିଶୋର ହସିଲେ "ମୁଁ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ଚାଲି ଚଳନ ବିଷୟରେ ବେଶୀ କିଛି ଜାଣିନାହିଁ । ଜ୍ଞାନ ହେଲା ଦିନଠୁ ମୁଁ ବମ୍ବେରେ । ଯଦିଓ ମୋର ମାତୃଭାଷା ଓଡ଼ିଆ କିନ୍ତୁ ସେଠାରେ ରହି ଚାଲି ଚଳନ ସବୁ ବମ୍ବେ ପରି ହୋଇଯାଇଛି । ତେବେ ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ ଗୋଟିଏ ବୁଟ୍ ହଜିଯିବା ବୋଧହୁଏ ଆପଣଙ୍କର ଓଡ଼ିଆ ଚାଲି ଚଳନର ବାହାରେ ।"

"ତାହେଲେ ଏହା ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ବୁଟ୍ ଆପଣଙ୍କର ହଜି ଗଲଣି ?"

"ଗତ ରାତିରେ ମୁଁ ତାକୁ ହୋଟେଲ ରୁମର ଦ୍ୱାର ମୁହଁରେ ରଖି ଦେଇଥିଲି । ସକାଳୁ ଦେଖିଲି ସେଥିରୁ ଗୋଟାଏ ଅଛି । ଚାକର ମଧ୍ୟ କିଛି ଜାଣେନାହିଁ । ମୋତେ ବେଶୀ ଦୁଃଖ ଲାଗୁଛି ଯେ ଯୋତା ହଳକ ମୁଁ ଆସିବା ବେଳେ କଲିକତାରୁ କିଣି ଆଣିଥିଲି । ତାକୁ ଥରେ ହେଲେ ପିନ୍ଧିନାହିଁ ମଧ୍ୟ ।

"ପିନ୍ଧି ନଥିଲେ ଯଦି ବାହାରେ କାହିଁକି ରଖିଥିଲେ ?"

"ସେଗୁଡ଼ାକ ଟ୍ୟାନଂ କରା ବ୍ରାଉନ ଜୋତା—ତେଣୁ ବାରନିଶ୍ କରିବା ପାଇଁ ବାହାରେ ରଖିଥିଲି, ସକାଳେ ମୋଚିପିଲା ଆସିଲେ କରିବ ବୋଲି ।"

"ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର ବିଷୟ । ଜଣେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ବୁଟ୍ ବା କାହିଁକି ଚୋରି କରିବ," ଶେଖର କହିଲେ ।

"ସେ ଯାହାହେଉ ଶେଖରବାବୁ, ମୁଁ ଯାହା ଜାଣିଛି ତାହା କହିଲି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆପଣ ଏ ଘଟଣା ସମ୍ପର୍କରେ ମୋତେ ସବୁ ଖୋଲି କହନ୍ତୁ ।"

"ଅଛା ଡାଃ ସୁରେଶ, ଆପଣତ ମୋଠାରୁ ବେଶୀ ଜାଣନ୍ତି । ତାହେଲେ ଆପଣ କିଶୋରଙ୍କୁ ଏ ବିଷୟରେ ଖୋଲି କୁହନ୍ତୁ ।" ଶେଖର ଡାକ୍ତର ସୁରେଶଙ୍କ ଆଡ଼େ ଚାହିଁଲେ ।

ତା'ପରେ ଡାଃ ସୁରେଶ ତାଙ୍କର ପକେଟରୁ ସେହି ଡକ୍ୟୁମେଣ୍ଟ ବାହାର କରି ଆମକୁ ଯେପରି ବୁଝାଇଥିଲେ ସେହିପରି ବୁଝାଇ-ଦେଲେ । କିଶୋର ତାହାକୁ ଖୁବ୍ ମନଯୋଗ ସହକାରେ ବୁଝୁଥିବାର ଜଣାଗଲା ।

"ତାହେଲେ ମୁଁ ଏପରି ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନକୁ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ହୋଇ ଆସିଛି ଯେଉଁଟି ପଦେ ପଦେ ବିପଦ ପୂର୍ଣ୍ଣ ରହିଛି ।" ଯେତେବେଳେ ସେହି ବିସ୍ମୃତ କାହାଣୀଟି ସରିଲା କିଶୋର କହିଲେ, "ପିଲାଟି ଦିନରୁ ଅବଶ୍ୟ ଆମ ବଂଶର ଭୂତ ବିଷୟରେ ଶୁଣିଛି । ଆମ ବଂଶରେ ଏହା ଗୋଟିଏ ସାଧାରଣ କାହାଣୀ; କିନ୍ତୁ ମୁଁ କେବେ ଏହା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇନାହିଁ ; କିନ୍ତୁ ଦାଦାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ........ମୁଁ କିଛି ଠିକ୍ କରିପାରୁନାହିଁ ଶେଖର ବାବୁ, ମୋ ମୁଣ୍ଡ ଭିତରଟା କଣ ହୋଇ ଯାଉଛି । ପୁଣି ଗୋଟିଏ ଚିଠି ମୋ ପାଖକୁ । ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ ଘଟଣା ଜଟିଳରୁ ଜଟିଳତର ହେଉଛି ।"

"ଏପରି ଜଣାଯାଉଛି, ଏ ଘଟଣା ବିଷୟରେ ଆମଠାରୁ ବି ଆହୁରି ଜଣେ କିଏ ଭଲଭାବରେ ଜାଣେ" ଡାଃ ସୁରେଶ କହିଲେ ।

"ଏବଂ ସେହି ଜଣକ ମଧ୍ୟ ଆପଣମାନଙ୍କ ଉପରେ ଭଲ ଭାବରେ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିଛନ୍ତି ଓ ସାବଧାନ କରାଇ ଦେଉଛନ୍ତି ମଧ୍ୟ ଏ ବିପଦ ବିଷୟରେ ।"

"କେଉଁ ବିପଦ ଆପଣ କହିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି—ସେହି ଭୂତଠାରୁ ନା ରକ୍ତ ମାଂସ ଶରୀର କୌଣସି ଲୋକଠାରୁ ?"

"ତା ଯେକୌଣସିଠାରୁ ହୋଇପାରେ; କିନ୍ତୁ ବିପଦ ଯେ ଆପଣଙ୍କର ପଛେ ପଛେ । ତା ଆମେ ସବୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ଦେଖିନେବା ।"

"ଯା କିଛି ହେଉନା କାହିଁକି, ମୋତେ କିଏ ଜନ୍ମଭିଟା ମାଟିକୁ ଯିବା ପାଇଁ ମନା କରିପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଏହାହିଁ ମୋର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ବୋଲି ଭାବି ନିଅନ୍ତୁ ଶେଖର ବାବୁ ।" କିଶୋର ଉତ୍ତେଜିତ ଭାବରେ କହିଲେ । ତାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଜଣା ଯାଉଥିଲା, ଚୌଧୁରୀ ବଂଶର ପୂର୍ବ ଅଭିଜାତ୍ୟ ଯେପରି ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କ ରକ୍ତରେ ରହିଛି ।

"ସେ ଯାହାହେଉ" ସେ କହିଲେ, "ମୋତେ ଆପଣମାନେ ଭାବିବା ପାଇଁ କିଛି ସମୟ ଦିଅନ୍ତୁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସାଢ଼େ ନ'ଟା—ମୁଁ ହୋଟେଲକୁ ଫେରି ଯାଉଛି । ଆଉ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରୁଛି, ଶେଖରବାବୁ ଆପଣ ଡାଃ ରତନଙ୍କ ସହିତ ଯେପରି ରାତି ଭୋଜନରେ ଯୋଗ ଦିଅନ୍ତି ।"

"ତୁମର ସୁବିଧା ହେବ ରତନ ?"

"ନିଶ୍ଚୟ" ମୁଁ କହିଲି ।

"ତାହେଲେ ଅପଣ ଆମକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବେ । ଆପଣମାନଙ୍କ ପାଇଁ କଣ ଟ୍ୟାକ୍ସି ଡାକିବାକୁ ପଠାଇବି ?"

"ନା, ମୁଁ ବରଂ ଚ୍ଚାଲି ଚାଲି ଯିବାକୁ ଭଲ ମନେ କରୁଛି ।
ଏପରି ମେଘୁଆ ପାଗରେ ଚାଲିବାକୁ ବେଶ୍ ଭଲ ଲଗିବ ।"

"ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ଆନନ୍ଦରେ ଯୋଗ ଦେଇ ପାରିବି ।"
: ସୁରେଶ ମନ୍ତବ୍ୟ କଲେ ।

ସେମାନଙ୍କ ପଦଶବ୍ଦ ପାହାଚରେ ଓହ୍ଲାଇ ଯାଉଥିବାର ଶୁଣିଲି
ଏବଂ ସାମନା କବାଟ ବନ୍ଦ ହେବାର ଶବ୍ଦ ଆସିଲା । କେତେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ
ଭିତରେ ଶେଖର ଭାବନା ରାଜ୍ୟରୁ ଫେରି ଆସି କାର୍ଯ୍ୟ ତତ୍ପର
ହୋଇ ଉଠିଲେ ।

"ତୁମର ହ୍ୟାଟ୍ ଓ ବୁଟ୍ କାହିଁ ରତନ ? ଶୀଘ୍ର ବାହାରିପଡ଼ ଅନ୍ୟ
ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ମାତ୍ର ବିଳମ୍ବ କରିବାର ସମୟ ନାହିଁ ।"

ଆମେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପାହାଚ ଦେଇ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଲୁ ଓ
ରାଜରାସ୍ତା ଉପରେ ଚାଲିବାକୁ ଲଗିଲୁ । ଡାଃ ସୁରେଶ ଓ କିଶୋର
ପତିମାନ ସୁଦ୍ଧା ଆମଠାରୁ ଦୁ'ଶହ ଗଜ ଦୂରରେ ଚାଲୁଥିଲେ ।

ଆମେ ଆହୁରି ଶୀଘ୍ର ଚାଲିବାକୁ ଲଗିଲୁ । ତାଙ୍କ ଆମ ଭିତରେ
କେବଳ ଶହେ ଗଜର ଦୂରତ୍ୱ ରହିଲା । ଆମେ ବକ୍ସି ବଜାର ପାର
ହେଲୁ ତାପରେ ମଙ୍ଗଳବାଗ । ଆଗରେ ବନ୍ଧୁମାନେ ଅଟକିଲେ ଓ
ଗୋଟିଏ ଦୋକାନ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲେ । ଠିକ୍ ସେହି ସମୟରେ
ଗୋଟିଏ ପଛ ଦୋକାନରେ ଶେଖର ଓ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସେୟା କଲୁଁ । କିଛି
ସମୟ ପରେ ଶେଖର ଆନନ୍ଦରେ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲେ । ତାଙ୍କର
କୌତୁହଳ ଭରା ଆଖିକୁ ଅନୁସରଣ କରି ଦେଖିଲି, ଆଗରେ ଗୋଟିଏ
ଭୂ ଠେକା ହୋଇଥିବା ରିକ୍ସାରେ ଜଣେ ଲୋକ । ରିକ୍ସାଟି ପୁଣି
ଧୀରେ ଅସ୍ତେ ଚାଲିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

"ସେହି ଲୋକଟିହିଁ ଆମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରତନ । ଶୀଘ୍ର ଆସ-- ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥାରେ କିଛି କରି ନ ପାରିଲେ ମଧ୍ୟ ଭଲ ଭାବରେ ଥରେ ଚିହ୍ନି ହେଲେ ନେବା ।"

ସେହି ସମୟରେ ଟାକ୍‌ସି ଭିତରେ ଦେଖିଲି, କେବଳ ଗୋଟିଏ ନୁଖୁରା ଦାଢି ଓ ଆମ ଉପରେ ଥରକୁ ଥର ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଉଥିବା ଦୁଇଟି ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଶିକାରୀ ଆଖି । ତାପରେ ଜଣାଗଲା ଯେପରି ଲୋକଟି ଟାକ୍‌ସିବାଲାକୁ କଣ କହିଲା ଓ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଟାକ୍‌ସି ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଚାଲିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଶେଖର ଆଉ ଗୋଟିଏ ଟାକ୍‌ସି ପାଇଁ ଏପଟ ସେପଟ ଚାହିଁଲେ; କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳକୁ ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଟାକ୍‌ସି ରାସ୍ତା ଉପରେ ନଥିଲା । ସେ ପାଗଳଙ୍କ ପରି ସେହି ଜନ ଗହଳି ଭିତରେ ଦୌଡିବାକୁ ଲାଗିଲେ—ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ମୁଁ । କିନ୍ତୁ ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ଟାକ୍‌ସିଟି ଦୃଷ୍ଟି ବାହାରକୁ ଚାଲି ଯାଇଥିଲା ।

"ବର୍ତ୍ତମାନ ରତନ" ଶେଖର ପରାଜିତ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ, "ତୁମେ ମୋର ଏହି ରେକର୍ଡ ଲେଖିଲା ବେଳେ ଏହା ମୋ ଜୀବନର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପରାଜୟ ବୋଲି ଲେଖିବ ।"

"ଲୋକଟି କିଏ ଥିଲା ?"

"ସେ ବିଷୟରେ ମୋର କିଛି ଧାରଣା ନାହିଁ ।"

"ଜଣେ ଗୁପ୍ତଚର ?"

"ହୋଇପାରେ—ଆଉ ଏଥିରୁ ବି ଜଣାଗଲା ଯେ କିଶୋର କଟକରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରଠାରୁ ତାଙ୍କ ପଛରେ ବିଭିନ୍ନ ଗୁପ୍ତଚର ଲାଗିଛନ୍ତି । କିଏ କହିପାରିବ ଯେ ଗ୍ରାଣ୍ଡ ହୋଟେଲରେ ସେ ନ ରହୁଛନ୍ତି ବୋଲି ।"

ଟାକ୍‌ସି ପଛରେ ଦୌଡି ଦୌଡି ଡା: ସୁରେଶ ଓ କିଶୋରଙ୍କୁ ଆମେ ହରାଇ ସାରିଥିଲୁ ।

"ସେମାନଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଯାଇ ଆଉ ଲାଭ ନାହିଁ ।" ଶେଖର କହିଲେ, "ମଣିପର୍ଟି ତ ବର୍ତ୍ତମାନ ଲୁଚି ଯାଇଛନ୍ତି—ଯାଉ, ମନୋଜର ଖେଳରେ ଆମେ ଗୋଟିଏ ପଃ ତାସ ହରାଇଛୁ—ଅନ୍ୟ ପଃଗୁଡ଼ିକରେ ଖେଳି ଜିଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବୁ—ଦେଖାଯାଉ କଣ ହେଉଛି ……। ତୁମେ ସେହି ଲୋକଟାକୁ ଚିହ୍ନି ପାରିବ ?"

"ମୁଁ କେବଳ ତାର ଦାଢ଼ିଟାକୁ ଦେଖିଛି ।"

"ମୁଁ ମଧ୍ୟ—ଆଉ ଭାବୁଛି ସେ ନିଶ୍ଚୟ କୃତ୍ରିମ ଦାଢ଼ି ଲଗାଇଥିଲା ।"

ତାପରେ ସେ ଗୋଟିଏ ମଟର କମ୍ପାନୀ ଅଫିସ ଭିତରକୁ ପଶିଗଲେ । ମ୍ୟାନେଜର ବେଶ୍ ସମ୍ମାନର ସହିତ ତାଙ୍କୁ ପାଛୋଟି ନେଲେ ।

"ଆଚ୍ଛା ମ୍ୟାନେଜର ବାବୁ, ଆପଣଙ୍କର ଯେଉଁ ଛୋଟ କେସ୍‌ଟିରେ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲି ଆପଣ ବୋଧହୁଏ ଭୁଲି ଗଲେଣି ?"

"ନା ଆଜ୍ଞା, ସେ କଣ ଭୁଲିଯିବା କଥା । ଆପଣ ମୋର ସମ୍ମାନ ଓ ଟଙ୍କା ବଞ୍ଚାଇଛନ୍ତି, ମୁଁ ଭୁଲିଯିବି !"

"ଆଚ୍ଛା ମ୍ୟାନେଜର ବାବୁ—ଆପଣଙ୍କ ଅଫିସର ସେହି ଛୋଟ ପିଲାଟି ଯିଏ ଆମକୁ ତଦନ୍ତ ସମୟରେ ବହୁତ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲା—କଣ ନାମଟି ତାର ବିଜୟ, ହଁ ବିଜୟ—ତାକୁ ଟିକିଏ ଡାକି ଦେବେଟି ।"

ଗୋଟିଏ ୧୪।୧୫ ବର୍ଷର ବାଳକ ଆସି ଆମ ଆଗରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ନମସ୍କାର ଜଣାଇଲା ।

"ଆଚ୍ଛା ବିଜୟ" ଶେଖର କହିଲେ, "କଟକ—୧ ସୀମା ଭିତରେ ଯେଉଁ ୫୮୭ଟା ହୋଟେଲ ଅଛି ତୁମେ ଜାଣିଥିବ ।"

" ଅଜ୍ଞା ହଁ ।"

"ତୁମେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ହୋଟେଲକୁ ଗୋଟିକ୍ ପରେ ଗୋଟିଏ ଯିବ ।"

"ଅଜ୍ଞା"

"ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗେଟ୍‌କିପରକୁ 'ଭଲାଟଙ୍କା' ଲେଖାଏଁ ଦେବ । ଏଇ ରହିଲା ଅଠର ଟଙ୍କା । ସେମାନଙ୍କୁ କହିବ ଯେ ତୁମେ ଗତ କାଲିର ୱେଷ୍ଟ ପେପର ବକ୍‌ସ ଦେଖିବାକୁ ଚାହୁଁ । କହିବ ଗୋଟିଏ ଟେଲିଗ୍ରାମ ଭୁଲ ଠିକଣାରେ ପଡ଼ି ଯାଇଛି—ତୁମେ ତାକୁ ଖୋଜିବାକୁ ଆସିଛ ବୁଝିଲ ?"

"ଅଜ୍ଞା ହଁ ।"

"କିନ୍ତୁ ତୁମେ ବୁଝି ରଖ, ତୁମେ ଖୋଜିବାକୁ ଯାଉଛ 'ସମାଚାର' ଖବର କାଗଜର ମଝି ପୃଷ୍ଠାଟି—ଯହିଁରେ କଇଁଚିରେ କଟାଯାଇ କଣା କଣା ହୋଇଛି । ଏଇ ସେ କାଗଜର କପି, ଏଇଟା ସେହି ପୃଷ୍ଠା ।" ତୁମେ ସହଜରେ ତାକୁ ଚିହ୍ନି ପାରିବ—ପାରିବନି ?"

"ଅଜ୍ଞା ପାରିବ ।"

"ଆଜି ଦରକାର ପାଇଁ ପାଞ୍ଚଟଙ୍କା ନିଅ ।" କହି ଶେଖର ଟଙ୍କା କାଢି ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ ଓ ମୋ ଆଡକୁ ଚାହିଁ କହିଲେ "ରତନ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମର ଦରକାର ୨୭୪ ନମ୍ବର ବକ୍‌ସର ଚାଳକକୁ । ତାକୁ ସନ୍ଧାନ କରି ବାହାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।"

ବିଜୟ ସେତେବେଳକୁ ତା କାମରେ ବାହାରି ଯାଇଥିଲା ।

ଚାରି

ଶେଖରଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ ଗୁଣ—ଯେତେବେଳେ ସେତେବେଳେ ସେ ମନକୁ ଚିନ୍ତାଶୂନ୍ୟ କରି ପାରନ୍ତି । ଦୁଇଘଣ୍ଟା ପାଇଁ

ଅଟେମ ଯେଉଁ ଘଟଣାରେ ଜଡ଼ିତ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରାୟ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲୁ । ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଡାକ୍ତରୀ ପତ୍ରିକାରେ ନିମଗ୍ନ ଥିଲି ଓ ଶେଖର ଗୋଟିଏ କ୍ରାଇମ ମେଗାଜିନ୍‌ରେ ବୁଡ଼ି ରହିଥିଲେ ।

ପଡ଼ାରୁ ଉଠି ଖୁସି ଗପ କରୁ କରୁ ଆସି ଗ୍ରାଣ୍ଡ ହୋଟେଲରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ ।

"କିଶୋରକୁମାର ଚୌଧୁରୀ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଉପରେ ଅପେକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି ।" ହୋଟେଲର କ୍ଲର୍କ ଅଭିବାଦନ ଜଣାଇଲା । ପାହାଚ ମୁଣ୍ଡରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ, ସେଠାରେ ଅମେ କିଶୋରଙ୍କୁ ଭେଟିଲୁ । ରାଗରେ ତାଙ୍କର ମୁହଁ ଲାଲ ପଡ଼ିଯାଇଥିଲା । ଗୋଟିଏ ହାତରେ ସେ ଗୋଟିଏ ପୁରୁଣା କଳା ବୁଟ୍ ଧରିଥିଲେ । ସେ ଏତେ ରାଗି ଯାଇଥିଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ସ୍ୱର ଖୁବ୍ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଜଣା ଯାଉଥିଲା ।

ସେ ରାଗରେ କହି ଯାଉଥିଲେ, "ଦେଖନ୍ତୁ ଶେଖରବାବୁ, କିପରି ଲୋକ ଏ ହୋଟେଲରେ ଅଛନ୍ତି । ପ୍ରଥମେ ଭାବିଥିଲି ଏମାନେ ଥଟ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ—"

"କଣ ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ବି ଜୋତା ଖୋଜୁଛନ୍ତି ?"

" ଆଜ୍ଞା ହଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ବି ଖୋଜୁଛି ।"

"କିନ୍ତୁ ଆପଣ ବୋଧହୁଏ କହୁଥିଲେ ଆପଣଙ୍କର ବୁଟ୍‌ଗୁଡ଼ିକ ବ୍ରାଉନ ବୋଲି ।"

"ହଁ, ଗୁଡ଼ାକ ଥିଲା ବ୍ରାଉନ—ବର୍ତ୍ତମାନ କଳା ।"

"କଣ ! ଆପଣ ତେବେ କହିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି—"

"ହଁ ଆଜ୍ଞା, ମୋଟେ ମୋର ତିନିହଳ ଜୋତା ଥିଲା । ସେହି ନୂଆ ବ୍ରାଉନ, ପୁରୁଣା କଳା ଓ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାହା ପିନ୍ଧିଛି । ଗତ ରାତିରେ

ବ୍ରାଉନରୁ ଗୋଟିଏ କଏ ନେଲା, ଅନ୍ୟ କାଲରୁ ଗୋଟିଏ କଏ ନେଇ ଯାଇଛି······ କଣ ପାଇଲ—ଗୁହ୍ୟଁ ଛ କଣ ?

ଜଣେ ଅଳ୍ପ ବୟସ୍କ ଟେଲେଙ୍ଗା ହୋଟେଲ୍ ବୟ ତାଙ୍କ ଆଗରେ ଭୟରେ ଥରୁଥିଲ ।

"ଆଜ୍ଞା ନା, ହୋଟେଲ ଘର ଖୋଜିବାର ଆଜ୍ଞା, ନାହିଁ ମିଳିବାର ।"

"ବେଶ୍ ଜୋତାଟି କାଲି ସକାଳ ପୂର୍ବରୁ ଯେପରି ମୁଁ ପାଏ, ନହେଲେ ମୁଁ ସେ ମ୍ୟାନେଜରକୁ ଦେଖି ନେବି ।······ଆପଣ କିଛି ମନେ କରିବେ ନାହିଁ ଶେଖରବାବୁ—ଆପଣଙ୍କୁ ବହୁତ କଷ୍ଟଦେଲି ।

"ନା, ନା, ସେପରି କିଛି ନୁହେଁ । ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ କେସ୍‌ର ତଦନ୍ତ ଭାର ହାତକୁ ନେଇଛି । ତାପାଇଁ ଏ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଖିଅ ଏବଂ ଏହି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଖିଅ ଧରି ଆମେ ନିଷ୍ଟୟ ଠିକଣାରେ ପହଞ୍ଚିବା ।"

ଡ଼ାଃ ସୁରେଶ ଆମମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗ ଦେଲେ । ଖାଇବା ସମସ୍ତ ଭିତରେ ଘଟଣା ବିଷୟରେ ସେପରି କିଛି କଥାଭାଷା ହୋଇ ନାହିଁ । କେବଳ ଶେଖର ବାରୋଶଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ଭବିଷ୍ୟତ ପନ୍ଥା ବିଷୟରେ ପଚାରିଲେ ।

"ମୁଁ ଭାବୁଛି ଏହି ସପ୍ତାହ ଶେଷ ବେଳକୁ ମୁଁ ଚୌଧୁରୀ ମହଲ ଯିବି—କଣ ଭଲ ହେବନି ?"

"ମୁଁ ଭାବୁଛି ବେଶ ଭଲହେବ ।" ଶେଖର କହିଲେ "କାହିଁକି ନା ଆପଣ କଟକ ଆସିବା ପରଠାରୁ ଆପଣଙ୍କ ପଛରେ ଗୁପ୍ତଚର ଲାଗି ଯାଇଛନ୍ତି । ଆପଣ ବୋଧହୁଏ ଜାଣି ନାହାନ୍ତି—ଆପଣ ମୋ ଘରଠୁ ଆସିବା ବେଳେ ଜଣେ ଲୋକ ଆପଣଙ୍କୁ ପିଛା କରୁଥିଲା ।"

ଡାଃ ସୁରେଶ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲେ "ପିଛା କରୁଥିଲା ? କିଏ ?"

"ମୁଁ ବଡ଼ ଦୁଃଖିତ ଡାଃ ସୁରେଶ, ସେ ବିଷୟରେ ମୋର ମଧ୍ୟ ଧାରଣା ନାହିଁ । ଆଚ୍ଛା ଆପଣଙ୍କ ଚୌଧୁରୀପଲ୍ଲୀରେ ପୂରା ଦାଢି ରଖିଥିବା କୌଣସି ଲୋକ ଅଛି ?"

"ନା—ରହନ୍ତୁ ମୁଁ ଟିକିଏ ଭାବିନିଏ । ହଁ, କେଶବ, ମହଲର ଚାକର—ତାର ପୂରା ଦାଢି ଅଛି ।"

"ହୁଁ--କେଶବ ବର୍ତ୍ତମାନ କେଉଁଠି ?"

"କାହିଁକି—ମହଲରେ ।"

"ସେ ଯଦି ପ୍ରକୃତରେ ସେଠାରେ ଥିବ ତାହେଲେ ଆମେ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣି ପାରିବୁ । ଦୟାକରି ଗୋଟିଏ ଟେଲିଗ୍ରାଫ ଫରମ ଆଣି ଦିଅନ୍ତୁ ।

'କିଶୋରଙ୍କ ପାଇଁ ସବୁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ହୋଇଛି ତ ?" ଲେଖି ଦେଲେ ବେଶ୍ ହେବ । ଠିକଣା ? 'ଚୌଧୁରୀ ମହଲ ପ୍ରତାପପୁର ?' ପାଖରେ ଟେଲିଗ୍ରାଫ ଅଫିସ କେଉଁଠି—ପ୍ରତାପପୁର ? ବେଶ୍ ଭଲ······ ଆମେ ତାହେଲେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଟେଲିଗ୍ରାମ ପୋଷ୍ଟ ମାଷ୍ଟରଙ୍କ ପାଖକୁ କରିବା—'କେଶବ ପାଖକୁ ଦିଆ ଯାଇଥିବା ତାର ଯେପରି ତା ନିଜ ହାତରେ ଦିଆଯାଏ—ଯଦି ସେ ଘରେ ନଥାଏ, ଟେଲିଗ୍ରାମଟି କିଶୋର କୁମାର ଚୌଧୁରୀ—ଗ୍ରାଣ୍ଡ ହୋଟେଲ ଠିକଣାରେ ଫେରସ୍ତ ଦିଅନ୍ତୁ' । ତାହେଲେ କାଲି ସକାଳ ପୂର୍ବରୁ ଜଣାଯିବ କେଶବ ସେଠାରେ ଅଛି କି ନାହିଁ ।"

ଟେଲିଗ୍ରାମଟି ଯିବା ପରେ କିଛି ସମୟ ଚୁପଚାପରେ କଟିଲା । ହଠାତ୍ ଶେଖର କଣ ଭାବି କହିଲେ, "ଆଚ୍ଛା ଡାଃ ସୁରେଶ !

ଭଗବାନ ନ କରନ୍ତୁ—ଯଦି କିଶୋରଙ୍କ କିଛି ହୋଇଯାଏ—ତାହେଲେ ଚୌଧୁରୀ ସମ୍ପତ୍ତିର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ କିଏ ହେବ ?

"ଧନେଶ ଚୌଧୁରୀଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ବାଲେଶ୍ବରର କାନୁନ୍‌ଗୋ ବଂଶ ହେବେ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ । କାରଣ କୈଳାସନାଥଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଭଗ୍ନୀ ବର୍ତ୍ତିମାନ ମୁଦ୍ଧା ଜୀବିତା ଓ କାନୁନ୍‌ଗୋ ବଂଶ ଗୃହକର୍ତ୍ତ୍ରୀ । ତାଙ୍କ ସ୍ବାମୀଙ୍କ ନାମ ବ୍ରଜନାଥ କାନୁନ୍‌ଗୋ ।"

"ଇଷ୍ଟେଟ ସମ୍ପତ୍ତିର ପରିମାଣ କେତେ ହୋଇପାରେ ?"

"ପ୍ରାୟ ତିନିକୋଟି ଟଙ୍କା—ତା ମଧ୍ୟରୁ ମୋ ପାଇଁ ମାସକୁ ଟ୨୦୦୦୯, କେଶବ ପାଇଁ ଖାଇବା ଖର୍ଚ୍ଚ ବାଦ ମାସକୁ ଟ ୫୦୯, କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଅନୁଷ୍ଠାନକୁ ଦାନ ହିସାବରେ ମୋଟ ପଚିଶ ହଜାର ଟଙ୍କା ।"

"ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ଅନୁପମାଙ୍କ ଆଖି ତାଳୁରେ ଖୋସି ହୋଇଗଲା । କିଶୋର ମଧ୍ୟ କିଛି କମ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ନଥିଲେ । ଏତେଗୁଡ଼ିଏ ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକ ସେ ବିଶ୍ବାସ କରିପାରୁ ନଥିଲେ ।

"ଧନ୍ୟବାଦ", ଶେଖର କହିଲେ "ଆପଣ କେବେ ବ୍ରଜନାଥ ବାବୁଙ୍କୁ ଭେଟିଛନ୍ତି ?"

"ହଁ ସେ ଥରେ ପ୍ରତାପପୁରକୁ ଆସିଥିଲେ । ଖୁବ୍ ସାଦାସିଧା ଲୋକ । ସବୁବେଳେ ଚୈତାଚୈତନ୍ୟ କାଟି ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ପରି ଦିନ କାଟନ୍ତି । ମୋର ମନେଅଛି, କୈଳାସନାଥ ତାଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତିର କିଛି ଅଂଶ ତାଙ୍କ ନାମରେ ଉଇଲ୍ କରିଦେବେ ବୋଲି କହୁଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ବ୍ରଜନାଥ ମନା କରି ଦେଇଥିଲେ ।"

"ତାହେଲେ ଏହି ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ହିଁ ଚୌଧୁରୀ ବଂଶର ତିନିକୋଟି ଟଙ୍କାର ମାଲିକ ।"

"କେବଳ ଲେଖା ହେବା କଥା ମୁଁ କହିଲି । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ମାଲିକ ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ଯାହା ନାମରେ ପାରନ୍ତି ଉଇଲ କରିଦେଇ ପାରିବେ ।"

"ଆପଣ କାହା ନାମରେ ଉଇଲ କରୁଛନ୍ତି କିଶୋରବାବୁ ?"

"ଦେଖନ୍ତୁ ଆଜି କେବଳ ମୁଁ ଏସବୁ ବିଷୟରେ ଜାଣୁଛି । ସମୟ କେତେବେଳେ ଯେ ଉଇଲ କରିବି ?"

"ସେ କଥା ଥାଉ—ତାହେଲେ ଆପଣ ଯେତେଶୀଘ୍ର ପାରନ୍ତି ପ୍ରତାପପୁର ଚାଲିଯାଆନ୍ତୁ । କିନ୍ତୁ ଆପଣ ଏକୁଟିଆ ଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।"

"ନା, ଡାଃ ସୁରେଶ ମୋ ସହିତ ଯାଉଛନ୍ତି ।"

"ସେ ହେଲେ ଡାକ୍ତର ଲୋକ । ସବୁବେଳେ ରୋଗୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଦୌଡ଼ିବେ । ତେଣୁ ଆପଣଙ୍କ ପାଖରେ ତ ରହିପାରିବେ ନାହିଁ । ମୁଁ ଚାହେଁ ଆପଣଙ୍କ ପାଖେ ପାଖେ ସବୁବେଳେ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଁ କୌଣସି ଜଣେ ବିଶ୍ୱାସୀ, ବୁଦ୍ଧିମାନ ଲୋକ ରହିବା ଦରକାର ।"

"ତାହେଲେ ଆପଣ ମୋ ସହିତ ଚାଲନ୍ତୁନା ।"

"କଟକରେ ମୋର କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଛୋଟ ଛୋଟ କାମ ଅଛି—ତାକୁ ଛାଡ଼ି ମୁଁ ଯାଇପାରୁ ନାହିଁ—ମୋ ମତରେ ରଞ୍ଜନ ହିଁ ଯିବା ଉଚିତ ।"

ଏପରି ଗୋଟିଏ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ମୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ କିଛି କହିବାକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ କିଶୋର ମୋ ହାତ ଧରି ନେଇ କହିଲେ "ଆଉ ମନା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ଡାଃ ରଞ୍ଜନ—ଆପଣ ଗଲେ ମୁଁ ବେଶୀ ଆନନ୍ଦିତ ହେବି । ଆପଣଙ୍କର ମୋର ପ୍ରାୟ ବୟସ ସମାନ । ତେଣୁ ଜଣେ

ବୟସ୍କଙ୍କ ପାଖରେ ନିଜର ଚଞ୍ଚଳତା ହରାଇବା ଅପେକ୍ଷା ଜଣେ ସମବୟସ୍କଙ୍କ ସହିତ ବନ୍ଧୁତା କରିବା ଭଲ ନୁହେଁ କି ?

ସବୁଦିନେ ମୋତେ ବିପଦ ସହିତ ଠେକ୍ କରି ଦେବାକୁ ଭଲ ଲାଗେ । କିଶୋରଙ୍କ କଥାରେ ମୁଁ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ ସାରିଥିଲି ।

"ମୁଁ ଆନନ୍ଦରେ—ଆପଣଙ୍କ ସଙ୍ଗ ଦେବି କିଶୋରବାବୁ ।"

"କିଶୋରବାବୁ ନୁହଁ—କିଶୋର କୁହ । ଆଜିଠୁଁ ଦୁଇ ବନ୍ଧୁ ହେଲୁ ।"

"ଆଚ୍ଛା—ଆଚ୍ଛା !

"ଆଉ ରତନ" ଶେଖର କହିଲେ "ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ଖୁବ୍ ନିଖୁଣ ଭାବରେ ମୋତେ ରିପୋର୍ଟ ଦେଉଥିବ । ଯଦି କିଛି ବିପଦ ଆସେ ତେବେ ମୋ ପାଖକୁ ତାର କରିବ ଓ ମୋ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାନୁଯାୟୀ କାମ କରିବ ।"

"ତାହେଲେ ଶନିବାର ଦିନ ୩।୩୦ ଟ୍ରେନରେ ଯିବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କର ରତନ !" କିଶୋର କହିଲେ ।

ସେମାନଙ୍କଠୁଁ ବିଦାୟ ନେବାକୁ ବସିଛି—ଏହି ସମୟରେ କିଶୋର ବିଜୟୋଲ୍ଲାସରେ ଡିଆଁଟିଏ ମାରିଲେ । ଗୋଟିଏ କୋଣରୁ ଗୋଟିଏ ଚେଆର ତଳୁ ନୂଆ ବ୍ରାଉନ ବୁଟ ଗୋଟିଏ ବାହାର କରି ସେ କହିଲେ "ଆରେ ଏଇ ଗୋଟିକ ମୋର ହଜିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଖାଇବା ପୂର୍ବରୁ ଘରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଇଞ୍ଚ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଖୋଜି ସାରିଥିଲି ।"

ଘରକୁ ଫେରିବା ରାସ୍ତାରେ ଶେଖର ଖୁବ୍ ଗମ୍ଭୀର ଦେଖା ଯାଉଥିଲେ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ଚିନ୍ତାକରି ଚାଲିଥିଲି । କେଉଁ ଖିଅ ଧରି ଆମେ ଏହି ତଦନ୍ତରେ ଆଗେଇବୁ ଏହି ସମସ୍ୟାହିଁ ଆମକୁ ଚିନ୍ତାନ୍ୱିତ କରି ପକାଉଥିଲା ।"

ବିଛଣାକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଅଫିସ ଘର ଫୋନ୍ ବାଜିଲା । ଶୁଣିଲି କିଶୋର କହୁଛନ୍ତି—ପୋଷ୍ଟ ମାଷ୍ଟରଙ୍କଠାରୁ ତାର ଫେର ଅସିଛି ଯେ କେଶବ ବର୍ତ୍ତମାନ ଚୌଧୁରୀ ମହଲରେ ଅଛି । ଫୋନ ଥୋଇ ଦେଇ ଯିବାକୁ ବାହାରୁଛି ପୁଣି ରିଂ ହେଲା । ଏଥରବେଳେ ବିଜୟ କହୁଥିଲା । ସେ ସମସ୍ତ ହୋଟେଲର ୱେଷ୍ଟ ପେପର ବକ୍ସ ଖୋଜିଛି; କିନ୍ତୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ଖବରକାଗଜ ପାଇନାହିଁ ।

ସବୁ ଶୁଣିସାରି ଶେଖର କହିଲେ, "ଆମେ ତଦନ୍ତ ପାଇଁ ଦୁଇଟି ଖିଅ ହରାଇଲୁ ରତନ । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେତେଦୂର ଆଗେଇଛୁ କୌଣସିଠା ଆମ ତଦନ୍ତ ସପକ୍ଷରେ ଯାଉନାହିଁ । ଆହୁରି ଶୁଣିଲେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବ—୨୭୪ ନମ୍ବର ରିକ୍ସା ଚାଳକ ଅଲ୍ଲାର ହବାଶାମୂଳକ ଜମାନବନ୍ଦୀ ଦେଇଛି । ଥାନାରୁ ଏଇମାତ୍ର ମୁଁ ରିପୋର୍ଟ ପାଇଲି । ସେ କହେ ଯେ ଜଣେ ଦାଢିଥିବା ଭଦ୍ରଲୋକ—ନିଜକୁ ଗୋଇନ୍ଦା ଶେଖର ବୋଲି ପରିଚୟ ଦେଇ କିଶୋର ଓ ଡାଃ ସୁରେଶଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ କହିଲା ।·····ହା-ହା-ହା—ରତନ, ବିଚରା ବୁଝିପାରି ନ ଥିଲା ଯେ ଅସଲ ଶେଖର ତାକୁ ଅନୁସରଣ କରୁଛି ବୋଲି । ବାସ୍ତବିକ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଯାହା ଅନୁଭବ କରୁଛି, ଆମେ ଯେଉଁ ଶତ୍ରୁ ପିଛା ଲଗିବାକୁ ଯାଉଛୁଁ, ସେ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ଠକ୍କର ଦେବାର ସାହସ ରଖିଛି ।·····ଛାଡ଼, ବର୍ତ୍ତମାନ ସନ୍ଦେହ ଭିତରକୁ ଆସୁଛନ୍ତି—କେଶବ ଓ ତାର ସ୍ତ୍ରୀ, ଡାଃ ସୁରେଶ, ଯଦିଓ ଖୁବ୍ ସାଧୁ ପରି ଜଣା ଯାଉଛନ୍ତି, ବ୍ରଜନାଥ କାନୁନ୍‌ଗୋ, ମିଃ କପୁର ଓ ତା'ର ସୁନ୍ଦରୀ ଭଉଣୀ, ମିଃ ସେନ ଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟ । ତୁମେ ପ୍ରତାପପୁର ଗଲେ ଏମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣୀ ପଠାଇବ । କୌଣସି ଠିକଣା ହେଲେ ବିଷୟ ଛାଡ଼ିଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ ନାହିଁ । ଏମାନଙ୍କ

ବ୍ୟତୀତ ମହଲର ଓ ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସନ୍ଦେହଜନକ ଲୋକଙ୍କ ବିଷୟରେ ରିପୋର୍ଟ ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ ।

ପାଞ୍ଚ

ପ୍ରତାପପୁରକୁ ଆମର ଯାତ୍ରା ବେଶ୍ ସୁଖକର ହେଲା । ଷ୍ଟେସନକୁ ଡାଃ ସୁରେଶଙ୍କର ପୁରୁଣା ଫୋର୍ଡ କାର ଆମକୁ ପାଛୋଟି ନେବାକୁ ଆସିଥିଲା । ଏହା ପୂର୍ବରୁ କିଶୋର ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ସମୟ ପ୍ରାୟ ବମ୍ବେରେ କଟାଇଥିଲେ । ପଲ୍ଲୀର ଏହି ଅପୂର୍ବ ରୂପଶୋଭା ଦେଖି ଆନନ୍ଦରେ ସେ 'ଆହା', 'ଆହା' କରୁଥାନ୍ତି । କାର ଆସି ପ୍ରତାପପୁରରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ଦୂରରେ ପାହାଡ଼ର ଶୋଭା ବାସ୍ତବିକ ବେଶ୍ ମନୋରମ ।

"ମୁଁ ଭାରତବର୍ଷର ବହୁ ସ୍ଥାନ ଦେଖିଛି; କିନ୍ତୁ ଚୌଧୁରୀ ପଲ୍ଲୀର ଏ ପାହାଡର ଦୃଶ୍ୟ କାହିଁକି ମୋତେ ବେଶୀ ଆକର୍ଷିତ କରୁଛି" କିଶୋର କହିଲେ ।

ଗୋଟିଏ ଶ୍ୟାମଳ ପ୍ରାନ୍ତର ଆରପଟେ ପାହାଡର ଧୂସର ଶିଖା । ପାହାଡ଼ର ପଶ୍ଚିମ ପଟକୁ ଗୋଟିଏ ଝାଙ୍ଗି ଠିକ୍ ଶିଖାରୁ ସିଧା ସ୍ତମ୍ଭ ପରି ବାହାରି ଆସିଛି । କେଜାଣି କାହିଁକି ଏ ଦୃଶ୍ୟ ମଧ୍ୟ ମୋ ଆଖିରେ ସମ୍ମୋହନ ବାନ୍ଧି ଦେଉଥିଲା ।

ପାହାଡ ତଳ ଦେଇ ଆସୁ ଆସୁ ଦେଖିଲି ଜଣେ ସିପାହୀ କାନ୍ଧରେ ବନ୍ଧୁକ ପକାଇ ଟହଲି ମାରୁଛି । ଡାଃ ସୁରେଶଙ୍କୁ ମୁଁ ଏହାର କାରଣ ପଚାରିଲି । ସେ କହିଲେ ଯେ କଟକ ଜେଲରୁ

ଜଣେ କଏଦୀ ପଳାଇ ଆସି ଏହି ପାହାଡ଼ରେ କେଉଁଠି ଲୁଚି ରହୁଛି । ସେମାନେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାକୁ ଖୋଜି ପାଇ ନାହାନ୍ତି ।

"ଲୋକଟିର ଅପରାଧ କଣ ଥିଲା ?"

"ଜଗତସିଂପୁର ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡରେ ସେ ଜଡ଼ିତ ।"

ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡର ଘଟଣାଟି ମୋର ଭଲ ଭାବରେ ମନେଥିଲା । ଏଥିରେ ଶେଖର ମଧ୍ୟ ଅଳ୍ପ ଭାଗ ନେଇଥିଲେ ।

ଏହି କଥା ଭାଷା ମଧ୍ୟରେ ଆମେ ଚୌଧୁରୀ ମହଲ ଗେଟ ଆଗରେ ପହଞ୍ଚି ସାରିଥିଲୁ । କୋଠାଟି ବହୁତ ପୁରୁଣା କାଳର । ପାଚେରୀର ଚୂନ ଖସି ଆସିଲାଣି । କୋଠାଟିକୁ ଦେଖିଲେ ଗୋଟିଏ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ବଂଶର ବୋଲି ଜଣାଯାଏ । ଗେଟ ପାର ହୋଇ କାର ମହଲ ଆଡ଼କୁ ଯିବାକୁ ଲାଗିଲା । ରାସ୍ତାର ଦୁଇପଟରେ ଏଭରଗ୍ରୀନ୍ ଓ ଝାଉଁ ଗଛର ଧାଡ଼ି । ଏହିସବୁ ପରିବେଶ ନିର୍ଜନତା ମଧ୍ୟରେ କୋଠାଟି ଗୋଟିଏ କଳ୍ପଲୋକର ଭୂତ ମୂର୍ତ୍ତି ଭଳି ପରି ଜଣାପଡ଼ୁଥିଲା । କାର ହର୍ଣ୍ଣର ପ୍ରତିଧ୍ୱନି ମନରେ ଶିହରଣ ଆଣୁଥିଲା । ସେତେବେଳକୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇ ଆସିଥିଲା ।······ମଝିରେ ମହଲ, ଗୋଟିଏ ପଟରେ ଚାକରଙ୍କର ରହିବାର ସ୍ଥାନ ଓ ଅପର ପଟରେ ରୋଷାଇ ଘର । ମହଲ ସାମନା ବାଁ ପଟକୁ ସିମେଣ୍ଟରେ ତିଆରି ଟେନିସ୍ ପଡ଼ିଆ, ମାଲିକ-ମାନଙ୍କର ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ରୁଚିର ପରିଚୟ ଦେଉଥିଲା ।

"ଆସନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା, ଭିତରକୁ ଆସନ୍ତୁ ।" ଲମ୍ବା ସଲାମ ଠୁକି କେଶବ ଆମମାନଙ୍କୁ ଅଭିବାଦନ କଲା । ଲମ୍ବା, ମାଗୁର ବର୍ଣ୍ଣ, ମୁହଁରେ ପୂରା ଦାଢ଼ି । ଡାଃ ସୁରେଶ କିଶୋରଙ୍କ ମାଲିକ ବୋଲି ଚିହ୍ନାଇ ଦେଲେ ।

"ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ମୋତେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବ—ମୁଁ ଏବେ ଯାଉଛି"

ଡାଃ ସୁରେଶ କହିଲେ ।

"ନା, ନା, ଅପଣ ଅମ ସାଥିରେ ଅନ୍ତତଃ ରାତିଭୋଜନଟା ଶେଷ କର ଯାଆନ୍ତୁ ।" କିଶୋର ଅନୁରୋଧ କଲେ ।

"ନା, ନା, ଦେଖନ୍ତୁ ମୋର ବହୁତ କାମ—ବହୁତ ରୋଗୀ ବି ଅଛନ୍ତି । ଅପଣ ଯେ କୌଣସି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଡାକ ପଠାଇଲେ ମୁଁ ଆସିବି ।"

ଡାଃ ସୁରେଶ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଯିବା ପରେ, ଅମେ ମହଲ ଆଡ଼କୁ ପାଦ ବଢ଼ାଇଲୁ । ପ୍ରଥମେ ପଡ଼ିଲା ବୈଠକଖାନା । ବେଶ୍ ଆଧୁନିକ ଧରଣର ସାଜସଜ୍ଜା । କୋଠରୀଟିର ଗୋଟିଏ କୋଣକୁ ଟେବୁଲ ଉପରେ ରେଡ଼ିଓ ସେଟ୍‌ଟିଏ । ଝସଡେବେଳକୁ କେଶବ କାନ୍ଥର ଲ୍ୟାମ୍ପଗୁଡ଼ିକରେ ଅଗ୍ନି ସଂଯୋଗ କରି ସାରିଲାଣି ।

କେଶବ ଅମ ଆଗରେ ଆସି ସଲାମ ଠୁକି କହିଲା—"ଖାଇବା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଗଲାଣି ଆଜ୍ଞା, ଆପଣଙ୍କର ଏଠାରେ ସମସ୍ତ ସୁବିଧା କରିଦେଇ ଅମେ ଏଠାରୁ ଚାଲିଯିବୁ ।"

"କାହିଁକି ?"

"ରାୟବାହାଦୁର ଅତି ସାଧାରଣ ଜୀବନଯାପନ କରୁଥିଲେ । ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ ବେଶୀ ଘରଦ୍ୱାର ଦରକାର ପଡୁ ନଥିଲା । ଆପଣ ଯୁବକ—ସମାଜ ସହିତ ପୁଣି ସମ୍ପର୍କ ରହିବ । ତେଣୁ ଘରର ବି ବହୁତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆବଶ୍ୟକ । ତେଣୁ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଭଳିଆ ଚାକର ଏଠାରେ ରହିଲେ ଆପଣଙ୍କୁ ଅସୁବିଧା ହୋଇପାରେ ।"

"କିନ୍ତୁ ତୁମର ବଂଶ ଆମ ବଂଶ ସହିତ ବହୁ ଦିନରୁ ରହି ଆସୁଛନ୍ତି ।"

"କଥା କଣ କି ଆଜ୍ଞା, ମୋତେ ଓ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ରାୟବାହାଦୁର ଖୁବ୍ ସ୍ନେହ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ଆମେ ଏ ଘରେ ରହିବାକୁ

ଭଲ ପାଉନାହିଁ । ଘରଟା ଉପରେ ଖାଁ ଖାଁ ହୋଉଛି । ତେଣୁ ଭାବୁଛି—"

"କଣ କରିବାକୁ ଭାବୁଛ ?

"କୌଣସି ବ୍ୟବସାୟ ବାଣିଜ୍ୟ କରି ଅନ୍ୟନ୍ନ ଚଳିବି । ଆଉ ରାୟବାହାଦୁରଙ୍କ କୃପାରୁ ଧନର ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଅଭାବ ହୋଇନାହିଁ । ·········ଆଚ୍ଛା, ଅପର୍ଣ୍ଣାଙ୍କ କୋଠରି ଖୋଲନ୍ତୁ ଦେଖାଇଦେବି ।"

କେଶବ ଲଣ୍ଠନ ଦେଖାଇ ଆମକୁ ଉପର ମହଲକୁ ନେଇଗଲା । ଉପର ମହଲର କୋଠରିଗୁଡ଼ାକ ପ୍ରାୟ ଆଧୁନିକ ଧରଣର । ଉପର ମହଲକୁ ଯିବାର ଦୁଇଟା ସିଡ଼ି ଓ ମହଲ ପଛ ପଟକୁ ଯିବାକୁ ତଳକୁ ବୁଲି ବୁଲି ଗୋଟିଏ ଅନ୍ଧାରୁଆ ଲୁହାର ସିଡ଼ି । କିଶୋରଙ୍କ କୋଠରି ଓ ମୋ କୋଠରି ଗୋଟିଏ ଧାଡ଼ିରେ । ଦୁଇଟା କୋଠରି ଛାଡ଼ି ଆମର ଠିକ୍ ବିପରୀତ ପଟକୁ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଛୋଟ ଛୋଟ କୋଠରି, ସେଥିରେ କେଶବ ଓ ତାର ସ୍ତ୍ରୀ ରହନ୍ତି ।

ଏତେ ବଡ଼ ମହଲ ଭିତରେ ଆମ କୋଠରିଗୁଡ଼ାକ କୁଆଡ଼େ ହଜିଗଲା ପରି ମନେ ହେଉଥିଲା । ମହଲର ନିର୍ଜନତା ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଅସ୍ୱସ୍ତି ଆଣି ଦେଉଥିଲା ।

"ଭଗବାନ ! ଏ ନିର୍ଜନ ଘରଟିରେ ବଡ଼ବାପା ଉପରେ ଏକା ରହୁଥିଲେ କେମିତି" କହି କିଶୋର ନିଜ କୋଠରିକୁ ଗଲେ । ମୁଁ ଝରକାର ପରଦାଗୁଡ଼ିକ ଭଲ ଭାବରେ ଟାଣିଦେଇ ବିଛଣାରେ ଶୋଇ ରହିଲି । ବାହାରେ ପବନ ଝାଉଁ ଗଛରେ ମର୍ମର ତୋଳୁଥିଲା । ଗୋଟିଏ ଝରକାର ପରଦା ଦୋହଲାଇଦେଲା । ପାହାଡ଼ ଫାଙ୍କରେ ବଙ୍କା ଜହ୍ନଟିଏ ଉଙ୍କି ମାରୁଥିଲା । କୋଠରି ଭିତରେ ଛାଇ ଆଲୁଅର ଲୁଚକାଳି । ବାଦଲ କେତେବେଳେ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଢାଙ୍କି ପକାଉଥିଲା —କେତେବେଳେ

ବୁଡ଼ିରହି ଯାଉଥିଲା । ନିସ୍ତବ୍ଧ ରାତିରେ ସେହି ବଙ୍କା ଇଞ୍ଜିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ବହୁତ କଥା ଭାବି ଯାଉଥିଲି । ଚାହିଁଲି ସେହି ପାହାଡ଼ଆଡ଼କୁ-- ଯାହାର ପାଦଦେଶରେ ଏହି ବର୍ଷର ଦୁଇ ଦୁଇଟା ଜୀବନର ଆକସ୍ମିକ ଅବସାନ ଘଟିଯାଇଛି । ନିଦ ଆସୁ ନଥିଲା—ବିଛଣାର ଏପଟ ସେପଟ ଗଡ଼ି ଭାବି ଚାଲିଥିଲି—ସେ ଭାବନାର ଏପଟ ସେପଟ ନଥିଲା । ମହଲର କେଉଁ ଗୋଟିଏ କୋଣରୁ ଘଣ୍ଟାରେ ଗୋଟିଏ ବାଜିଲା । ତେବେ ସୁଦ୍ଧା ମୋ ଭାବନାର ଅନ୍ତ ନଥିଲା—ଭାବି ଚାଲିଥିଲି, ଇଞ୍ଜିନ-ଝାଉଁ-ପବନ-ପାହାଡ଼-ଭୂତ-ଡ଼ାହାଲ-ପ୍ରତାପ ଚୌଧୁରୀ-କୈଳାସନାଥ··· ···

କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ ସେହି ମୃତ ରାତିର ନିସ୍ତବ୍ଧତା ଭେଦ କରି ଭାସି ଆସିଲା କୌଣସି ଏକ ନାରୀର ଶୋକଉଚ୍ଛ୍ୱଳ ଚାପା କ୍ରନ୍ଦନର ସ୍ୱର । ଭଲ ଭାବରେ କାନ ଡେରିଲି । ନିଶ୍ଚୟ—ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ଶୁଣୁଛି ସେ ସ୍ୱର । ବିଛଣାରେ ଉଠି ବସି ମନଯୋଗ ଦେଇ ଶୁଣିଲି । ସ୍ୱର ଦୂରରୁ ଆସିବାର ଜଣାଗଲାନି—ତାହେଲେ ନିଶ୍ଚୟ ମହଲ ଭିତରେ କେଉଠି । ଦୀର୍ଘ ଅଧଘଣ୍ଟା ଧରି ମୁଁ ତନ୍ମୟ ହୋଇ ଶୁଣିଲି ସେହି ସ୍ୱରକୁ; କିନ୍ତୁ ଆଉ ଶୁଣାଗଲାନି । ଦୂର ଘଣ୍ଟାର ଟିକ୍ ଟିକ୍ ଶବ୍ଦ ସ୍ପଷ୍ଟ ଶୁଣାଯାଉଥିଲା । ମୁଁ ମନେ କରୁଥିଲି, ଯେପରି ପ୍ରେତପୁରୀରେ ବସି ମୁଁ ଏ ସବୁ ଅନୁଭବ କରି ଯାଉଛି ।

ପରଦିନ ପ୍ରଭାତର ନୂତନ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକରେ ଆମେ ବେଶ୍ ଫୁର୍ତ୍ତି ଅନୁଭବ କରୁଥିଲୁ; କିନ୍ତୁ ଗତ ରାତିର ଅଭିଜ୍ଞତା ଯେପରି ଉଭୟଙ୍କ ମନରେ ଭୂତ ଚାପିଲା ପରି ମାଡ଼ି ବସିଥିଲା । ଜଳଖିଆ ଟେବୁଲ ପାଖରେ ବସି ମୁଁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲି—

"କାଲି ରାତିରେ ତୁମେ କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ କାନ୍ଦିବାର ଶୁଣିଛ ?"

"ହଁ ହଁ, ମୋତେ ଘୁଇନିଦ ଲାଗି ଆସିଲା ବେଳକୁ ମୁଁ ସେପରି ଗୋଟିଏ କିଛି ଶୁଣିଲି—କିଛି ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କଲି ଆଉଥରେ ଶୁଣିବାକୁ; କିନ୍ତୁ ଆଉ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲି ନାହିଁ । ତେଣୁ ଭାବିଲି ବୋଧହୁଏ ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନଟିଏ ଦେଖିଲି ।"

"ମୁଁ କିନ୍ତୁ ପରିଷ୍କାର ଭାବରେ ଶୁଣିଛି ।

କଟଶୋର ଘଣ୍ଟି ବଜାଇ କେଶବକୁ ଡାକି ଏ ଘଟଣା ସମ୍ପର୍କରେ ପଚାରିଲେ । ମୋତେ ଜଣାଗଲା—ମାଲିକଙ୍କର ପ୍ରଶ୍ନ ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ କେଶବର ମୁହଁ ଫେପର ଶେତା ପଡ଼ିଗଲା ।

"ଆମ୍ଭ ଘର ଭିତରେ ଦୁଇଜଣ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ—ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ବାସନ ସଫା କରେ ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟା—ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ବିଷୟରେ ମୁଁ ନିଶ୍ଚିତ ଯେ, ସେ କଦାପି କାଲି କାନ୍ଦି ନାହିଁ ।"

ସେ ଯେ ମିଛ କହୁଛି—ତା ମୁହଁରୁ ଜଣା ଯାଉଥିଲା । ଜଳଖିଆ ଖାଇ ସାରିବା ପରେ ମୁଁ ତା ସ୍ତ୍ରୀକୁ ବାରଣ୍ଡା ଉପରେ ଭେଟିଲି । ଖୁବ୍ ବଡ଼ ଚେହେରାର ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ—ହୁଏତ କେଶବଠାରୁ ବି ଲମ୍ବା ହୋଇପାରେ । ଗତ ରାତିରେ କାନ୍ଦୁଥିବାର ସ୍ପଷ୍ଟ ଚିହ୍ନ ତା ମୁହଁରୁ ଜଣା ଯାଉଥିଲା । ଆଖି ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲାଲ ଥିଲା । ମୋତେ ଦେଖି ସେ ଖୁବ୍ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅନାଇଲା ।......ତେବେ କେଶବ କାହିଁକି ମିଛ କହିଲା ? ଏହା ଭିତରେ ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ରହସ୍ୟ ଅଛି । ମୋର ସନ୍ଦେହୀ ମନ ସେତେବେଳକୁ ବହୁତ କିଛି ଧାରଣା କରି ସାରିଲାଣି । କେଶବ କେବଳ ପ୍ରଥମେ କୈଳାସନାଥଙ୍କର ଶବ ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲା । ତାହାରି ମୁହଁରୁ ଯେଉଁ ଜମାନବନ୍ଦି ନିଆ ଯାଇଥିଲା, ସେହି ଅନୁସାରେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଘଟଣାର ସତ୍ୟତା ଧରି ନିଆଯାଇଛି । କଟକ ରାସ୍ତା ଉପରେ ଆମେ ଯେଉଁ ଦାଢିଆ ଲୋକକୁ ରିକ୍ସା ଭିତରେ ଦେଖିଥିଲୁ, କେଶବ କଣ ସେହି ଲୋକ ? ଦାଢି ତ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଜଣାଯାଉଛି ।

ଏହି ଧାରଣାକୁ କପଟ ପ୍ରମାଣିତ କରିବା ତାହାହିଁ ଥିଲା ପ୍ରକୃତ ସମସ୍ୟା । ମୋ ମନରେ ପ୍ରଥମେ କଥା ଉଠିଲା—ପ୍ରତାପପୁରର ପୋଷ୍ଟ ମାଷ୍ଟରଙ୍କୁ ଭଲ ଭାବରେ ପଚାରିବା—ଟେଲିଗ୍ରାମଟି ପ୍ରକୃତରେ କେଶବ ହାତରେ ଦିଆ ଯାଇଥିଲା କି ନାହିଁ । ଯାହା ହେଉନା କାହିଁକି, ଶେଖରଙ୍କୁ ଏ ବିଷୟରେ ରିପୋର୍ଟ କରିବା ଦରକାର ।

କଟେଶରଙ୍କୁ ଜମିଦାରୀ ବିଷୟରେ କେତେକ କାଗଜ ପତ୍ର ଦେଖିବାର ଥିଲା । ତେଣୁ ବୁଲିଯିବା ପାଇଁ ମୋତେ ବେଶ୍ ସୁବିଧା ମିଳିଗଲା । ପ୍ରତାପପୁରକୁ ପାହାଡ ତଳେ ତଳେ ଠିକ୍ ଦୁଇ ମାଇଲ ରାସ୍ତା । ପ୍ରତାପପୁର ବଜାରର ପ୍ରଥମେ ପଡ଼ିଲା ଡାଃ ସୁରେଶଙ୍କର କୋଠା, ତାପରେ ପୋଷ୍ଟ ଅଫିସ । ପୋଷ୍ଟ ମାଷ୍ଟରଙ୍କର ଟେଲିଗ୍ରାମ ବିଷୟରେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭଲ ଭାବରେ ମନେଥିଲା ।

"ନିଶ୍ଚୟ ଆଜ୍ଞା, ଆପଣଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ଆମେ କାମ କରିଛୁ ।" ସେ କହିଲେ ।

"ଟେଲିଗ୍ରାମ କିଏ ଦେଇ ଆସିଥିଲା ?"

"ଏଠାକାର ପିଅନ ଆଜ୍ଞା—ନବ, ତୁମେ ଟେଲିଗ୍ରାମ କେଶବକୁ ଦେଇ ଆସିଥିଲ ?"

"ନିଶ୍ଚୟ ସାର ।"

"ତା ନିଜ ହାତରେ ?" ମୁଁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲି ।

"ତା ସ୍ତ୍ରୀ କହିଲା ଯେ କେଶବ ବଗିଚାରେ କାମ କରୁଛି । ତେଣୁ ମୁଁ ତା ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଦେଇ ଚାଲି ଆସିଲି । ତା ସ୍ତ୍ରୀ ତ; କିନ୍ତୁ ଟେଲିଗ୍ରାମଟି କେଶବକୁ ଦେବ ବୋଲି ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଥିଲା ଆଜ୍ଞା, କଣ ମିଳିନାହିଁ ?"

ଏପରି ତଦନ୍ତରେ ଆଗେଇବା ଆଉ ଉଚିତ ମନେ କଲିନାହିଁ । କେଶବ କଟକ ଯାଇଥିଲା ବୋଲି ସନ୍ଦେହ ମୋର ବଦ୍ଧମୂଳ ହେଲା ।

କିନ୍ତୁ ଚୌଧୁରୀ ବଂଶରେ ଏପରି ସର୍ବନାଶ କରି ତାର କଣ ବା ଲାଭ ହୋଇପାରେ ? ନା, ଏହା ପଛରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଲୋକ ଅଛି— ଯାହାକୁ କେଶବ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛି ।

ପାହାଡ଼ ପାଦଦେଶରେ ଚାଲି ଚାଲି ମୁଁ ଭଗବାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥିଲି—ଶେଖର ଯେତେଶୀଘ୍ର ଆସି ଏ ତଦନ୍ତର ଭାର ନିଅନ୍ତି ସେତେ ମଙ୍ଗଳ—ମୁଁ ଦାୟିତ୍ୱରୁ ରେହାଇ ପାଆନ୍ତି ।

ସହସା ମୋର ଚିନ୍ତାରେ ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହେଲା । ମୋ ପଛରେ କାହାର ଦୌଡ଼ିବାର ପାଦଶବ୍ଦ ଶୁଣିଲି—ମୋ ପଛରୁ କେହି ଡାକୁଥିବାର ମଧ୍ୟ ଶୁଣିଲି । ଡା: ସୁରେଶ ଡାକୁଥିବେ ଭାବି ପଛକୁ ଅନାଇଲି; କିନ୍ତୁ ମୋ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟକୁ ଦ୍ୱିଗୁଣିତ କରି ଆଗରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲେ ଜଣେ ଅପରିଚିତ । ଉଚ୍ଚତା ଖୁବ୍ ଛୋଟ, ଭଲଭାବରେ ଖିଅର ହୋଇଛନ୍ତି, ୩୦।୪୦ ଭିତରେ ନିଶ୍ଚୟ ବୟସ ହେବ । ଗୋଟିଏ ଖଇରିଆ ସୁଟ୍ ପିନ୍ଧିଛନ୍ତି । କେତେଗୁଡ଼ିଏ ତାଳପତ୍ରରେ ଭର୍ତ୍ତି ଗୋଟିଏ ଟିଣବାକ୍ସ କାନ୍ଧରେ ଝୁଲୁଛି । ଡାହାଣ ହାତରେ ପ୍ରଜାପତି ଧରିବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ନେଳିଆ ଜାଲ ।

"ମୋ ପଛରୁ ଡାକିଥିବା ଅପରାଧକୁ ଆପଣ କ୍ଷମା କରିବେ ଡା: ରତନ ।" କହି କହି ମୁଁ ଯେଉଁଠି ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲି ସେଠାରେ ଆସି ଛିଡ଼ା ହେଲେ ।

ଆମ ଏ ମଫସଲରେ ସହର ପରି କୌଣସି ଭଦ୍ରୋଚିତ ପରିଚୟ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରୁନାହୁଁ । ମୁଁ ହେଉଛି ଅଧ୍ୟାପକ ହୀରାଲାଲ କପୁର, ଜବଲପୁରଲୋକ ।

"ହିଁ ଆପଣଙ୍କ ଏ ଜାଲ ଓ ବାକ୍ସ ତାହାହିଁ କହୁଛି ।" ମୁଁ କହିଲି । ମୁଁ ଜାଣିଥିଲି ମି: କପୁର ଜଣେ ପ୍ରକୃତ ବିଜ୍ଞାନ ଗବେଷକ; କିନ୍ତୁ ଆପଣ ମୋତେ ଜାଣିଲେ କିପରି ?

ମୁଁ ଡାକ୍ତର ସୁରେଶଙ୍କର ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ବସିଥିଲି, ଆପଣ ସେତେବେଳେ ଆସିଲେ । ଡାଃ ସୁରେଶ ମୋତେ ଆପଣଙ୍କ ବିଷୟରେ କହିଲେ । ମୁଁ ଭାବୁଛି କିଶୋର ଚୌଧୁରୀଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହୋଇନାହିଁ ।

"ଧନ୍ୟବାଦ, ସେ ବେଶ୍ ସୁସ୍ଥ ଅଛନ୍ତି ।"

"ଆମେ ଭାବିଥିଲୁ, ରାୟବାହାଦୁରଙ୍କର ଏପରି ଶୋଚନୀୟ ଦୁର୍ଘଟଣା ଜନିତ ମୃତ୍ୟୁପରେ କିଶୋରବାବୁ ଏଠାରେ ରହିବାକୁ ଅମଙ୍ଗ ହେବେ । ଆଉ ଏକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା ଯେ ଜଣେ ଧନୀଲୋକ ଏପରି ଗୋଟିଏ ମଫସଲରେ ଗୋଟିଏ କୂପମଣ୍ଡୂକର ଜୀବନ କାହିଁକି ଯାପନ କରିବେ ? ସେ ଯାହାହେଉ କିଶୋରଙ୍କର ବୋଧହୁଏ ଏ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଭ୍ରାନ୍ତ ଧାରଣା ନାହିଁ ।"

"ମୁଁ ବି ତାହାହିଁ ଭାବୁଛି ।"

"ଆପଣ ବୋଧହୁଏ ଏଠାକାର ଡାହାଣ ଭୂତ ବିଷୟରେ ଶୁଣିଥିବେ ।"

"ହଁ ଶୁଣିଛି ।"

"ଦେଖନ୍ତୁ ଏଠାକାର ଲୋକମାନେ କିପରି ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସୀ । ସେମାନେ କୁହନ୍ତି ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଗୋଟିଏ ବିଶାଳକାୟ ଡାହାଣକୁ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଦେଖିଛନ୍ତି ।" ସେ ମୃଦୁକି ହସି ଏକଥା କହୁଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଆଖିରୁ ଜଣା ପଡୁଥିଲା ଯେପରି ସେ କଥାଗୁଡ଼ାକୁ ଖୁବ୍ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ କହୁଥିଲେ । "କାହାଣୀଟା କୈଳାସନାଥଙ୍କ ହୃଦୟରେ ଗଭୀର ରେଖାପାତ କରିଥିଲା ଏବଂ ଅସ୍ତେ ଅସ୍ତେ ସେ ହୃଦ୍‌ରୋଗରେ ପୀଡ଼ିତ ହୋଇଥିଲେ । ତାହାହିଁ ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ । ଆପଣଙ୍କର ଓ ଶେଖରବାବୁଙ୍କର ଏ ବିଷୟରେ କଣ ଧାରଣା ?"

ଶେଖରଙ୍କର ନାମ ଶୁଣିବାକ୍ଷଣି ମୁଁ ଚମକି ପଡ଼ିଲି । ତାଙ୍କ ସାଥୀରେ ଯେ ମୁଁ ଜଡ଼ିତ ଏ କିପରି ଜାଣିଲେ ? ଡାଃ ସୁରେଶ ତ କଦାପି କହି ନଥିବେ । ଅମର ଏଠାକୁ ଯିବାଆସିବା ବିଶେଷତଃ ଶେଖର ଯେ ଏଠାକୁ ଆସିବେ ସେ ବିଷୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୋପନୀୟ ଥିଲା ।

"କ୍ଷମା କରିବେ, ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏ ବିଷୟରେ କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରୁନାହିଁ ।"

"ଶେଖରବାବୁ ଏଠାକୁ କେବେ ଆସୁଛନ୍ତି କହି ପାରିବେ କି ?"

"ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଇଁ ସେ କଟକ ଛାଡ଼ିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କ ହାତରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କେସ୍ ଅଛି ।"

"କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା ! ଯେଉଁ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସରେ ବୁଡ଼ିରହି ଆମେ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ବାଟ ଖୋଜି ପାଉନାହୁଁ—ହୁଏତ ଟିକିଏ ଆଲୋକପାତ କରିପାରିବେ । ଆଜି ଆପଣମାନଙ୍କ ତଦନ୍ତ ପାଇଁ ମୁଁ ଯେତିକି ଟିକିଏ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରେ ଆପଣ ଚାହିଁଲେ ମୁଁ ଖୁସୀରେ ଦେବି । ଯଦି ବର୍ତ୍ତମାନ ବି ମୋତେ କୁହନ୍ତି, ଆପଣମାନେ କିପରି ଭାବରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବେ ତାହେଲେ ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ସେ ବିଷୟରେ କିଛି ସାହାଯ୍ୟ ଓ ଉପଦେଶ ଦେଇପାରିବି ।"

"ଆପଣ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତୁ, ମୁଁ କେବଳ ମୋର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ କିଶୋର ସହିତ କେତେଦିନ ଆନନ୍ଦ ଉପଭୋଗ ପାଇଁ ଆସିଛି—ଆଜି ମୋର କୌଣସି ପ୍ରକାର ସାହାଯ୍ୟ ଦରକାର ନାହିଁ ।"

"ହଉ, ହଉ, ଭଲ କଥା—ଆପଣ ଯେବେ ଆସିଛନ୍ତି ଚାଲନ୍ତୁ ଆମ ଘରଆଡ଼ୁ ବୁଲି ଆସିବେ । ଆଗରେ ସେ ମୁଣ୍ଡିଆ ପାର ହୋଇଗଲେ ଆମ ଘର ପଡ଼ିବ । ମୋ ଭଉଣୀ ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ପରିଚିତ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ବେଶ୍ ଆନନ୍ଦିତା ହେବ ।"

ପ୍ରଥମେ ଭାବୁଥିଲି ମନା କରିଦେବି ବୋଲି । କିନ୍ତୁ ମନେପଡ଼ିଲା ଶେଖରଙ୍କ କଥା—ସେ କହିଥିଲେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରତିବେଶୀଙ୍କର ଚରିତ୍ର ବିଷୟରେ ରିପୋର୍ଟ ଦେବାକୁ । ତେଣୁ ଅଗତ୍ୟା ହଁ ଭରିଲି ।

ତାଙ୍କ ଘରଅଡ଼କୁ ଚାଲି ଚାଲି ସେ କହିଲେ, "ଏ ଗୋଟିଏ ବେଶ୍ ଚମତ୍କାର ସ୍ଥାନ । ମୁଁ ମାତ୍ର ଏଠାକୁ ଦୁଇବର୍ଷ ହେଲା ଆସିଛି । କିନ୍ତୁ ଏଠାକାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ଥାନ ମୁଁ ବୁଲି ଦେଖି ନେଇଛି ଏବଂ ଏଠାକାର ପୁରୁଣା ବାସିନ୍ଦାଙ୍କଠୁଁ ବି ବେଶୀ ।

"ସବୁସ୍ଥାନ ବୁଲି ଦେଖିବା କଣ କଷ୍ଟ ?"

"ଖୁବ୍ କଷ୍ଟ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ଦେଖନ୍ତୁ—ଉତ୍ତର ପଟରେ ଝରଣାର ଠିକ୍ ପଶ୍ଚିମକୁ ଯେଉଁ ପାହାଡ଼ଟି ଦେଖୁଛନ୍ତି, ତା ଉପରେ ଗୋଟିଏ ବିରାଟ ଗହ୍ୱର ଅଛି । ବହୁତ ଜୀବନ ସେଠାରେ ନଷ୍ଟ ହୋଇଛି । ତାକୁ ତେଣୁ ଏଠାକାର ଲୋକେ 'ମରଣଗୁହା' କହନ୍ତି । ଥରେ ଯାହାର ପାଦ ସେଠାରେ ଖସିଯାଇଛି ପୁଣି କେବେ ସେ ଫେରି ଆସିପାରି ନାହିଁ । ଗତ କାଲି ଦେଖିଛି, ଗୋଟିଏ ଗୋରୁ ଚରୁ ଚରୁ ଗୋଡ଼ ଖସିଯାଇ ଭିତରେ ପଡ଼ିଲା । ବିଚରା ବିକଳରେ କେବଳ ଗର୍ଜନ କରି କରି ମଲା କିନ୍ତୁ ବାହାରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ବର୍ଷାଦିନ କଥା ଛାଡ଼ନ୍ତୁ, ଶୁଖିଲା ଦିନରେ ମଧ୍ୟ ସେଠାକୁ ଯାଇ ହେବନାହିଁ ।

"ଆପଣ ତା ଭିତରକୁ ଯାଇଛନ୍ତି ?"

"କେବଳ ଯାଇନାହିଁ—ତନ୍ନ ତନ୍ନ କରି ଦେଖିଛି । ଦେଖନ୍ତୁ, ଦେଖନ୍ତୁ—ଆଉ ଗୋଟିଏ ଗୋରୁ ସେ ପଟକୁ ଗୋଡ଼ ବଢ଼ାଉଛି ।"

ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଧଳା ଗୋରୁ ପରି କଣ ଦେଖାଗଲା । କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ସେ ଉଭେଇଗଲା ଏବଂ ଗୋଟିଏ ବିକଟ ଚିତ୍କାର ଶୁଣାଗଲା । ମୋର ଅନ୍ତର୍ନାଡ଼ ଥରାଇ ଉପୁର ଗୋଟିଏ ଶିହରଣ ଖେଳିଗଲା ।

କାରଣ, ମୁଁ ଭଲ ଭାବରେ ଶୁଣିଥିଲି—ଏ କଦାପି କୌଣସି ଗୋରୁର ବିକଟ ଚିତ୍କାର ନୁହେଁ । ମୋର ମନେପଡ଼ିଲା ସେ ବିଶାଳକାୟ ଡାହାଲ କଥା ।

"ଏ କି ଶବ୍ଦ ?" ମୁଁ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହୋଇ ପରେ ପଚାରିଲି । ମିଃ କପୁର ମୋ ଆଡ଼କୁ ଗୋଟିଏ କୌତୁକପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ ଉତ୍ତର ଦେଲେ—"ଏଠାକାର ଲୋକମାନେ କୁହନ୍ତି ଏ ସେହି ଡାହାଲର ଚିତ୍କାର । ଆପଣ କଣ ଏ ଅନ୍ଧବିଶ୍ବାସ ଉପରେ ଆସ୍ଥା ରଖିଛନ୍ତି ? ଆପଣ ଜଣେ ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକ······ଛାଡ଼ନ୍ତୁ ସେ କଥା ।"

ମୁଁ କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଉତ୍ତରରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇପାରିଲି ନାହିଁ । ମୁଁ ବୁଝିପାରିଲି ମିଃ କପୁର କଥା ଅନ୍ୟ ଗତିରେ ନେବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି ।

ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ଗୁମ୍ଫା ସବୁ ପଥର ସନ୍ଧିରେ ଦେଖା ଯାଉଥିଲା । ଯେପରି କିଏ ଆଗରୁ ସେଗୁଡ଼ା ତିଆରି କରିଥିଲା ।

"ଉପରେ ସେ ଗୁମ୍ଫା ସବୁ କଣ ଦେଖାଯାଉଛି ? ମୁଁ ପଚାରିଲି ।

ମିଃ କପୁର ତାଙ୍କର ବୈଜ୍ଞାନିକ ଧାରଣା ନେଇ କହିଲେ—"ସେଗୁଡ଼ାକ ହେଉଛି ମଣିଷ ଜାତିର ଅଧିବାସ ସ୍ଥଳୀ । ପୂର୍ବକାଳରେ ମଣିଷମାନେ ଏପରି ଗୁମ୍ଫାମାନଙ୍କରେ ନିଜକୁ ହିଂସ୍ର ଜନ୍ତୁମାନଙ୍କ ଠାରୁ ବଞ୍ଚାଇବା ପାଇଁ ବାସ କରୁଥିଲେ । ସେହିଦିନୁ ଏହା ରହିଆସିଛି ।"

ଗୋଟିଏ ପ୍ରଜାପତି ସେତିକିବେଳେ ଆମ ପାଖ ଦେଇ ଉଡ଼ିଗଲା । ମିଃ କପୁର ଆନନ୍ଦରେ ଡିଆଁଟେ ମାରି ତାଙ୍କ ଜାଲ ନେଇ ତାକୁ ଧରିବାକୁ ଦୌଡ଼ିଲେ । ମୁଁ କୌତୁକରେ ତାଙ୍କରି ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ରହିଲି । ପଛପଟୁ କାହାରି ଆସିବାର ପାଦଶବ୍ଦ ଶୁଣିଲି । ପଛକୁ

ଅନାଇ ଦେଖିଲି ଜଣେ ଯୁବତୀ । ସେ ସିଧା କପୁରଙ୍କ ଘରଆଡୁ ଆସିଥିବା ରାସ୍ତା ଦେଇ ଆସୁଥିଲେ । ମୁଁ ଧରିନେଲି ଯେ ଏ ନିଶ୍ଚୟ କପୁରଙ୍କ ଭଉଣୀ ହେବେ । ପ୍ରକୃତ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଯାହାକୁ କୁହାଯାଏ ମିସ୍ କପୁର ତାର ଗୋଟିଏ ଉଦାହରଣ । ବୟସ ୨୦ ଭିତରେ । ମୁହରେ ଟଣା ଟଣା କଳା ଆଖି—ମୁହଁର ସୁନ୍ଦର ଗଠନ—ପଛରେ ଆଜାନୁଲମ୍ବିତ କଳା ବେଣୀ । ତାଙ୍କର ଚେହେରା ଓ ବେଶଭୂଷା ଏପରି ଗୋଟିଏ ପାହାଡ଼ିଆ ରାସ୍ତାରେ ନିଶ୍ଚୟ ଜଣକୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱିତ କରିବ । ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲି ସେ ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ଭାଇଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଥିଲେ । ତାପରେ ସେ ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ମୋ ପାଖକୁ ଆସି କହିଲେ—

"ଫେରିଯାନ୍ତୁ—ଯେତେଶୀଘ୍ର ପାରନ୍ତି କଟକକୁ ଫେରିଯାନ୍ତୁ ।"

ମୁଁ କେବଳ ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଅନାଇଲି । ତାଙ୍କ ଆଖି ଉତ୍ତେଜନାରେ ଜଳୁଥିଲା ।

"ମୁଁ କାହିଁକି ଫେରିଯିବି ?" ମୁଁ ପଚାରିଲି "ମୁଁ ତ ଏବେ ଏଠାକୁ ଆସିଛି ।"

"ଓଃ ଜଣେ ଯେତେବେଳେ ଆପଣଙ୍କ ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ସତର୍କ କରିଦେଉଛି—ଆପଣ ମାନି ନେଉନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ? ହେଉ— ଭାଇ ଆସିଲେଣି—ମୁଁ ଯାହା କହିଲି ଆପଣ ତାଙ୍କୁ କିଛି କହିବେ ନାହିଁ ।"

ମିଃ କପୁର ପ୍ରଜାପତିଟିକୁ ଗୋଡ଼ାଇ ଗୋଡ଼ାଇ ଧରି ନପାରି ଫେରି ଆସିଲେ ।

"ଅରେ ସନ୍ଧ୍ୟା ଯେ" କହି ସେ ଆମ ପାଖକୁ ଆସିଲେ । ତାଙ୍କ ସ୍ୱରରୁ ଜଣାଯାଉଥିଲା ଯେପରି ସେ ହୃଦୟ ଭିତରୁ ଏ କଥା କହୁନାହାନ୍ତି ।

"ଭାବି ତୁମେ ଏକାବାରେ ଝାଳ ନାଳ ହୋଇଯାଇଛ ?"

"ହଁ—ଗୋଟିଏ ସାଇକୋପ୍ଲାଇଡ଼ସ ଧରିବାକୁ ଦୌଡ଼ିଥିଲି; କିନ୍ତୁ ପାରିଲିନି ।" ସେ ଗୋଟିଏ ଖେଆଲରେ କହି ଯାଉଥିଲେ—କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ବାରମ୍ବାର ମୋତେ ଓ ସନ୍ଧ୍ୟାକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରୁଥିଲା ।"

"ମୁଁ ଦେଖୁଛି—ତୁମେମାନେ ନିଜେ ନିଜେ ପରିଚିତ ହୋଇ-ସାରିଲଣି ?"

"ହଁ ମୁଁ କିଶୋରଙ୍କୁ ଏ ପାହାଡ଼ର ବିଜନ ଦୃଶ୍ୟ ବିଷୟରେ କହୁଥିଲି ।"

"ନା, ନା, ମିସ୍ ସନ୍ଧ୍ୟା—ମୁଁ କେବଳ ତାଙ୍କର ବନ୍ଧୁ ଡା: ରତନ ।" ସନ୍ଧ୍ୟା ହତାଶିଆ ଦୃଷ୍ଟିରେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲେ ।

"ହଉ ତୁମମାନଙ୍କର କଥା କହିବାର ବହୁତ ସମୟ ଅଛି । ଘରକୁ ଚାଲ" କହି ମିଃ କପୁର ଆଗେ ଆଗେ ଚାଲିଲେ ।

ଅଳ୍ପ ରାସ୍ତା ଚାଲିବା ପରେ ଆମେ ଆସି ମିଃ କପୁରଙ୍କ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଏକମହଲା କୋଠା । ଘର ଆଗରେ ନାନା ଜାତି ଫୁଲର ଗୋଟିଏ ବଗିଚା । ଘର ପାଖରେ ଅନ୍ୟ କାହାରି ଘର ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହି ପାହାଡ଼ ତଳ ଦେଶରେ ନିର୍ଜନତାର ମୂକସାକ୍ଷୀ ପରି ଯେପରି ଘରଟି ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲା । ଘର ଭିତରର ସାଜସଜ୍ଜା ଜଣେ ଆଧୁନିକା ତରୁଣୀଙ୍କ ରୁଚିର ପରିଚୟ ଦିଏ । ଚାକର ଭିତରେ କେବଳ ଜଣେ ବୁଢ଼ା । ଏପରି ଏକ ନିର୍ଜନ ସ୍ଥାନରେ ଜଣେ ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକ ଓ ଜଣେ ଆଧୁନିକା ତରୁଣୀ ଯେ କିପରି ରହିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରୁଛନ୍ତି ମୁଁ ଭାବି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲି ।

"ରହିବା ପାଇଁ ବେଶ୍ ସୁନ୍ଦର ସ୍ଥାନ, ନୁହେଁ ?" ମୋ ଚିନ୍ତାର ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ଯେପରି ସେ ଦେଲେ; କିନ୍ତୁ ଏପରି ଏକ ନିର୍ଜ୍ଜନ ସ୍ଥାନରେ ମଧ୍ୟ ଆପଣ ବେଶ୍ ଆନନ୍ଦରେ କଟାଇ ପାରୁଛୁ—ନୁହେଁ ସନ୍ଧ୍ୟା ?"

"ବେଶ୍ ଆନନ୍ଦରେ" ସନ୍ଧ୍ୟା କହିଲେ। କିନ୍ତୁ ଜଣା ଯାଉଥିଲା ସେପରି କଥାଗୁଡ଼ିକ ଜବରଦସ୍ତି କହୁଛନ୍ତି ।

"ୟୁ. ପି.ର ଗୋଟିଏ କଲେଜରେ ମୁଁ ଥିଲି", ମିଃ କପୁର କହିଲେ, "ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ସହିତ ମିଶିବା ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ନିଜ ଆଦର୍ଶରେ ଗଠନ କରିବାକୁ ମୋତେ ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦ ମିଳୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଭାଗ୍ୟ ମୋ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଗଲା । ହଠାତ୍ ସେ ସହରରେ ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗ ବ୍ୟାପିଲା । ଅଗତ୍ୟା ସବୁ ତ୍ୟାଗ କରି ଆସିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲି । ଏଠାରେ ଆସି କିନ୍ତୁ ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନ ଓ ଉଦ୍ଭିଦ ବିଜ୍ଞାନର ପ୍ରକୃଷ୍ଟ କ୍ଷେତ୍ର ଏ ପାହାଡ଼ରେ ପାଇଲି । ମୋ ଭଉଣୀ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକୃତିର କମ୍ ଉପାସକ ନୁହେଁ ।"

"ମୋତେ କିନ୍ତୁ ଏ ସ୍ଥାନଟି କିପରି ମାନ୍ଦା ଜଣାଯାଉଛି । ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରତି ନ ହେଲେ ବି—ଆପଣଙ୍କ ଭଉଣୀଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚୟ ସ୍ଥାନଟି ବିରକ୍ତିକର ହୋଇଥିବ" ମୁଁ କହିଲି ।

"ନା, ନା, କେବେ ବିରକ୍ତିକର ନୁହେଁ" ସନ୍ଧ୍ୟା କହିଲେ । "କାହିଁକି—ବହୁ ଅଛି ପଢୁଛୁ, ରେଡ଼ିଓ ଅଛି ଗୀତ ଶୁଣୁଛୁ, ଆଉ ଡାଃ ମୁର୍ତ୍ତରଙ୍କ ଭଳି ପ୍ରତିବେଶୀ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ବିରକ୍ତିକର କାହିଁକି ହେବ ? କୈଳାସନାଥ ଥିବା ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ବେଶ୍ ସାଥୀ ମିଳିଥିଲେ ।......ଆପଣ ଆଜି ଦ୍ୱିପ୍ରହର ବେଳେ ମୁଁ ଯିବି, କିଶୋର-ବାବୁଙ୍କ ସହିତ ପରିଚୟ କରାଇ ଦେବେ । ତାଙ୍କୁ ଆଜି ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଏଠାକୁ ଡାକି ଆଣିବି—ଆସିବେ ତ ?"

"ନିଶ୍ଚୟ ସେ ଏଥିରେ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରିବେ ।"

ଶୀଘ୍ର ଫେରି ଆସିବାକୁ ମୁଁ ତର ତର ହେଲି । ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ପାଇଁ ଯେତେ ବଳାଇଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଚାଲିଆସିଲି ।

ଯେତେବେଳେ ଆସି ପ୍ରଧାନ ରାସ୍ତାରେ ପହଞ୍ଚିଲି—ଦେଖିଲି ସନ୍ଧ୍ୟା ଗୋଟିଏ ପଥର ଉପରେ ଚିନ୍ତାଶୀଳ ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି ।

"ଗୋଟିଏ କଥା କହିବ ବୋଲି ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଛି ଡାଃ ରତନ । ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ କିଶୋରବାବୁ ବୋଲି ଭୁଲରେ ଯେଉଁ କଥାଗୁଡ଼ିକ କହିଥିଲି—ତାହା ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରଯୋଜ୍ୟ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ମୋତେ କ୍ଷମା କରିବେ—ଆଉ କଥାଗୁଡ଼ିକ ଭୁଲିଯିବେ ।"

"କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତ ଭୁଲି ପାରିବିନି ସନ୍ଧ୍ୟା ଦେବୀ—ମୁଁ କିଶୋରଙ୍କର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ—ତାଙ୍କର ଭଲ ହିଁ ମୋର ଭଲ । କହନ୍ତୁ—କେଉଁ କାରଣରୁ ଆପଣ ତାଙ୍କୁ କଟକ ଫେରି ଯିବାକୁ କହୁଛନ୍ତି ?"

"ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକର ପାଗଳାମି ଡାଃ ରତନ । ଆପଣ ମୋତେ ଜାଣିନାହାନ୍ତି । ମୁଁ ଯେ କେତେବେଳେ କଣ କୁହେ, କଣ କରେ ତା ମୁଁ ନିଜେ ବି ଜାଣିପାରେନି ।"

"ନା, ନା, ମୁଁ ଭଲ ଭାବରେ ମନେ ରଖିଛି ଆପଣଙ୍କ କଣ୍ଠର ଆକୁଳତା, ଆପଣଙ୍କ ଚକ୍ଷୁର ଚଞ୍ଚଳତା । ମୋ ପାଖରେ କିଛି ଲୁଚାନ୍ତୁ ନାହିଁ ସନ୍ଧ୍ୟା ଦେବୀ—ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରୁଛି ।"

ତାଙ୍କ ମୁହଁରେ କରୁଣତା ଛାଇଗଲା । କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ କଠିନ ହୋଇ ଯାଇ କହିଲେ, "ଆପଣ ଏହାକୁ କାହିଁକି ଏତେ ବଡ଼ କରି ଧରୁଛନ୍ତି ଡାଃ ରତନ । କୈଳାସନାଥଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁରେ ଆମେ ଭାଇ ଭଉଣୀ ଉଭୟେ ଦୁଃଖିତ । ତାଙ୍କର ବଂଶଧର ଜଣେ ଏଠାକୁ ଆସିଛନ୍ତି ।

ତାଙ୍କପରି ଏ ଯେପରି କୌଣସି ଦୁର୍ଘଟଣାର ସମ୍ମୁଖୀନ ନ ହୁଅନ୍ତି— ସେଇଥିପାଇଁ ସତର୍କ କରିଦେବା କଥା ।"

"ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବି ସନ୍ଧ୍ୟାଦେବୀ— ଆପଣ କିଛି ମନେ କରିବେ ନାହିଁ । ଆପଣ ଓ ଆପଣଙ୍କ କହିବା ମୁତାବକ—ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସତର୍କ କରି ନାହାନ୍ତି—ତେବେ ଆପଣଙ୍କ ଭାଇ ଶୁଣିନେବେ ବୋଲି ଭୟ କାହିଁକି କରୁଥିଲେ ? ଏପରି ସତର୍କ କରିବାରେ ତ କାହାରି ଆପତ୍ତି ଉଠି ନପାରେ ।"

"ଭାଇ ଚାହାନ୍ତି—ଚୌଧୁରୀ ବଂଶର ଯେ କୌଣସି ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ଆସି ଚୌଧୁରୀ ମହଲରେ ରୁହନ୍ତୁ । ଚୌଧୁରୀ ପରିବାରର ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ଦାମୀ । ତେଣୁ ଏହା ଦ୍ୱାରା ଗରିବ ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କର ଉପକାର ହେବ । ଭାଇ ଯଦି ଜାଣି ପାରିଥାନ୍ତେ ଯେ କିଶୋରବାବୁଙ୍କ କଟକ ଫେରିଯିବା ପାଇଁ ମୁଁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଉଛି—ତାହେଲେ ସେ ଖୁବ୍ ବିରକ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତେ ।...ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଯାଉଛି—ଭାଇ ମୋତେ ଖୋଜି ଯଦି ନ ପାଇବେ, ତାହେଲେ ସନ୍ଦେହ କରିବେ—ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ କରିଛି ବୋଲି—ଧନ୍ୟବାଦ" କହି ସେ ଚାଲିଗଲେ ।

ଭାରିକାନ୍ତ ମନ ଓ କିଶୋର ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଅହେତୁକ ଭୟ ନେଇ ମୁଁ ମହଲକୁ ଫେରିଲି ।

ଛଅ

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଘଟଣାଠାରୁ ପାଠକମାନଙ୍କର ସୁବିଧା ପାଇଁ ଶେଖରଙ୍କ ପାଖକୁ ଦେଇଥିବା ରିପୋର୍ଟ ଗୁଡ଼ିକ ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବି ।

ଚୌଧୁରୀ ମହଲ

ପ୍ରିୟ ଶେଖର !

ମୋର ପୂର୍ବ ଚିଠି ଓ ତାରମାନଙ୍କରୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତ ଘଟଣା ଅବଗତ ହୋଇଥିବ । ଏଠାରେ ବେଶୀ ଦିନ ରହିବାରୁ ଜଣାଯାଉଛି ଯେପରି ମୋର ଆତ୍ମା ପରମାତ୍ମା—ପାହାଡ଼ର ଏହି ବୃକ୍ଷଲତା ଭିତରେ ବିଲୀନ ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି । କୂଳ କିନାରା ପାଉନାହିଁ ।

କିଛି ଦିନ ହେଲା ତୁମ ପାଖକୁ କୌଣସି ରିପୋର୍ଟ ଦେଇନାହିଁ । ତାର କିଛି କାରଣ ନଥିଲେ ବି ନାହିଁ କରି ହେବନାହିଁ । ତିନିଦିନ ହେଲା କିଶୋରଙ୍କର 'ମା' ଓ ଭଉଣୀ 'ରେଖା' ଆସି ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି । ମା ଅତି ସ୍ନେହଶୀଳା—ନିଜର ପୁଅପରି ମୋତେ ସ୍ନେହ କରନ୍ତି । ରେଖା ବମ୍ବେରେ ବଢିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ଓଡ଼ିଆ ଝିଅ ପରି ଲଜ୍ଜାଶୀଳା । ଦେଖିବାକୁ ବେଶ୍ ସୁନ୍ଦର । ମୋତେ କ୍ଷମା କରିବ ଶେଖର—ଏହି ଗୁରୁତର କାର୍ଯ୍ୟରେ ହାତ ଦେଇ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ତା ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ଭଲ ପାଇବାଟା ଗୋଟିଏ ଏପରି ଜିନିଷ, ଯେ କି କାଳପାତ୍ର ସମୟକୁ ଅପେକ୍ଷା କରେନା । ମୋର ପ୍ରତ୍ୟେକ କାମ କରିଦେବାରେ ସେ ତତ୍ପର । ଆଛା ଛାଡ଼ ସେ କଥା । ତୁମେ ଆସିଲେ ସେ ବିଷୟରେ କଥାଭାଷା ହେବା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଅସଲ ଘଟଣା ଉପରକୁ ଆସ ।

ଏହା ଭିତରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଅଦ୍ଭୁତ ଘଟଣା ଘଟି ଯାଇଛି । ତା ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ହେଉଛି ପଳାତକ କଏଦୀ କଥା । ୧୫ ଦିନ ହେବ ଜେଲରୁ ସେ ପଳାଇ ଆସିଲାଣି; କିନ୍ତୁ ପୋଲିସ ତାର କିଛି ସନ୍ଧାନ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଇନାହାନ୍ତି । ଏଠାକାର ଲୋକମାନେ ସେଥିପାଇଁ ଆଶଙ୍କାରେ ଦିନ କାଟୁଛନ୍ତି । ଆମେ ଏଠାରେ ଛ'ଜଣ ଅଛୁଁ ତେଣୁ ଆମର କିଛି ଭୟ କରିବାର ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଥରେ ଥରେ ଭାବେ

ମି: କପୁର ଓ ସନ୍ଧ୍ୟା କଥା । ଏପରି ନିର୍ଜନରେ ସେମାନେ କିପରି ଅନନ୍ଦରେ କଟାଇ ପାରୁଛନ୍ତି । ସେମାନେ ତିନିଜଣ । ଚାକରାଣି ବୁଢ଼ୀ ଓ ମି: କପୁର ମଧ୍ୟ ଦୁର୍ବଳ । କିଶୋର ଏବଂ ମୁଁ ଏ ବିଷୟରେ ତାଙ୍କୁ ଜଣେ ଚାକର ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଶୋଇବାକୁ ପଠାଇବୁ ବୋଲି କହିଲୁ; କିନ୍ତୁ ସେ ସେଥିରେ କର୍ଣ୍ଣପାତ ମଧ୍ୟ କଲେନାହିଁ ।

ବନ୍ଧୁ କିଶୋର ସନ୍ଧ୍ୟା ପ୍ରତି ଯେ ଭଲ ଭାବରେ ଆକୃଷ୍ଟ ତାଙ୍କ ଚାଲି ଚଳନରୁ ମୁଁ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣିପାରୁଛି । ଏଥିରେ ବି କିଛି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବାର ନାହିଁ । କାରଣ ସନ୍ଧ୍ୟା ଗୋଟିଏ ଯେପରି ଝିଅ— ତାହାକୁ କେହି ଭଲ ପାଇବାକୁ ପଛାଇବେ ନାହିଁ । ସନ୍ଧ୍ୟା ମଧ୍ୟ କିଶୋରଙ୍କ ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ । ତାଙ୍କ ଚାହିଁବାର ଓ କଥା କହିବାର ଢଙ୍ଗ କହିଦଏ ।

ମି: କପୁର ସେହି ପ୍ରଥମ ଦିନହିଁ ଆସି କିଶୋରଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିଗଲେ । ତା ପରଦିନ ସକାଳୁ ଆମେ ଦିହେଁ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲୁ । ସେ ଆମକୁ—ଯେଉଁଠି ପ୍ରତାପ ଚୌଧୁରୀ ଡାହାଲ ଦ୍ୱାରା ମୃତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ, ସେହି ସ୍ଥାନକୁ ଦେଖାଇବାକୁ ନେଇଗଲେ । ସେ ପ୍ରାୟ ଏଠାରୁ ତିନି ମାଇଲ ରାସ୍ତା । ରାସ୍ତାରେ ସେ ସେହି ଭୂତ କାହାଣୀର ପୁନରାବୃତ୍ତି କରୁଥାନ୍ତି । କିଶୋର ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ପଚାରୁଥାନ୍ତି ତାଙ୍କର ଏପରି ଅଲୌକିକ ଘଟଣାରେ ବିଶ୍ୱାସ ଅଛି କି ନାହିଁ । ମି: କପୁର କହୁଥାନ୍ତି ଯେ ସେ ଏପରି ପରିବାର ଦେଖିଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ଏପରି କୌଣସି ଭୌତିକ ଶକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ଘରକୁ ଫେରିବା ରାସ୍ତାରେ ଆମେ ମି: କପୁରଙ୍କ ଘରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ଶେଷ କରି ଆସିଲୁ ଏବଂ ଏତିକିବେଳେ ମି: କପୁର ସନ୍ଧ୍ୟାଙ୍କ ସହିତ କିଶୋରଙ୍କର ପରିଚୟ କରାଇ ଦେଇଥିଲେ । ସେଇ ପ୍ରଥମ ଦେଖାରେ ହିଁ କିଶୋର ସନ୍ଧ୍ୟାପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇଥିବାର ଜାଣିଲି ।

ଫେରନ୍ତି ରାସ୍ତାରେ ସେ କେବଳ ସନ୍ଧ୍ୟା କଥା ହିଁ କହୁଥିଲେ । ସମସ୍ତେ ବିଶ୍ବାସ କରିବେ ଯେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଯୋଡ଼ିକୁ ମିଃ କପୁର ନିଶ୍ଚୟ ଅନୁମୋଦନ କରିବେ । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ସେମାନେ ମହଲକୁ ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ପାଇଁ ଆସିଥିଲେ, ମୁଁ ଦେଖିଛି— କିଶୋର ଓ ସନ୍ଧ୍ୟା କଥାଭାଷା ହେଉଥିବା ବେଳେ ସେ ମନେ ମନେ ବିରକ୍ତ ହେଉଥିଲେ । ସେ ଯାହାହେଉ—ତୁମେ କହିଥିଲ କିଶୋରଙ୍କୁ ଏକୁଟିଆ କୁଆଡ଼େ ନ ଛାଡ଼ିବାକୁ । କିନ୍ତୁ ସେ ସନ୍ଧ୍ୟାକୁ ଏପରି ଭଲପାଇ ବସିଲେଣି ଯେ ତୁମ କଥା ରଖିବାକୁ ଏବେ ମୋ ପକ୍ଷରେ କଷ୍ଟକର ହୋଇ ଉଠିଲାଣି ।

ଆଜି ଜଣେ ପ୍ରତିବେଶୀଙ୍କ କଥା ଲେଖିବି । ସେ ହେଉଛନ୍ତି ହରେନ୍ ସେନ୍, ଜ୍ୟୋତିଷ ବିଜ୍ଞାନ ଗବେଷକ । ବୟସ ଖୁବ୍ ହୋଇଛି, ବାଳ ସବୁ ଧଳା । ବେଶ୍ କୌତୁକିଆ ଲୋକ । ସେ ତାଙ୍କର ଅଧିକାଂଶ ଜୀବନ ଏହି ଗବେଷଣାରେ ହିଁ କଟାଇଛନ୍ତି । ଯୁକ୍ତିପ୍ରିୟ । କୌଣସି କଥା ଉପରେ ଜିଦ୍ ଧରିଥିଲେ ଅନ୍ୟ ବାଟରେ ନେବା କଷ୍ଟକର । ତାଙ୍କର ପ୍ରଧାନ କାମ ଛାତ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଟେଲିସ୍କୋପ (ଦୂରବୀକ୍ଷଣ) ଧରି ପାହାଡ଼ ଉପରେ ସେହି ପଳାତକ କଏଦୀକୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଦୁଇଜଣ ପ୍ରତିବେଶୀଙ୍କ ବିଷୟରେ ଯାହା ସାଧାରଣତଃ ଜାଣିବାର କଥା ଲେଖିଲି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆସ କେଶବ ପାଖକୁ । ଗତ ରାତିରେ ଗୋଟିଏ ଅଦ୍ଭୁତ ଘଟଣା ଘଟିଲା, ତାହାହିଁ କହୁଛି ।

ପ୍ରଥମ କରି କେଶବ ଏଠାରେ ଅଛି କି ନାହିଁ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ଟେଲିଗ୍ରାମ ହୋଇଥିଲା ତାର କିଛି ମୂଲ୍ୟ ରହିଲା ନାହିଁ । କିଶୋରଙ୍କୁ ଏ ଘଟଣା ସମ୍ପର୍କରେ କହିଥିଲି । ସେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାକୁ ଡାକି ସେ ନିଜେ ଟେଲିଗ୍ରାମଟି ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲା କି ନାହିଁ ପଚାରିଲେ ।

କେଶବ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ଚାହିଁଲା ଏବଂ କିଛିସମୟ ଚିନ୍ତାକରି କହିଲା, "ନା ମୁଁ ସେତେବେଳେ ବିଦେଶ ଭିତରେ କାମ କରୁଥିଲି । ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ତାହା ଗ୍ରହଣ କଲେ ।"

"ତାର ଉତ୍ତର କିଏ ଦେଇଥିଲା ?"

"ଆଜ୍ଞା !"

ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ କିଏ ପୁଣି ଏ ବିଷୟରେ କଥା ଆରମ୍ଭ କଲା—"ଆଜ୍ଞା ! ମୁଁ ବୁଝିପାରୁ ନାହିଁ ଆପଣ ମୋତେ ସକାଳୁ ଏପରି ପ୍ରଶ୍ନ କାହିଁକି କରୁଥିଲେ । ମୁଁ କଣ ଏପରି କାମ କରିଛି—ଯାହାପାଇଁ ଆପଣ ମୋତେ କୌଣସି ବିଷୟରେ ସନ୍ଦେହ କରୁଛନ୍ତି ?"

କିଶୋର 'ବିଶେଷ କିଛି ନୁହେଁ' କହି ତାକୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଲେ ଏବଂ ରେଖାକୁ ଡାକି ତାକୁ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପୁରୁଣା ଗରମ କୋଟ ପୁରସ୍କାର ଦିଆ କରାଇଲେ । କେଶବର ସ୍ତ୍ରୀର ଚେହେରା ମୋତେ ବେଶୀ କୌତୁହଳ ଜନକ ଜଣା ଯାଉଥିଲା । ଦେଖିବେଲେ ସେ ଦୁଃଖିତା ଥିବାପରି ଜଣା ଯାଉଥିଲା । କଣ ସେ ଦୁଃଖର କାରଣ ହୋଇପାରେ ମୁଁ ଜାଣି ନଥିଲି ।

ଗତ ରାତିର ଘଟଣାରୁ କେଶବ ଉପରେ ମୋର ସନ୍ଦେହ ଆହୁରି ବଦ୍ଧମୂଳ ହେଲା । ତୁମେ ଜାଣ ମୋ ନିଦ ଖୁବ୍ ପତଳା । କୌଣସି ଧୀର ଶବ୍ଦରେ ମଧ୍ୟ ମୋର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ । ସେଦିନ ରାତି ପ୍ରାୟ ଦୁ'ଟା ହେବ । ବାହାରେ କାହାର ପାଦଶବ୍ଦରେ ମୋର ନିଦ ଭାଙ୍ଗି-ଗଲା । ଗୋଟିଏ ଲମ୍ବା କଳା ଛାଇ ଝରକା ଆରପଟ ଦେଇ ଚାଲିଗଲା । ବିଛଣାରୁ ଉଠିଯାଇ କବାଟ ଖୋଲିଲି । ଗୋଟିଏ କଳା ଛାଇ ପାହାଚ ଦେଇ ଓହ୍ଲାଇ ଯାଉଥିଲା । ହାତରେ ଗୋଟିଏ ଲଣ୍ଠନ । ଲୋକଟିର

ପଛପଟୁ ଚିହ୍ନି ହେଉ ନଥିଲା । କିନ୍ତୁ ତାର ଢଙ୍ଗରୁ ଜାଣି ପାରିଲି ସେ କେଶବ ବୋଲି ।

ମୋ ଆଖି ସାମନାରୁ ସେ ଦୂରକୁ ଯିବା ପରେ ମୁଁ ତାର ପିଛା କଲି । ସେ ତଳମହଲାର ଗୋଟିଏ କୋଠରୀକୁ ଗଲା । କୋଠରୀର ଝରକାଗୁଡ଼ିକ କାଚର । ତଳମହଲାର ଏହିସବୁ କୋଠରୀଗୁଡ଼ିକୁ କେହିବି କୌଣସି ଲୋକ ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏତେ ରାତିରେ କେଶବର ସେଠାରେ ପ୍ରବେଶ ମୋତେ ସନ୍ଦେହରେ ପକାଇଲା । ମୁଁ ଗୋଡ଼ ଟିପି ଟିପି ଆଗେଇ ଯାଇ କବାଟ ସନ୍ଧିରୁ ଦେଖିଲି—କେଶବ ଲଣ୍ଠନଟିକୁ ଝରକା ଉପରକୁ ଟେକି କାହାକୁ ସଙ୍କେତ ଦେବାପରି ହଲାଉଥିଲା । ତା ମୁହଁ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଅଧା ଦେଖଯାଉଥିଲା । ପ୍ରତିକ୍ଷଣରେ ତା ମୁହଁ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନତାରେ ଭରି ଉଠୁଥିଲା । କିଛିସମୟ ଧରି ସେ ଲଣ୍ଠନଟିକୁ ସେହିପରି ହଲାଇଲା । ତାପରେ ମୁହଁରେ ସେ କିପରି ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦ କଲା ଓ ଲଣ୍ଠନଟିକୁ ଲିଭାଇ ଦେଲା । ମୁଁ ଯେପରି ଆସିଥିଲି ଠିକ୍ ସେହିପରି ସନ୍ତର୍ପଣରେ ଫେରିଗଲି । କୋଠରୀ ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇ ଶୁଣିଲି, କେଶବର ତରତର ପାଦ ବାରଣ୍ଡା ଉପରେ ଚାଲିଯାଉଛି ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ମୋତେ ଯେତେବେଳେ ଘୁମନିଦ ଆସୁଥିଲା, କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ କୋଲପ ପିଟିବାର ଶୁଣିଲି । କିନ୍ତୁ କେଉଁ ସ୍ଥାନରୁ ଶବ୍ଦଟି ଆସୁଥିଲା ଅନୁମାନ କରିପାରିଲି ନାହିଁ ।

ଏ ସବୁର କଣ ଅର୍ଥ ହୋଇପାରେ ? ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ରହସ୍ୟଜନକ କାର୍ଯ୍ୟ ଏ ମହଲ ଭିତରେ ଚାଲିଛି ! ନିଶ୍ଚୟ ଆମେ ନିକଟ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଏହାର ଅର୍ଥ ଜାଣିପାରିବା ।

ଡାକ୍ତର ରତନଙ୍କ ଦ୍ୱିତୀୟ ରିପୋର୍ଟ

ଚୌଧୁରୀ ମହଲ
ତା ୧୬।୧୦।୫୭

ପ୍ରିୟ ଶେଖର !

ତା ପରଠୁ ଶୁଣ । ଭୋର ସକାଳୁ ମୋର ନିଦ ଲାଗିଯାଇଛି— କିଏ ଜଣେ ମୋ କାନରେ କାଠି ପୂରାଇ ସୁଲୁସୁଲୁ କଲା । ଅତି ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଉଠି ଦେଖିଲି ରେଖା ଖିଲ୍‌ଖିଲ ହୋଇ ହସୁଛି । ତା ଗାଲରେ ସରୁ ଚୁମ୍ବନଟିଏ ଦେଲି । ସେ ଅଭିମାନ କରି ସେଠାରୁ ପଳାଇଲା । ରିପୋର୍ଟ ଭିତରେ ଏସବୁ ଲେଖୁଛି ବୋଲି କିଛି ଭାବିବ ନାହିଁ ଶେଖର, ତୁମେ ମୋର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ, ତେଣୁ ଲେଖିଲି ।

ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରି ଜଳଖିଆ ଖାଇବା ପୂର୍ବରୁ ରାତିରେ କେଶବ ଯେଉଁ କୋଠରୀଟିକୁ ଯାଇଥିଲା—ତାକୁ ଭଲ ଭାବରେ ପରୀକ୍ଷା କରିନେଲି । ପଶ୍ଚିମ ପଟେ ଝରକାଟି ଯେଉଁଠି କେଶବ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲା ସେଇଟି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଝରକା ଠାରୁ ଅଲଗା । ଝରକା ଭିତରୁ ପାହାଡ଼ର ଶୀର୍ଷଦେଶ ବେଶ୍ ପରିଷ୍କାର ଦେଖା ଯାଉଥିଲା । ଦୁଇଟି ଗଛର ଫାଙ୍କ ଦେଇ ତାହା ଦେଖା ଯାଉଥିଲା । ଅନ୍ୟ ଝରକାମାନଙ୍କ ଭିତର ଦେଇ କିନ୍ତୁ ପାହାଡ଼ ଦୃଶ୍ୟ ହେଉ ନଥିଲା । ତେଣୁ ମୁଁ ଏଇଥିରୁ ଅନୁମାନ କରିନେଲି ଯେ କେଶବ ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ପାହାଡ଼ ଉପର ବସ୍ତୁ ଉପରେ ସମ୍ପର୍କ ରଖିଛି । ସେ ସମ୍ପର୍କ ବା କଣ ହୋଇପାରେ ? ରାତି ଖୁବ୍ ଅନ୍ଧକାର ଥିଲା । ତେଣୁ ମୁଁ ଭାରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଥିଲି—ଏପରି ରାତିରେ କେଶବ କାହାକୁ ସଙ୍କେତ ଦେଉଥିଲା ? ପାହାଡ଼ତ ଅନ୍ଧାରରେ ଦେଖାଯାଉ ନଥିବ । ମୋ ମନରେ ହଠାତ୍ ପ୍ରେମ ବିଷୟରେ ଧାରଣା ହେଲା । କେଶବ କୌଣସି ଗ୍ରାମ୍ୟବାଳିକାକୁ ପ୍ରେମ କରେ କି ?

ଯେଥିପାଇଁ ତାର ସ୍ତ୍ରୀ ଏପରି ମନଦୁଃଖରେ ଦିନ କାଟୁଛନ୍ତି କି ? ରାତି ଅନ୍ଧାରରେ ଯେଉଁ କୋଲାପସି ପିଟିବାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣିଥିଲି ଭାବିଲି କେଶବ ବୋଧହୁଏ ସେହି ସମୟରେ ତାର ପ୍ରେମିକା ନିକଟକୁ ବାହାରି ଯାଇଥିଲା ।

ଜଳଖିଆ ଖାଇସାରି କିଶୋରଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ପଢ଼ାଘରେ ପାଇଲି । ରେଖା ସେତେବେଳେ ତା ଭାଇ ସହିତ ଯୁକ୍ତିତର୍କ କରୁଥିଲା । କିଶୋରଙ୍କୁ ଗତ ରାତିର ଘଟଣା ସବୁ କହିଲି । ରେଖା ଉପରେ କମ୍ପୁଥାଏ । ତାକୁ କହିଲି "ଦେଖ ରେଖା, କାହାକୁ ଯଦି କହିବୁ ତ ତୋ କାନ ମୋଡ଼ି ଛିଣ୍ଡାଇ ଦେବି ।" କିଶୋର କହିଲେ "ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଏପରି ପାଦଶବ୍ଦ ଦୁଇ ତିନିଥର ଶୁଣିଲିଣି । କିନ୍ତୁ ତା ଉପରେ କୌଣସି ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ ନଥିଲି ।"

"ମୁଁ ବି ଭାଇ ସେଦିନ ଶୁଣିଛି । ମା'ଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ବିନ୍ଧୁଥିଲା, ଚିପି ଦେଉଥିଲି, ବାହାରେ କିଏ ଯିବାର ଶୁଣିଥିଲି । ମୋତେ ଏତେ ଭୟ ଲାଗିଲା, ମୁଁ ମାଙ୍କୁ ଜଡ଼ାଇ ଶୋଇପଡ଼ିଲି ।" ରେଖା କହିଲା ।

"ଆଉ ସେ କେବଳ ସେହି ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଝରକା ଆଗରେ ଯାଇ ଛିଡ଼ାହୁଏ ।" ମୁଁ କହିଲି ।

"ତା ହୋଇପାରେ, ତେବେ ଆଜି ରାତିରେ ତା ପିଛା କରିବା । ଦେଖିବା ସେ କୁଆଡ଼େ ଯାଉଛି ।" କିଶୋର ପ୍ରସ୍ତାବ କଲେ ।

"ଭାଇ, ଯଦି କିଛି ବିପଦ ଥିବ ! ବରଂ ପୋଲିସକୁ ଖବର ଦିଅ । ସେମାନେ ଏହାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବେ ।" ରେଖା ଭୟରେ କହିଲା ।

"ବୁଝିଲନା କିଶୋର, ଏହିସବୁ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ କାମସବୁ ଭଣ୍ଡୁର ହୁଏ ।"

ରେଖା ଅଭିମାନରେ ସେଠାରୁ ଉଠି ଚାଲିଗଲା ।

ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା ମୁଁ ତୁମକୁ ଲେଖିବାକୁ ଭୁଲିଯାଉଛି । ଏହା ଭିତରେ କିଶୋର ସନ୍ଧ୍ୟାକୁ ଅତି ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ଭଲପାଇ ବସିଲେଣି । ସେ ଯେତେବେଳେ ସେତେବେଳେ ମୋ ଅଜାଣତରେ ଘରୁ ଚାଲିଯାନ୍ତି । ଆଜିକାର ଘଟଣା କହୁଛି ଶୁଣ ।

ଆଗର କଥାସବୁ ହୋଇ ସାରିବା ପରେ କିଶୋର ସାର୍ଟ ପ୍ୟାଣ୍ଟ ପିନ୍ଧି ଯିବାକୁ ବାହାରିଲେ । ତାଙ୍କ ଦେଖାଦେଖି ମୁଁ ବି ବାହାରିଲି । ମୁଁ ବାହାରିବାର ଦେଖି ସେ କହିଲେ, "ତୁମେ କୁଆଡେ଼ ବାହାରିଲ ରତନ ?"

"କାହିଁକି—ତୁମେ ଯୁଆଡେ଼ । ଶେଖର କଣ କହିଥିଲେ—ତୁମ ନିରାପତ୍ତା ପାଇଁ ମୁଁ ଦାୟୀ ।"

"ଆଚ୍ଛା ତୁମେ ମୋତେ କଣ ପିଲା ଭାବୁଛ ? ନିଜକୁ ନିଜେ ସମ୍ଭାଳି ପାରିବି ନାହିଁ ? ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ଏକା ଯିବି ।"

ମୁଁ ବଡ଼ ଅଡୁଆରେ ପଡ଼ିଲି । କଣ କରିବି ଠିକ୍ କରିପାରିଲି ନାହିଁ । ସିଧା ଦୌଡ଼ିଲି ରେଖା ପାଖକୁ—ସେ ଯଦି ତା ଭାଇକୁ ଏ ବିଷୟରେ ବୁଝାଇ ପାରେ କିମ୍ବା ମାଉସୀ ଯଦି ତାଙ୍କ ପୁଅକୁ ମନା କରିପାରନ୍ତି । ରେଖା ମୋ କଥା ଶୁଣନ୍ତା କାହିଁକି ? ଆଜି ସକାଳଠୁ ଦି' ଦି' ଥର ଅପମାନ ପାଇ ସେ ଆଉ ମୋତେ କଥା କହିଲାନି । ଅଗତ୍ୟା ଗଲି ମାଉସୀଙ୍କ ପାଖକୁ । କିନ୍ତୁ ମାଉସୀଙ୍କୁ ନେଇଆସି ଦେଖେ—କିଶୋର ବାହାରି ଗଲେଣି ।

ବିଳମ୍ବ ନ କରି ମୁଁ କପୁରଙ୍କ ଘରଆଡ଼କୁ ଯାଉଥିବା ରାସ୍ତାରେ ଚାଲିଲି । ଆଗରେ ରାସ୍ତାର ବହୁତ ଶାଖା ବାହାରି ଯାଇଛି । ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ପଥର ଉପରକୁ ଉଠି ଚାରିଆଡ଼କୁ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଇଲି । ଦେଖିଲି

ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ କିଶୋର ଓ ସନ୍ଧ୍ୟା ଗୋଟିଏ ପଥର ଉପରେ ପାଖକୁ ପାଖ ଲାଗିଲାଗି ବସି କଥାଭାଷାରେ ରତଥିଲେ ।

ଦୂରରେ ଦେଖିଲି, ସେହି ଜଙ୍ଗଲ ରାସ୍ତା ଦେଇ ଉପରେ କେତେଗୁଡ଼ାଏ ଗଛ ଗୁଳ୍ମ ପରି ଛୋଟ ଗଛପଙ୍କ କେତେଗୁଡ଼ାଏ ଆଗେଇ ଆସୁଛନ୍ତି । ପରେ ପରେ ହୂରିଲାଲ କପୁରଙ୍କର ପ୍ରଜାପତି ଧରିବା ଜାଲ ମଧ୍ୟ ଦେଖିଲି । ନିଶ୍ଚୟ ମିଃ କପୁର ଆସୁଛନ୍ତି । ମୋ ଅପେକ୍ଷା ସେ ପ୍ରେମିକମାନଙ୍କର ବେଶୀ ନିକଟରେ ହୋଇ ସାରିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ମିଃ କପୁର ଆଗେଇ ଥିବାର ଦେଖିଲି ।

ଦେଖିଲି—ହଠାତ୍ ସନ୍ଧ୍ୟା କିଶୋରଙ୍କ ଛାତି ଉପରକୁ ଆଉଜି ପଡ଼ିଲେ ଏବଂ କିଶୋର ତାଙ୍କୁ ବାହୁବନ୍ଧନ ଭିତରେ ବାନ୍ଧି ରଖିଲେ । ଦୁଇଟି ତୃଷିତ ଅଧର ଏକ ହେବାକୁ ଯାଉଥିବା ସମୟରେ ସେପଟୁ କପୁରଙ୍କର ହୁଙ୍କାର ଶୁଣାଗଲା । ପ୍ରେମିକମାନେ ନିଜ ନିଜ ଠାରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରି ଛିଡ଼ା ହୋଇଗଲେ ।

ମିଃ କପୁର ପାଗଳଙ୍କ ପରି ସେମାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଧାଇଁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ପ୍ରଜାପତି ଧରିବା ଜାଲଟି ପଛରେ ଘୋଷାରି ହୋଇ ଯାଉଥିଲା । ସେ ଯାଇ ଦୁ'ଜଣଙ୍କ ଆଗରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଗଲେ । ଏହାପରେ ଯେ ଅବସ୍ଥା କଣ ହୋଇପାରେ ମୁଁ ଭାବି ପାରିଲି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମୋତେ ଦୂରରୁ ଜଣାଯାଉଥିଲା—କପୁର ସେମାନଙ୍କୁ ରାଗରେ ଗାଳି ଦେଉଛନ୍ତି ଏବଂ କିଶୋର ତାଙ୍କୁ କଣ ଉତ୍ତର ଦେଉଛନ୍ତି । ସନ୍ଧ୍ୟା ତଳକୁ ମୁଣ୍ଡ ପୋତି ଛିଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି । କପୁର ତାଙ୍କ ଭଉଣୀର ଗୋଟିଏ ହାତ ଧରି ଟାଣି ଟାଣି ନେଇଗଲେ । କିଶୋର ସେମାନଙ୍କ ପଛରୁ କିଛି ସମୟ ଦେଖିଲେ ଏବଂ ପରାଜିତ ପରି ମୁଣ୍ଡ ଓହଳାଇ ଓହଳାଇ ନିଜ ଘର ବାଟରେ ଫେରିଲେ ।

ଏପରି ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ଘଟିଗଲା—କିନ୍ତୁ ମୋର ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ କିଛି ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିଲି ନାହିଁ ବୋଲି ନିଜକୁ ଲଜ୍ଜିତ ମନେକଲି। କିରଣୀର ଯେଉଁ ରାସ୍ତାଦେଇ ଆସୁଥିଲେ ସେହିବାଟେ ଆଗେଇ ଗଲି।

"ଆରେ ରତନ, ତୁମେ କୁଆଡ଼େ ଆସୁଛ ?"

ତାଙ୍କୁ ମୁଁ ଯାହା ଯାହା ଦେଖିଲି କହିଗଲି। କିଛିସମୟ ପାଇଁ ସେ ରାଗିଗଲେ; କିନ୍ତୁ ମୋ ସରଳତା ତାଙ୍କ ରାଗକୁ ବହୁତ ପରିମାଣରେ କମ କରିଦେଲା।

"ତୁମେ କେଉଁଠି ଥିଲ।"

"ସେ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲି।"

"ଠିକ୍ ସମୟରେ—ସନ୍ଧ୍ୟାର ଭାଇ ଆସିଲେ ଠିକ୍ ଆଗରୁ।

"କିନ୍ତୁ ଆମେ ଜାଣିପାରିଲୁ ନାହିଁ। ସେ ଏପରି ଲୋକ ବୋଲି ମୁଁ ଜାଣି ନଥିଲି। ଆମକୁ ଦେଖି ସେ ପାଗଳଙ୍କ ପରି ଦୌଡ଼ି ଆସିଲେ। ଆଖିଗୁଡ଼ାକ ତାଙ୍କର ନିଆଁ ପରି ଜଳୁଥିଲା। ଏଥିରେ ବା ବିଶେଷ କଣ ଦୋଷ ରହିଲା କୁହତ ? ସେ ଅବିବାହିତା, ମୁଁ ଅବିବାହିତ। ମୁଁ କପୁରଙ୍କୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ସହିତ ମୋର ବିବାହ ବିଷୟରେ କହିଲି। ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ରାଗିଗଲେ। ମୁଁ ମଧ୍ୟ ରାଗିଗଲି—ଏପରିକି ସନ୍ଧ୍ୟା ପାଖରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଭୁଲିଗଲି। ଏସବୁର କଣ ମାନେ ହୋଇପାରେ କୁହତ ରତନ ? ସନ୍ଧ୍ୟା ସହିତ ମୋର ବିବାହକୁ ସେ ଅନୁମୋଦନ କାହିଁକି କରୁନାହାନ୍ତି ? ସନ୍ଧ୍ୟା ପାଇଁ ତ ମୁଁ ଅଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ।"

ଉତ୍ତର ମୁଁ ଖୋଜି ପାଇଲି ନାହିଁ।

ଯାହାହେଉ ସେଦିନ କପୁର ଦ୍ୱିପ୍ରହର ବେଳେ ଆସି ତାଙ୍କର କଠୋରତାର ଓ ଅଭଦ୍ରାମିର କ୍ଷମା ମାଗିନେଲେ। ସେ କିରଣୀଙ୍କ

ଏକାନ୍ତରେ ଡାକିନେଇ ବହୁତ କଥାଭାଷା କଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ଓ ତାଙ୍କ ପରିବାରଙ୍କୁ ଶୁକ୍ରବାର ଦିନ ରାତ୍ରିଭୋଜନ ପାଇଁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିଗଲେ । ସେହିଦିନ ବିବାହ ବିଷୟ ଠିକ୍ କରିବା ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ହେଲା ।

"ଯାହାହେଉ ଲୋକଟାକୁ ମୁଁ ଯେତେ ଖରାପ ଭାବିଥିଲି, ସେ ସେପରି ନୁହନ୍ତି । ଦେଖିଲି ତ କିପରି କ୍ଷମା ମାଗିନେଇ ଗଲେ ।"

"ସେ ସେପରି ରାଗିବାର କାରଣ କଣ କହିଲ ?" କିଶୋର କହିଲେ "ସେ କହନ୍ତି—ସନ୍ଧ୍ୟାହିଁ ତାଙ୍କ ଜୀବନର ସବୁ । ଆଉ ତାହା କି ଅତି ସାଧାରଣ କଥା ! ତାଙ୍କର ବା ଆଉ କିଏ ଅଛି ? ଏଇ ଏକମାତ୍ର ଭଉଣୀଟି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ସୁଯୋଗ୍ୟ ପାତ୍ରରେ ତାକୁ ଅର୍ପଣ କରିବାକୁ ଯାଉଥିବାରୁ ବିଶେଷ ଆନନ୍ଦିତ । ତାଙ୍କ ଭଉଣୀ ଯେ ଦିନେ ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯିବେ—ସେ କଥା ଭାବି ସେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ୁଥିଲେ । ତେଣୁ ପଡ଼ୋଶୀରେ ବିଭା ହେଉଥିବାରୁ ସେ ବେଶୀ ଆନନ୍ଦିତ । ସବୁଦିନେ ନିଜ ଭଉଣୀ ସହିତ ଦେଖା ହୋଇପାରିବ । ସେ କହିଗଲେ ମାଁଙ୍କୁ ଏକଥା କହି ରାଜି କରାଇ ନେବାକୁ । ମା ନିଶ୍ଚୟ ସନ୍ଧ୍ୟାପରି ଝିଅକୁ ବୋହୂ କରିବାକୁ ରାଜି ହେବେ—ନୁହେଁ ରତନ ?" କିଶୋରଙ୍କ ଆନନ୍ଦ ସୀମା ଟପି ଯାଉଥିଲା ।

ତେଣୁ ଶେଖର, ଆମ ତଦନ୍ତର ଗୋଟିଏ ଖିଅ ବୋଧହୁଏ ଏଠାରେ ଛିଣ୍ଡିଗଲା । ତେଣୁ ଅନ୍ୟ ଖିଅଧରି ଆମର ଆଗେଇବା ଉଚିତ ।

ଆଗରୁ ତୁମକୁ ରୂପାନନ୍ଦନର ରହସ୍ୟ, କେଶବ ସ୍ତ୍ରୀର ବେଦନା-ବିଧୁର ମୁହଁ, କେଶବର ଲଣ୍ଠନ ହାତରେ ଧରି ସନ୍ତର୍ପଣ ଗମନ, ଝରକା ନିକଟରେ ଲଣ୍ଠନ ଟେକିଧରିବା ବିଷୟ ଗୋଟିଏ ସୂତ୍ରରେ ସବୁ ମୋତେ ପରିଷ୍କାର ହୋଇଗଲା ।

ସେଦିନ ରାତିରେ କିଶୋର ଓ ମୁଁ ସମସ୍ତେ ଶୋଇଯିବା ପରେ ମୋ କୋଠରୀରେ ଆସି ଲଣ୍ଠନର ତେଜ କମାଇ ଦେଇ ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ବସି ସିଗ୍ରେଟ୍ ଟାଣିବାରେ ଲାଗିଲୁ । ସମୟ ଅସ୍ତେ ଅସ୍ତେ ଆଗେଇ ଚାଲିଥିଲା । କେବଳ ଦୂର ଘଣ୍ଟାର ଠକ୍ ଠକ୍ ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଯାଉଥିଲା । ଚାରିଆଡ଼ ନିସ୍ତବ୍ଧ । ଝାଉଁଗଛର ମର୍ମର ନିର୍ଜନତା ଅଧିକ ବଢ଼ାଇ ଦେଉଥିଲା । ଆମ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ମୁହଁରେ ଭାଷା ନଥିଲା । ଘଣ୍ଟାରେ ଏକ ବାଜିଲା ଆମେ ବସିଛୁ, ଦୁଇ ବାଜିଲା ବସିଛୁ । ଆଉ ବସିବାକୁ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନଥିଲା । ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ କିଶୋର କଣ କହିବାକୁ ଯାଉଥିଲେ—ଆର ଖଞ୍ଜାରୁ ଜଞ୍ଜିର ପଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ ଆସିଲା । ଉତ୍ତେଜନାରେ ଅସ୍ଥିର ସିଧା ହୋଇ ନିଜ ନିଜ ଚେଆରରେ ବସିରହିଲୁ । ତାପରେ ବାରଣ୍ଡାରେ ପାଦଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା । ମୋ କୋଠରୀ ଆଗଦେଇ ପାଦଶବ୍ଦ ଚାଲିଗଲା । କିଶୋର ଅସ୍ତେ ଅସ୍ତେ କବାଟ ଖୋଲିଲେ । ଆମେ ପାଦଶବ୍ଦର ପିଛା କରି ଚାଲିଲୁ । ପାହାଚରେ ପାଦଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା ନାହିଁ । ବୋଧହୁଏ ପାଦ ଟିପିଟିପି ସେ ଯାଉଛି । ଆମେ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ସତର୍କତାର ସହିତ ତାର ପିଛା କରି ଚାଲିଲୁ ।

ସେ ପୂର୍ବବର୍ଣ୍ଣିତ କୋଠରୀ ପିଠାଇ ଭିତରେ ପଶିଲା ଏବଂ ପୂର୍ବପରି ସେହି ବାରକା ନିକଟକୁ ଯାଇ ଲଣ୍ଠନ ଟେକି ଧରିଲା । କେଶବ ଏକ ଧ୍ୟାନରେ ପାହାଡ଼ି ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ରହିଥିଲା । ଆମେ ଏତେ ସନ୍ତର୍ପଣରେ ଆସିଥିଲୁ ଯେ ସେ ଜାଣିପାରି ନଥିଲା ।

କିଶୋର କୋଠରୀ ଭିତରକୁ ପଶିଲେ—ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ମୁଁ । କିଶୋରଙ୍କ ଗୋଡ଼ରେ ଚେଆର ଗୋଟିଏ ବାଜି ଖଟ୍ କରି ଶବ୍ଦ ହେଲା ।

ହଠାତ୍ ସାପ ଦଂଶିଲା ପରି ଚମକି କେଶବ ପଛକୁ ଡିଆଁଟେ ମାରିଲା । ଆମକୁ ଦେଖି ଭୟରେ ଥରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

"ତୁମେ ଏଠାରେ କଣ କରୁଛ କେଶବ ?"

"କିଛି ନୁହେଁ ଅଜ୍ଞା" । ସେ ଭୟରେ ଏତେ ଥରୁଥିଲା ଯେ କଥା ମଧ୍ୟ କହିପାରୁ ନଥିଲା । "ଅଜ୍ଞା ପ୍ରତିଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ମୁଁ ମହଲଯାକ ବୁଲି ଦେଖିନିଏ—କବାଟ ଝରକା ସବୁ ଠିକ୍ ଭାବରେ ବନ୍ଦ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ ।"

"ତଳମହଲରେ ମଧ୍ୟ ?"

"ଅଜ୍ଞା ମହଲଯାକର ।"

"ଦେଖ କେଶବ" କଣ୍ଠସ୍ୱର ଟିକିଏ ଜୋର ଦେଇ କହିଲେ, "ଆମେ ଆସିଛୁ ଆଜି ନିଶ୍ଚୟ ତୁମଠୁ ସତକଥା ଆଦାୟ କରିବୁ ।

ଭୟରେ ତା ହାତ ଯୋଡ଼ିକ ଯୋଡ଼ି ହୋଇଗଲା । "ଅଜ୍ଞା, ସେ କଥା ମୋତେ ପଚାରନ୍ତୁ ନାହିଁ, ମୁଁ କହିପାରିବି ନାହିଁ ।"

ତାର କମ୍ପମାନ ହସ୍ତରୁ ମୁଁ ଲଣ୍ଠନଟି ନେଇ କହିଲି, "ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଏହାକୁ କୌଣସି ସଙ୍କେତ ପ୍ରକାରରେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲା । ଦେଖାଯାଉ ଏହାର ଉତ୍ତର ପାହାଡ଼ପଟୁ ଆସୁଛି କି ନାହିଁ ।"

ସେ ଯେମିତିକା ଲଣ୍ଠନଟି ଟେକି ଧରିଥିଲା ମୁଁ ବି ସେହିପରି ଟେକି ଧରିଲି । ତାପରେ ଆନନ୍ଦରେ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲି । ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଯେଉଁଠି କେତେଗୁଡ଼ାଏ ଗୁମ୍ଫା ଅଛି—ସେଠାରୁ ଖୁବ୍ କ୍ଷୀଣ ନୀଳ ଆଲୁଅଟିଏ ଆସୁଥିଲା ।

"ଦେଖ, ଦେଖ କିଶୋର, ସେ ପାହାଡ଼ ଉପରକୁ ।"

"ନା, ନା ଅଜ୍ଞା, ସେ କିଛି ନୁହେଁ—ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରି କହୁଛି ।"

"ଝରକା ପାଖରେ ଲଣ୍ଠନଟା ହଲାଅ ରତନ, ଦେଖ ସେପଟେ ଆଲୁଅ ବି ହଲୁଛି ନା ନାହିଁ.....ଦେଖ, ସେ ଆଲୁଅ ବି ହଲୁଛି ।

ବଦମାସ ! ବର୍ତ୍ତମାନ ବି କହିବ ସେଇଠା ସଙ୍କେତ ନୁହେଁ ବୋଲି ! କୁହ ତାହାକୁ ତୁମେ ସଙ୍କେତ ଦେଉଥିଲ—କଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ତୁମର ?”

କେଶବ କଣ୍ଠରେ ଏବେ ଦୃଢ଼ତା ଜଣାଗଲା । “ଏହା ମୋର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କଥା ଆଜ୍ଞା, ଆପଣଙ୍କର ନୁହେ—ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ କହିପାରିବି ନାହିଁ ।”

“ତାହେଲେ ମୋ ଘରୁ ଶୀଘ୍ର ବାହାରିଯାଅ ।”

“ଭଲ ଆଜ୍ଞା, ମୁଁ ବାହାରି ଯାଉଛି ।”

“ତୁମେ ଏଥିରେ ଲଜ୍ଜିତ ହେବା ଉଚିତ କେଶବ । ତୁମ ପରିବାର ଆମ ପରିବାର ସହିତ ଶହେ ବର୍ଷ ହେଲା ରହି ଆସିଛନ୍ତି । ଆଉ ତୁମେ ମୋ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ରରେ ମାତି ରହିଛ ?”

“ନା, ନା ଆଜ୍ଞା, ଆପଣଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନୁହେଁ ।” କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକର କଣ୍ଠ ଆମ ପଛପଟୁ ଶୁଣାଗଲା । ପଛକୁ ଅନାଇଁ ଦେଖିଲି, କେଶବର ସ୍ତ୍ରୀ ।

“ଚାଲ, ଜିନିଷପତ୍ର ଠିକ୍ କର—ଆମେ ଏଇ ଘଡ଼ିରେ ଏଠୁ ବାହାରି ଯିବା ।” କେଶବ ତା ସ୍ତ୍ରୀକୁ କହିଲା ।

“ନା ଗୋ ନା, ଏ ଖାଲି ମୋରପାଇଁ ହେଲା । ଏ ମୋର କାମ ଆଜ୍ଞା, ମୁଁ ସବୁ ଜାଣିଛି, ମୋତେ ପଚାରନ୍ତୁ ।”

“କୁହ ତାହେଲେ ଏସବୁର ଅର୍ଥ କଣ ?

“ମୋର ଭାଇ ଆଜ୍ଞା, ସେ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଭୋକରେ ସଢ଼ୁଛି । ଆମ ଆଖି ଆଗରେ ତାକୁ କିମିତି ମରିବାର ଦେଖିବୁ ? ଖାଦ୍ୟ ଠିକ୍ ହୋଇଛି ବୋଲି ଆମେ ଏ ସଙ୍କେତ ଦେଉ—”

“ତାହେଲେ ତୁମ ଭାଇ—”

“ପଳାତକ କଏଦୀ ଆଜ୍ଞା—ତାର ନାମ ନବୀନ୍ । ଘର ସମସ୍ତଙ୍କ ଅଜ୍ଞାତରେ ସେ ଗୁଣ୍ଡାଦଳରେ ମିଶି ଜଗତସିଂପୁର ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡରେ

ଲପ୍ତ ହୁଏ । ଘରେ ତାକୁ ସମସ୍ତେ ଘୃଣା କରନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତ ପାରିବିନି । ମା' ମରିଯିବା ପରେ ମୁଁ ତାକୁ ନିଜ ହାତରେ ବଢ଼ାଇଛି । ମୁଁ ଏଠାରେ ଅଛି ବୋଲି ସେ ଜାଣିଥିଲା । ତେଣୁ ଜେଲରୁ ପଳାଇ ଆସି ସିଧା ମୋ ପାଖକୁ ଆସିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ମୁଁ କପରି ତାକୁ ଘରେ ସ୍ଥାନ ଦିଅନ୍ତି ? ପୋଲିସମାନେ ସବୁଆଡ଼େ ତଦନ୍ତ କରୁଥାନ୍ତି । ତେଣୁ ତାକୁ ବାଧ ହୋଇ ପାହାଡ଼ ଗୁମ୍ଫା ଭିତରେ ଲୁଚି ରହିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ରାତିରେ ଏହି ଆଲୁଅ ସାହାଯ୍ୟରେ ଆମେ ଦେଖୁ— ପ୍ରକୃତରେ ସେ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଅଛି ନା ପୋଲିସ ଦ୍ୱାରା ଧରା ହୋଇ ଗଲାଣି । ସେ ଥିବାର ଜାଣିଲେ ମୋ ସ୍ୱାମୀ ତା ନିକଟକୁ ଖାଦ୍ୟ ନେଇ ଯାଆନ୍ତି । ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଏଠାରେ ଅଛି ତାକୁ ତ ଆମେ ଭୋକରେ ମରିବାକୁ ଦେବୁନାହିଁ । କଥାର ସାର ଏତିକି ଆଜ୍ଞା ! ଯଦି ଏଥିରେ କିଛି ଦୋଷଥାଏ ତାହେଲେ ମୋର—ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ନୁହେଁ ।

"ଏହା କଣ ସତ କେଶବ ?"

"ଆଜ୍ଞା ହଁ ।"

"ଅଚ୍ଛା ତୁମେ ଦୁଇଜଣ ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁମ ଘରକୁ ଯାଇପାର । ସକାଳ ଏ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ।" କାଂଶୋର କହିଲେ ।

ସେମାନେ ସେଠାରୁ ଚାଲିଗଲେ । କାଂଶୋର ସେତେବେଳକୁ ଝରକାଟିକୁ ପୂରା ମେଲା କରିଦେଇଥାନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ପାହାଡ଼ ଉପରୁ ସେହି କ୍ଷୀଣ ନୀଳ ଆଲୋକ ରେଖା ଦେଖା ଯାଉଥିଲା ।

"ଏଠାରୁ ଆଲୋକଟି କେତେଦୂରରେ ଅଛି କହିପାରିବ ରତନ ?"

"ଦୁ'ମାଇଲରୁ କଦାପି ବେଶୀ ହେବନାହିଁ ।"

"ନିଶ୍ଚୟ । ନହେଲେ ବେଶୀ ଦୂର ହୋଇଥିଲେ କେଶବକୁ ଖାଦ୍ୟ ନେଇ ଯିବାପାଇଁ ଅସୁବିଧା ହେଉଥାନ୍ତା । କେସ୍ଟୋଟି ବର୍ତ୍ତମାନ

ସୁଦ୍ଧା ସେହି ଆଲୁଅ ପାଖରେ ଅପେକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି ନୁହେଁ ? ରତନ, ଚାଲ ତାକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଧରି ଆଣିବା ।”

“ଚାଲ, ସମାଜର ଏପରି କଣ୍ଟାଗୁଡ଼ାର ମୂଳୋତ୍ପାଟନ କରିବା ଦରକାର ।”

“ତୁମର ପିସ୍ତଲ ସାଥୀରେ ନେଇଥାଅ—କାମରେ ଆସିବ ।”

ପାଞ୍ଚ ମିନିଟ୍ ପରେ ଆମେ ରାସ୍ତାକୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲୁ । ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଚନ୍ଦ୍ର କେତେବେଳେ ବାଦଲ ଭିତରେ ଲୁଚି ଯାଉଥାଏ—କେତେବେଳେ ବାହାରି ପଡୁଥାଏ । ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ବର୍ଷା ପଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । କିନ୍ତୁ ଦେଖିଲୁ ନୀଳ ଆଲୁଅଟି ଏବେ ସୁଦ୍ଧା ସେହିପରି ଜଳୁଛି ।

“ତୁମେ ପିସ୍ତଲ ଆଣିଛ ? ମୁଁ ପଚାରିଲି ।

“ମୋ ହାତରେ ଗୋଟିଏ ହଣ୍ଟର ଅଛି ।”

“ଆମେ ଯାଇ ହଠାତ୍ ତା ଉପରକୁ ଝାମ୍ପ ମାରିବା—ଯେପରି ପଳାଇ ଯିବାକୁ ତାର ଆଉ ସୁବିଧା ନଥିବ ।”

“ଆଚ୍ଛା ରତନ, ଶେଖରବାବୁ ଏଥିରେ କିଛି ଖରାପ ଭାବିବେ ନାହିଁ ତ ?”

ଯେପରି ତାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତରରେ ପାହାଡ଼ ପଟୁ ଗୋଟିଏ ଭୟଙ୍କର ଚିତ୍କାର ଶୁଭାଗଲା । ଏପରି ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦ ମିଃ କପୁରଙ୍କ ସାଥୀରେ ଥିବାବେଳେ ଶୁଣିଥିବାର ମନେ ପଡ଼ିଲା । ଶବ୍ଦଟି ପ୍ରଥମେ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଶୁଣାଯାଇ ପୁଣି ଜୋରରେ ଶୁଭାଗଲା—ପୁଣି ପାହାଡ଼ରେ ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହୋଇ ଫେରିଗଲା । ଥରକୁ ଥର ପ୍ରାୟ ତିନି ଚାରିଥର ଏପରି ଡାହାଲର ହୁଙ୍କାର ଶୁଣାଗଲା ଏବଂ ପାହାଡ଼ରେ ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହୋଇ ଶବ୍ଦ ଦ୍ୱିଗୁଣିତ ହେଲା ।

ମୋତେ ଜଣାଗଲା ଯେପରି ଗୋଟିଏ ବରଫ ସ୍ରୋତ ମୋ ଶିର-ପ୍ରଶିରା ଦେଇ ପ୍ରବାହିତ ହୋଇ ଯାଉଛି । କିଶୋର ମୋ ହାତ ଜାବୁଡ଼ି ଧରିଲେ । ଥରକୁ ଥର ସେ ଛେପ ଢୋକୁଥିଲେ ।

"ଭଗବାନ ! ଏ କି ଶବ୍ଦ ରତନ ?"

"ମୁଁ ଜାଣିନାହିଁ—ତେବେ ଶୁଣିଛି ପାହାଡ଼ ଉପରୁ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଆସେ । ମୁଁ ବି ଆଗରୁ ଏପରି ଶବ୍ଦ ଶୁଣିଛି ।"

"ରତନ, ଏତ କୌଣସି ଡାହାଳ ଭୁକିବା ପରି ଜଣାପାଉଛି ।"

ଏହି କଥାରେ ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ମୋ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶିରପ୍ରଶିରାରେ ଯେପରି ରକ୍ତ ଜମାଟ ବାନ୍ଧି ଯାଉଥିବା ପରି ଜଣାଗଲା । କିଶୋରଙ୍କ ସ୍ୱରରେ ଗୋଟିଏ ଏପରି ଅଭିତା ଥିଲା—ଯାହାପାଇଁ ମୁଁ ଅଧିକ ଭୀତ ହେଲି ।

"ତୁମେ କଣ ଭାବୁଛ ରତନ ଏ ଗୋଟିଏ ଡାହାଳର ଚିତ୍କାର ।"

"ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଶୁଣିଥିଲି ମିଃ କପୁର ମୋ ସାଥୀରେ ଥିଲେ । ସେ କହିଲେ ଶବ୍ଦଟା କିଛି ନୁହେଁ—କେବଳ ଗୋଟିଏ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ।"

"ନା, ରତନ ଏ ଗୋଟିଏ ନିଶ୍ଚୟ ଡାହାଳର ଚିତ୍କାର । ନିଶ୍ଚୟ ଆମର ସେହି ପରିବାରର ଗଳ୍ପରେ ସତ୍ୟତା ଅଛି । ତୁମେ କଣ ବିଶ୍ୱାସ କରନାହିଁ ରତନ ?"

"କଦାପି ନୁହେଁ ।"

"କଟକରେ ମୁଁ ଏ କଥାକୁ ହସରେ ଉଡ଼ାଇ ଦେଉଥିଲି । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ପାହାଡ଼ ଉପରୁ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ମୁଁ କିପରି ଅବିଶ୍ୱାସ କରିବି ? ଅଉ ଦାଦାଙ୍କ ଶବର କିଛି ଦୂରରେ ଗୋଟିଏ ବିରାଟକାୟ କୁକୁରର ପାଦ ଚିହ୍ନ ପଡ଼ିଥିଲା । ଏହିସବୁ ଘଟଣାକୁ ମିଳାଇ

ଦେଖ ରତନ ।······ମୋ ରକ୍ତ ବରଫ ହୋଇଯାଉଛି ରତନ—ମୋ ହାତ ଦେଖିଲ ।

ଦେଖିଲି ହାତ ଠିକ୍ ମାରବଲ ପରି ଥଣ୍ଡା ।

"ବର୍ତ୍ତମାନ କଣ କରିବା ?" କିଶୋର କହିଲେ ।

"ଫେରିଯିବା କି ?" ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତାବ କଲି ।

"କଦାପି ନୁହେଁ ରତନ । ଆମେ ଯେଉଁ କାମରେ ଆସିଛୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ତାକୁ ପୂରା କରିଯିବା । ଆଗରେ ଅମର କଣ୍ଢେଇ—ପଛରେ ମୃତ୍ୟୁଦୂତ ଡାହାଳ—ପରବାୟ ନାହିଁ—ଦେଖାଯାଉ କଣ ହେଉଛି ।"

ଛୋଟ ଛୋଟ ବୁଦା ଜଙ୍ଗଲ ଓ ପଥର ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଆମେ ଅଗେଇବାକୁ ଲଗିଲୁ । ଆଗରେ ଆଲୁଅଟି ସେହିପରି ଜଳୁଥିଲା । କେତେବେଳେ ମୋତେ ଜଣା ଯାଉଥିଲା, ଆଲୋକଟି ଦୂର ଦିଗ୍‌ବଳୟ ସେପାରେ ଅଛି—ଆଉ କେତେବେଳେ ଜଣା ଯାଉଥିଲା—ଯେପରି ଆମର କେତେଗଜ ଦୂରରେ ମାତ୍ର ଅଛି । କିନ୍ତୁ ପରେ ଆମେ ଏହାର ଖୁବ୍ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚି ସାରିଥିଲୁ ।

ଗୋଟିଏ ମହମବତୀ ଲଣ୍ଠନଟି ପଥର ସନ୍ଧିରେ ରଖା ଯାଇଥିଲା । ପବନରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଓ ମହଲ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଦିଗରୁ ଏହାକୁ ଅଦୃଶ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ।

"ବର୍ତ୍ତମାନ କଣ କରିବା ?" କିଶୋର ଚୁପ ଚୁପ୍ କହିଲେ ।

"ଏଠାରେ ଅପେକ୍ଷା କର । ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଆଲୁଅ ପାଖରେ ଥିବ । ତାକୁ ପ୍ରଥମେ ଆମେ ଦେଖିନେବା ଉଚିତ ।"

ଗୋଟିଏ ବୁଦା ମୂଳରେ ଆମେ ବସି ପଡ଼ିଲୁ । ପତ୍ର ସନ୍ଧିରୁ ମୁଁ କଣ୍ଢେଇଟିକୁ ଦେଖିଲି—ଗୋଟିଏ ପଥର ଉପରେ ବସିଛି । କଳା ନୁଖୁରା ଚେହେରା । ମୁହଁରେ ଦାଢ଼ି । ତା ମୁହଁରୁ ତା ଚରିତ୍ର କାଠିନ୍ୟତା

ଜଣା ପାଉଥିଲା । ସେହି ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ସେ ଏପଟ ସେପଟ ଚାହୁଁଥିଲା । ବୋଧହୁଏ ସେ ଆମେ ଆସିବାର କ୍ଷୀଣ ଆଭାସ ପାଇଛି; କିନ୍ତୁ ଦେଖିପାରୁନାହିଁ । ତା ହାତ ପାଖରେ ବଡ଼ ପଥର ଢେଲାଟିଏ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ହଠାତ୍ କିଶୋରଙ୍କ ଗୋଡ଼ ବାଜି ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ପଥର ପାହାଡ଼ର ତାଳୁରେ ଗଡ଼ି ଗଡ଼ି ଚାଲିଗଲା । ମୁଁ କୟେଦୀ ଉପରକୁ ଗୋଟିଏ ଲମ୍ଫ ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ତା ଆଗରେ ଥିବା ପଥରଟିକୁ ଆମ ଉପରକୁ ଫୋପାଡ଼ିଦେଇ ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ପଥର ଯୋଗୁଁ ଆମେ ଶୀଘ୍ର ତା ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇ ପାରିଲୁନାହିଁ । ସେ ପାହାଡ଼ିଆ ମଣିଷ ପରି ପଥରରୁ ପଥରକୁ ଡେଇଁ ବେଶ୍ ଦୌଡ଼ି ଚାଲିଗଲା । ଏହି ସମୟରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଗୋଟିଏ ବାଦଲ ଭିତରେ ଛପିଗଲା । ଚାରିଆଡ଼େ ଅନ୍ଧାର ହୋଇଗଲା । ଦେଖୁ ଦେଖୁ କୟେଦୀଟା ଆମ ଦୃଷ୍ଟିରୁ କୁଆଡ଼େ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା । ବାଧ ହୋଇ ଆମକୁ ଦୌଡ଼ିବା ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

ଗୋଟିଏ ପଥର ଉପରେ ବସି ଦମ୍ ନେଲୁ ।

ଠିକ୍ ଏହି ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ଅଦ୍ଭୁତ ଘଟଣା ଘଟିଲା । ବସିବା ସ୍ଥାନରୁ ଆମେ ଠିକ୍ ଯିବା ପାଇଁ ଉଠୁଛୁ—ଚନ୍ଦ୍ର ସେତେବେଳେ ପାହାଡ଼ର ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ । ପୂର୍ବ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଯେଉଁ ସ୍ତମ୍ଭପରି ମୁଣ୍ଡିଆ—ପାହାଡ଼ ଦେହରୁ ଠିକ୍ ନବେ ଡିଗ୍ରି କୋଣ କରି ବାହାରି ଆସିଛି—ଆମ ଡାହାଣ ପଟକୁ ଥିଲା ଠିକ୍ ଗୋଟିଏ ରୂପାର ଥାଳି ପରି ଚନ୍ଦ୍ର ସେହି ମୁଣ୍ଡିଆ ଉପରେ ମେଘମୁକ୍ତ ହୋଇ ଚକ୍ ଚକ୍ କରୁଥିଲା । ଠିକ୍ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଅଧେ ଢାଙ୍କି ସେଠାରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲା ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟିରେ ତଅର ହୋଇଥିବା ପରି ମଣିଷ ମୂର୍ତ୍ତିଟିଏ । ଗୋଡ଼ ଦୁଇଟା ପରସ୍ପରଠୁ

ଅଲଗା କରି ସେ ଛୁଟା ହୋଇଥିଲା । ଲୋକଟି ନିଶ୍ଚୟ କଏଦୀ ନୁହେଁ । କାରଣ କଏଦୀ ଏହାର ଠିକ୍ ବିପରୀତ ଦିଗରେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଥିଲା । ତାପରେ କଏଦୀଠାରୁ ଏ ବହୁତ ଲମ୍ବା । ଏପରି ଏକ ନିର୍ଜନ ନିସ୍ତବ୍ଧ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ରାତିରେ ମୋତେ ମୂର୍ତ୍ତିଟିକୁ ଗୋଟିଏ କଳ୍ପଲୋକର ଶରୀରି ପ୍ରେତପରି ଜଣା ଯାଉଥିଲା । ପଛକୁ ଫେରି ମୁଁ କିଶୋରଙ୍କୁ ଆଙ୍ଗୁଳି ବଢ଼ାଇ ସେହି ଆଡ଼କୁ ଦେଖାଇ ଦେଲି । କିନ୍ତୁ ମୂର୍ତ୍ତିଟା ସେତେବେଳକୁ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇସାରିଥିଲା ।

ମୁଁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଯାଇ ଲୋକଟି ବିଷୟରେ ଜାଣିବାକୁ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କଲି । କିନ୍ତୁ କିଶୋର ଏତେ କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ ଯେ କୌଣସି ଏକ ନୂଆ ରୋମାଞ୍ଚକର ଅନୁଭୂତିର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ସେ ନାରାଜ ହେଲେ । ତେଣୁ ଅଗତ୍ୟା ଫେରିବାକୁ ହେଲା ।

ସାତ

ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଶେଖରଙ୍କ ପାଖକୁ ଦେଇଥିବା ରିପୋର୍ଟଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଘଟଣାଟି ଜଣାଇଲି । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଘଟଣା ଏପରି ସନ୍ଧିକ୍ଷଣରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି—ଆଉ ପୂର୍ବାନୁଯାୟୀ ଲେଖିବା କଷ୍ଟକର । ତେଣୁ ମୋର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଡାଏରୀରୁ କିୟଦଂଶ ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବି ।

ଅକ୍ଟୋବର, ତା ୧୬ ରିଖ

ଦିନଟି ମାଦା ମାନ୍ଦା ଜଣା ଯାଉଥିଲା । ସମୟ ସମୟରେ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ବର୍ଷା ମଧ୍ୟ ହେଉଥିଲା । ପାହାଡ଼ ଉପରେ ମେଘ ବହୁତ ବସାବାନ୍ଧି ସାରିଥିଲେ । ଘରଭିତରେ ଓ ବାହାରେ କିପରି ଗୋଟିଏ କରୁଣା ଗୁଞ୍ଜି ରହିଥିଲା । ଶେଖରଙ୍କ ପାଖକୁ ଗତରାତିର ଘଟଣାମାନ ଲେଖି ସାରିଥିଲି । ରେଖା ଆସି ଜଳଖିଆ ଖାଇବା ପାଇଁ ଡାକିଲା ।

"କାଲି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ କୁଆଡ଼େ ସବୁ ଯାଇଥିଲ ?" ସେ ପଚାରିଲା । ଆଖିରେ ତାର ଆଗ୍ରହ । ଆଜି ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଉଥିଲା ରେଖା । ତା ନୀଳ ଶାଢ଼ୀ ସାଥୀରେ ନୀଳ ବ୍ଲାଉଜଟି ତାକୁ ବେଶ୍ ମାନୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ମୁଗ୍ଧ ଆଖିରେ ତାକୁ ଚାହିଁ ରହିଥିଲି ।

"ମୋ ଆଡ଼କୁ ଏପରି ଡାହାଣିଆ ଆଖିରେ କାହିଁକି ଚାହିଁଛ ? ମୁଁ କଣ ପଚାରିଲି ଉତ୍ତର ଦିଅ ।"

ମୋର ଚୈତନ୍ୟ ଫେରିଆସିଲା । ତାକୁ କିଛି ନକହି ଜଳଖିଆ ଟେବୁଲ ନିକଟକୁ ଚାଲିଆସିଲି । ରେଖା ନିଶ୍ଚୟ ଆଘାତ ପାଇଥିବ । ତାର ଦୁଇ ଆଖିରେ ଲୁହ ଟଳଟଳ ହେଉଥିଲା ।

"ରତନ ଭାଇ", ମୁଁ ବସିଥିବା ଚେଆରକୁ ଧରି ସେ ପଚାରିଲା "କିଏ ଭଲ ପାଇବା କଣ ଏତେ ଦୋଷାବହ ?"

"ମୋ କଥାର ଆଗ ଉତ୍ତର ଦେ—ଜଣକର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ତାଆଡ଼କୁ ଟିକିଏ ଚାହିଁବା କଣ ଦୋଷ ?" ତାର ବେଣୀଟିକୁ ଧରି ଆଗକୁ ଟାଣିଆଣିଲି "ପାଗଳୀ—ଏତିକିରେ କାନ୍ଦ !" ଜବରଦସ୍ତି ତା ମୁହଁରେ ଗୋଟିଏ ରସଗୋଲା ଗୁଞ୍ଜିଦେଲି । ସେ ଲଜରେ ସେଠାରୁ ଦୌଡ଼ି ପଳାଇଲା ।

କିଶୋରଙ୍କ ପଢ଼ାଘରୁ କେଶବ ଓ କିଶୋରଙ୍କ ବଡ଼ ପାଟି ଶୁଭିଲା । ଜଳଖିଆ ଶେଷକରି ସେଠାକୁ ଉଠିଗଲି ।

"ଦେଖ ରତନ, ଘର ଚାକରଟା ହୋଇ କିପରି ଟାଣଟାଣ କଥା କହୁଛି ।" କିଶୋର ଅଭିଯୋଗ କଲେ ।

"ମୁଁ ଟାଣ କଥା କହୁଥିବାରୁ କ୍ଷମା ମାଗୁଛି ଆଜ୍ଞା—କିନ୍ତୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛି ଯେ ଆପଣମାନଙ୍କ ପରି ଦୁଇଜଣ ଭଦ୍ରଲୋକ ନବୀନକୁ ଧରିବା ପାଇଁ କାଲି ରାତିରେ ଗୋଡ଼ାଇ ଥିଲେ ।

"କିନ୍ତୁ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ଅନିଷ୍ଟକାରକ ସେ" କିଶୋର କହିଲେ "ତା ମୁହଁ ଦେଖିଲେ ଜଣାପଡ଼ୁଛି । ମିଃ କପୁରଙ୍କ ଘରକଥା ଦେଖ ! ସେ ନିଜ ବ୍ୟତୀତ ତାଙ୍କର ନିରାପତ୍ତା ପାଇଁ କେହି ନାହିଁ । ସେ ଯଦି ହଠାତ୍ ତାଙ୍କ ଘରେ ଆକ୍ରମଣ କରେ ତାହେଲେ ତୁମେ ଦାୟୀ ହେବ ?"

"ସେ କାହାକୁ ଆକ୍ରମଣ କରିବ ନାହିଁ ଆଜ୍ଞା—ମୁଁ ଆପଣମାନଙ୍କୁ କଥା ଦେଉଛି । ଆପଣମାନଙ୍କ ହାତଯୋଡ଼ି ଭିକ୍ଷା ମାଗୁଛି—ଆପଣ ପୋଲିସକୁ ଖବର ଦିଅନ୍ତୁ ନାହିଁ—କାରଣ ସେ ଲୋକ ଏଠାରେ ନପାଇ ନିରାଶ ହୋଇ ଫେରିଯାଇଛି ।"

"ଏହାପରେ ଯଦି କୌଣସି ଅପରାଧ କରେ ?" କିଶୋର ପଚାରିଲେ ।

"ସେ ଆଉ ସେପରି କିଛି କରିବ ନାହିଁ ଆଜ୍ଞା ! ତଦ୍ୱାରା ସେ ନିଜେ ଧରାପଡ଼ିବ ଆଉ ତାର ଫାଶୀ ହେବା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟଗତି ନାହିଁ ।"

"ତାହାହିଁ ଯଦି ସତ ହୁଏ ତାହେଲେ ତୁମକଥା ରଖିବୁ । ତୁମେ ଏବେ ଯାଇପାର ।"

"ଭଗବାନ ଆପଣଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ କରନ୍ତୁ ମାଲିକ । ନବୀନ ଧରା ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ନିଶ୍ଚୟ ପ୍ରାଣ ହାରି ଦେଇଥାନ୍ତା । ଆପଣ ମୋ ପ୍ରତି ଖୁବ୍ ଦୟା ଦେଖାଇଛନ୍ତି ଆଜ୍ଞା—ବଦଳରେ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ସବୁକିଛି କରିପାରେ । ରାୟବାହାଦୁର କୈଳାସନାଥଙ୍କ ବିଷୟରେ ମୁଁ ବହୁତ କଥା ଜାଣେ । କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ବିଷୟ ଉଦନ୍ତର ବହୁତ ଦିନପରେ ମୁଁ ପାଇଲି । ମୁଁ ଜାଣେ ରାୟବାହାଦୁର କାହିଁକି ପାଟେରୀ ଗେଟ ପାଖରେ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲେ—ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକକୁ ସାକ୍ଷାତ କରିବା ପାଇଁ ଆଜ୍ଞା !"

"ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିର ନାମ ?" କିଶୋର ପଚାରିଲେ ।

"ମୁଁ ତା କହିପାରିବି ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ତା ମୂଳ ଅକ୍ଷରଗୁଡ଼ିକ କହି ପାରିବି । କେବଳ ଦୁଇଟି ଇଂରାଜୀ ଅକ୍ଷର L. S. (ଏଲ୍. ଏସ୍.) ।"

"ତୁମେ କିପରି ଜାଣିଲ କେଶବ?" କିଶୋର ପଚାରିଲେ ।

"ରାୟବାହାଦୁର ସେଦିନ ସକାଳୁ ଗୋଟିଏ ଚିଠି ପାଇଥିଲେ । ସବୁଦିନ ତାଙ୍କର ବହୁତ ବହୁତ ଚିଠି ଆସେ । କିନ୍ତୁ ଭାଗ୍ୟବଶତଃ ସେଦିନ ଏଇ ଗୋଟାକ ମାତ୍ର ଆସିଥିଲା । ଚିଠିର ଉପରୁ ଜଣାପଡୁଥିଲା ପ୍ରତାପପୁରରୁ ଆସିଛି ବୋଲି । ହସ୍ତାକ୍ଷରଗୁଡ଼ିକ ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଙ୍କର ପରି ଜଣା ଯାଉଥିଲା । ଏ ବିଷୟରେ ମୁଁ ଆଜି ବେଶୀ ଚିନ୍ତା କରି-ନଥିଲି । କିନ୍ତୁ ଅଳ୍ପ କିଛିଦିନ ପୂର୍ବରୁ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ରାୟବାହାଦୁରଙ୍କ ପଢ଼ାଘର ସଫା କରୁଥିଲା । ଏହି ଘରଟି ରାୟବାହାଦୁରଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁପରେ ଆଉ ଖୋଲା ହୋଇ ନଥିଲା । 'ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଗୋଟିଏ ପୋଡ଼ା ଚିଠିର ଅଂଶଟିଏ ପାଇ ମୋତେ ଦେଲା । ଚିଠିର ଅଧିକାଂଶ ଅଂଶ ପୋଡ଼ି ଯାଇଥିଲା—ବାକି ଅଂଶରୁ କେବଳ ପଢିପାରିଲି—"ଆପଣ ଯଦି ଭଦ୍ରଲୋକ ହୋଇଥିବେ ତାହେଲେ ଚିଠିଖଣ୍ଡିକ ପୋଡ଼ିଦେବେ ଏବଂ ଦୟାକରି ରାତି ଦଶଟାବେଳେ ପାଚେରୀ ଗେଟ ନିକଟରେ ମୋତେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବେ ।" ଦସ୍ତଖତ କରିବା ସ୍ଥାନରେ କେବଳ ଲେଖା ହୋଇଥିଲା "L. S, (ଏଲ୍. ଏସ୍.) ।"

"ତୁମ ପାଖରେ ସେ କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକ ଅଛି ?"

"ନା ଆଜ୍ଞା, ସେ ଗୋଟାକୁ ଉଠାଇ ଆଣି ହାତରେ ଧରିବା ମାତ୍ରେ ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡ ହୋଇଗଲା ।"

"ତାହେଲେ ତୁମର ଏହି L. S. ବିଷୟରେ କିଛି ଧାରଣା ନାହିଁ ?"

"ନାହିଁ ଆଜ୍ଞା, ମୁଁ ଗାଁର ଲୋକ । ରାୟବାହାଦୁରଙ୍କ କୃପାରୁ ଦୁ'ଅକ୍ଷର ପଢ଼ିପାରିଛି କେବଳ । ବାହାର ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ମୋର ଆଉ ସମ୍ବନ୍ଧ ରଖିବାକୁ ସମୟ କାହିଁ ? ଆଉ ଯଦି ଆମେ ଏହି L.S. ବିଷୟରେ ଜାଣିପାରିବା ତେବେ ମୁଁ ଭାବୁଛି ରାୟବାହାଦୁରଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ରହସ୍ୟ ଅପେ ଅପେ ଖୋଲିଯିବ ।"

"ଆଚ୍ଛା କେଶବ, ଏପରି ଗୋଟିଏ ଖବର ରଖି ଆମକୁ କହୁନାହିଁ କାହିଁକି ?"

"ମୁଁ ଆଗରୁ ଏହାକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ ନଥିଲି ।"

ଅକ୍ଟୋବର, ୧୭—୧୯୫୭

ଆଜି ଦିନଯାକ ବର୍ଷା ମୂଷଳ ଧାରାରେ ପଡୁଥିଲା । ବର୍ଷାତିଟିକୁ ପିନ୍ଧି ପାହାଡ଼ ତଳେ ତଳେ ମୁଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ ଭାବରେ ଘୂରି ବୁଲୁ-ଥିଲି । ବର୍ଷା ଛିଟା ମୋ ମୁହଁରେ ବାଡ଼େଇ ହେଉଥିଲା ଏବଂ କାଲୁଆ ପବନ ଦେହରେ ଥରେ ଥରେ ଶିହରଣ ଆଣୁଥିଲା । ଗତ ରାତରେ ମୁଣ୍ଡିଆ ଉପରେ ଦେଖିଥିବା ସେହି ନିର୍ଜନ ଲୋକଟିର ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ସନ୍ଧାନ ପାଇ ନଥିଲି । ଘରକୁ ଫେରିବା ବାଟରେ ଡାକ୍ତର ସୁରେଶଙ୍କ ସହିତ ଭେଟହେଲା । ସେ ମୋତେ ତାଙ୍କ କାରରେ ବସାଇ ମହଲରେ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ଆସିବାକୁ ଜିଦ୍ ଧରିଲେ । ବାଧହୋଇ କାରରେ ଉଠିଲି ।

"ଡାଃ ସୁରେଶ ! ପାଖଆଖରେ ଯେତେ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି, ଆପଣ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚିହ୍ନନ୍ତି ?"

"ସମସ୍ତଙ୍କୁତ ଚିହ୍ନି ନାହିଁ—ତେବେ ପ୍ରଧାନ ପ୍ରଧାନ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିଛି ।"

"ତାହେଲେ ନିଜ ନାମକୁ ଷ୍ଟ୍ରେଂଜର ଲେଖୁଥିବା କୌଣସି L. S. ନାମ୍ନୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକକୁ ଚିହ୍ନନ୍ତି ?"

ଡାଃ ଶୁରେଶ କିଛି ସମୟ ଭାବିଲେ—ତାପରେ କହିଲେ—"ହଁ, ଏଠାରେ ଅଛନ୍ତି ଲିଲି ସେନ—ନବୀନ ସେନଙ୍କ କନ୍ୟା । ସେ ପ୍ରାୟ ସବୁବେଳେ ପ୍ରତାପପୁରଠାରେ ରହନ୍ତି ।"

"କଣ, ଜ୍ୟୋତିଷ ବଙ୍ଗାଳୀ ନବୀନ ସେନଙ୍କ କନ୍ୟା ?"

"ଠିକ୍ ଧରିଛନ୍ତି । ସେ ଅସୀମ ସେନ ବୋଲି କୌଣସି ଏକ ଆର୍ଟିଷ୍ଟଙ୍କୁ ବିବାହ କରନ୍ତି । ଆର୍ଟିଷ୍ଟ ସେତେବେଳେ ଏହି ପାହାଡ଼ର ଚିତ୍ର ଅଙ୍କିବାକୁ ଆସିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ବର୍ଷକ ପରେ ସେ କୁଆଡ଼େ ଚାଲି-ଗଲେ ଯେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କର ଆଉ କୌଣସି ଖବର ନାହିଁ । ବୃଦ୍ଧ ସେନଙ୍କର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥା ଖରାପ, ତେଣୁ ଲିଲି ଟାଇପ୍ କରି ନିଜର ଭରଣ ପୋଷଣ କରନ୍ତି ।"

ମୋତେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ରେକର୍ଡ଼ କରିବାକୁ ମିଳିଗଲା । କେଶବ ସହିତ କଥାଭାଷାରୁ ମୁଁ ଯେଉଁ ସନ୍ଧାନ ପାଇଲି—ଆମ ଭବିଷ୍ୟତ ଖେଳ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଶକ୍ତ ତାସ ପାଇଲି ବୋଲି ମନେ କଲି । ସେ ଦିନ ଡାଃ ସୁରେଶ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ପାଇଁ ମହଲରେ ଅଟକି ଯାଇଥାନ୍ତି । ଖାଇ ସାରିବା ପରେ କ୍ତେଶାର ଓ ଡାଃ ସୁରେଶ ଉପର ମହଲରେ ଚେସ୍ ଖେଳିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିଲେ । ଏହି ଅବସର ଦେଖି ମୁଁ କେଶବକୁ ଆଉ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବି ବୋଲି ଡାକି ପଠାଇଲି ।

"କେଶବ, ସେ ଜ୍ୟୋତିଷୀ ସହିତ ତୁମର ଆଗର ସମ୍ବନ୍ଧ ଅଛି ନା ନାହିଁ ? ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଅଛି ନା ଗଲଣି ?"

"ମୁଁ ଜାଣିନାହିଁ ଆଜ୍ଞା, ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ତଳେ ଖାଦ୍ୟ ନେଇ ଯାଇ ଯାହା ତାକୁ ଦେଖିଥିଲା ।"

"ତୁମେ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଆଉ କାହାରିକି ଦେଖିଛ ?"

"ନବୀନ ମୋତେ ଗତଥର କହୁଥିଲା—ଆଉ ଜଣେ ଲୋକ ଅପି ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ମୋତେ ଏ ସବୁ କିଛି ଭଲ ଲାଗୁନାହିଁ ଆଜ୍ଞା । ନବୀନର ନିରପତ୍ତା ଉପରେ ବାଧା ଆସିପାରେ ଏବଂ ନୂଆ ମାଲିକଙ୍କର ମଧ୍ୟ କିଛି କ୍ଷତି ଘଟିପାରେ ।"

"ତୁମେ କିଛି ଚିନ୍ତା କରନାହିଁ କେଶବ । ମୁଁ ଏଠାକୁ ଆସିଛି ତୁମ ମାଲିକଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ—ତୁମେ କଣ ତାହା ବୁଝିନାହିଁ ?"

"ଏଇ ଦେଖନ୍ତୁ, ରାୟ ବାହାଦୁରଙ୍କର ରହସ୍ୟଜନକ ମୃତ୍ୟୁ । ସ୍ଥିତରେ କୌଣସି ଜନ୍ତୁର ବିକଟ ଚିତ୍କାର । ପାହାଡ଼ ଉପରେ ସେହି ଅପରିଚିତ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେ ସେଠାରେ ଲାଗି ବସିଛି ଭଗବାନ ଜାଣନ୍ତି—ମୋତେ କାହିଁକି ଏ ସବୁ ଭଲ ଦେଖା ଯାଉନାହିଁ ।"

"ଏହି ଅପରିଚିତ ବିଷୟରେ ନବୀନ ତୁମକୁ କିଛି କହୁଥିଲା ?"

"ନବୀନ ତାକୁ ଥରେ ଦୁ'ଥର ଦେଖିଛି । ପ୍ରଥମେ ସେ ତାକୁ ପୋଲିସ ଲୋକ ବୋଲି ସନ୍ଦେହ କରୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ପରେ ଦେଖିଲା—ସେ ମଧ୍ୟ ତା'ପରି ଲୁଚିବାକୁ ଆସିଛି ।"

"ସେ ସେଠାରେ କେଉଁଠି ରହୁଛି ?"

"ସେଠାରେ ଯେଉଁ ଛୋଟ ଛୋଟ ପଥର ଗୁମ୍ଫା ଅଛି—ତାର ଭିତରୁ କୌଣସିଟିରେ ରହୁଛି । ନବୀନ ଦେଖିଛି ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ପିଲା ତା ପାଇଁ ଯାବତୀୟ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଜିନିଷ ଆଣି ଯୋଗାଇଦିଏ ।"

ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋ ଡାଏରୀରୁ କାର୍ଯ୍ୟାଂଶ ୧୮ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଲ୍ଲେଖ କଲି । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଜାଣିପାରୁଛି ଆମର ତଦନ୍ତର ମୀମାଂସା ଅସ୍ତେ ଅସ୍ତେ ଏକ ଭୟଙ୍କର ସମାପ୍ତି ଆଡ଼କୁ ଯାଉଛି ।

ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲୀଲା ସେନ୍‌ଙ୍କ କଥା କିଶୋରଙ୍କୁ କହିବାକୁ ସୁବିଧା ପାଇନାହିଁ । କାରଣ ରାତି ବହୁତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଡାଃ ସୁରେଶଙ୍କ ସହିତ ଚେସ୍ ଖେଳରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲେ । ପରଦିନ ସକାଳେ ତାଙ୍କୁ ମୁଁ ଏ ବିଷୟରେ କହିଲି । ସାଥିହୋଇ ପ୍ରତାପପୁର ଯିବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କଲୁ । କିନ୍ତୁ ପରେ ଭାବି ଦେଖିଲି ମୁଁ ନିଜେ ଏକା ଗଲେ ଭଲ ହେବ । ତେଣୁ ଉପରଓଳି ପ୍ରତାପପୁର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏକା ଏକା ବାହାରିଗଲି ।

ଲୀଲା ସେନଙ୍କ ଘର ଖୋଜିବାକୁ ବେଶୀ କଷ୍ଟ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ଜଣେ ଗୃହକରଣୀ ମୋତେ ତାଙ୍କ ବସାକୁ ନେଇଗଲା । ବୈଠକଖାନା ମଧ୍ୟରେ ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ଅନ୍ତତଃ ବୟସ ୩୦ ହେବ—ଗୋଟିଏ ଟାଇପରାଇଟର ଧରି ବସିଥିଲେ । ସେ ଯେ ପୂର୍ବରୁ ସୁନ୍ଦରୀ ଥିଲେ—ତାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଜଣା ଯାଉଥିଲା । ମୋର ପାଦଶବ୍ଦ ଶୁଣି ସେ ମୋତେ ଅଭିବାଦନ କରିବାକୁ ଚେଆର ଛାଡ଼ି ଉଠିଲେ । ଯେତେବେଳେ ଦେଖିଲେ ମୁଁ ଜଣେ ଅପରିଚିତ—ସେ ସେଠାରେ ସ୍ତମ୍ଭିତା ହୋଇ ଛିଡ଼ା ହୋଇଗଲେ । ସେ ପୁଣି ଚେଆରରେ ବସିପଡ଼ି ମୋର ଆସିବାର କାରଣ ପଚାରିଲେ । ତାଙ୍କ ଆଗରେ ପଡ଼ିଥିବା ଚେଆରରେ ବସିପଡ଼ିଲି ।

"ଆପଣଙ୍କ ବାପାଙ୍କ ନାମ ପଚାରି ପାରେ କି ?"

"ନବୀନ ସେନ୍ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କସହିତ ମୋର କିଛି ସମ୍ବନ୍ଧ ନାହିଁ, ଏପରି କି ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ ମଧ୍ୟ । ଯଦି ରାୟବାହାଦୁର

କୈଳାସନାଥ ଓ ମୋର କେତେକ ହିତାକାଂକ୍ଷୀ ବନ୍ଧୁ ମୋତେ ବିପଦ ସମୟରେ ସାହାଯ୍ୟ କରି ନଥାନ୍ତେ, ତାହେଲେ ମୁଁ ଏତେବେଳେ ସଂସାରରେ ଥା'ନ୍ତି କି ନାହିଁ ସନ୍ଦେହ ।" ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏହି ଗୋଟିଏ କଥା ବୋଧହୁଏ ମିଲ୍ଟନ କହନ୍ତି । କାରଣ କଥାଗୁଡ଼ିକ ସେ ମୁଖସ୍ଥ କଲାପରି କହୁଥିଲେ ।

"ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେହି ରାୟବାହାଦୁର କୈଳାସନାଥଙ୍କ ବିଷୟରେହିଁ ଆପଣଙ୍କୁ କିଛି ପଚାରିବାକୁ ଆସିଛି ।"

"ମୁଁ ବା ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ କଣ କହିପାରିବି ?" ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋତି ସେ ତାଙ୍କର ସରୁ ସରୁ ଆଙ୍ଗୁଳିଗୁଡ଼ିକ ଟାଇପରାଇଟର ଉପରେ ବୁଲାଉଥିଲେ ।

"ଆପଣ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଚିଠିପତ୍ର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ କରୁଥିଲେ ?"

ହଠାତ୍ ରାଗରେ ତାଙ୍କ ଆଖି ବଡ଼ ବଡ଼ ହୋଇଗଲା । "ଏ ସବୁ ଅବାନ୍ତର ପ୍ରଶ୍ନ ଆପଣଙ୍କ ପଚାରି ଲାଭ ?"

"ଲାଭ କିଛି ନାହିଁ—କେବଳ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଭ୍ରାନ୍ତ ଧାରଣାକୁ ଘୁଞ୍ଚାଇବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା ମାତ୍ର କରୁଛି" କହି ମୁଁ ମୋର ସି. ଆଇ. ଡି. ଲାଇସେନ୍ସ ଦେଖାଇଲି ।

"ଅଚ୍ଛା, ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଉପକାର ପାଇଁ ଯାହା ଆପଣ ପଚାରିବେ ମୁଁ ତାର ଉତ୍ତର ଦେବି ।"

"ଆପଣ କୈଳାସନାଥଙ୍କ ପାଖକୁ ଚିଠି ଦେଉଥିଲେ ?"

"ହଁ ତାଙ୍କର ଦୟାର କୃତଜ୍ଞତା ଦର୍ଶାଇ ମୁଁ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଥରେ କିମ୍ବା ଦୁଇଥର ଲେଖିଥିଲି ।"

"ଆପଣ ତାଙ୍କୁ କେବେ ସାକ୍ଷାତ କରିଛନ୍ତି ?"

"ଥରେ କି ଦ'ଥର—ଯେତେବେଳେ ସେ ପ୍ରତାପପୁର ଆସୁଥିଲେ ।"

"ଯଦି ଆପଣ ତାଙ୍କ ଖୁବ୍ ଅଳ୍ପ ସାକ୍ଷାତ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଅଳ୍ପ ଚିଠି ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି—ତେବେ ଆପଣଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ବିଷୟରେ କିପରି ଜାଣି ସେ ସାହାଯ୍ୟ ପଠାଉଥିଲେ ?"

"ଏଠାରେ ଆଉ କେତେକ ଭଦ୍ରଲୋକ ଅଛନ୍ତି—ଯେଉଁମାନେ ମୋର ଏହି ଦୁରବସ୍ଥା କଥା ଜାଣନ୍ତି—ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ହୀରାଲାଲ କପୁର କୈଳାସନାଥଙ୍କ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ ଏବଂ ପ୍ରତିବେଶୀ—ସେହି କେବଳ ମୋ ବିଷୟ ଯାଇ କୈଳାସନାଥଙ୍କୁ କହିଥିଲେ ।"

"ଆପଣ କେବେ କୈଳାସନାଥଙ୍କୁ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ସାକ୍ଷାତ କରିବା ପାଇଁ ଲେଖିଥିଲେ କି ?"

"କଦାପି ନୁହେଁ ।" ଲାଲ ସେନ ପୁଣି ରାଗରେ କହିଲେ ।

"ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁଦିନ ଆପଣ କୌଣସି ଚିଠି ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଦେଇ ନଥିଲେ ?"

ହଠାତ୍ ତାଙ୍କର ରାଗ କୁଆଡ଼େ ଉଭେଇଗଲା । ତାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଜଣାଗଲା ଯେପରି ସେ ସାକ୍ଷାତ ମୃତ୍ୟୁ ସମ୍ମୁଖରେ ବସିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଶୁଖିଲା ଓଠରୁ 'ନା' ମୁଦ୍ଧା ବାହାରି ପାରୁନଥିଲା ।

"ବୋଧହୁଏ ଆପଣ ମନେ ପକାଇ ପାରୁନାହାନ୍ତି । ସେ ଚିଠିରୁ ମୁଁ ଦୁଇଟି ଧାଡ଼ି ଶୁଣାଇଲେ ଆପଣ ନିଶ୍ଚୟ ମନେ ପକାଇ ପାରିବେ । ସେଥିରେ ଲେଖା ଥିଲା 'ଆପଣ ଯଦି ଭଦ୍ରଲୋକ ହୋଇଥିବେ ତାହାଲେ ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ପୋଡ଼ିଦେବେ ଏବଂ ଦୟାକରି ରାତି ଦଶଟା ବେଳେ ପାଟେଶ୍ୱରୀ ଗେଟ୍ ନିକଟରେ ମୋତେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବେ ।'"

ମୁଁ ଭାବିଲି ବର୍ତ୍ତିମାନ ବୋଧହୁଏ ସେ ମୂର୍ଚ୍ଛା ଯିବେ । କିନ୍ତୁ ସେ ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ନେଇ କହିଲେ—

"ଭଦ୍ରତା ବୋଲି କଣ କିଛିନାହିଁ ଦୁନିଆରେ ?"

"ଆପଣ କୈଳାସନାଥଙ୍କୁ ଏପରି ଭାବନ୍ତୁ ନାହିଁ । ସେ ପ୍ରକୃତରେ ଚିଠିଟା ପୋଡ଼ି ଦେଇଥିଲେ । ...... ବର୍ତ୍ତିମାନ ମନେପଡ଼ୁଛି ଆପଣ ଚିଠିଖଣ୍ଡିକ ଲେଖିଥିଲେ ବୋଲି ?"

"ହଁ ମୁଁ ଲେଖିଥିଲି—ଏଥିରେ ମୋର ଲଜ୍ଜିତ ହେବାର କିଛି ନାହିଁ । ସେ ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତୁ ବୋଲି ମୁଁ ଚାହୁଁଥିଲି । ପୁଣି ସାକ୍ଷାତ ହେଲେ ଭଲହେବ ବୋଲି ବିଚାରିଥିଲି ଏବଂ ସେହି ଅନୁସାରେ ସାକ୍ଷାତ ପାଇଁ ଲେଖିଥିଲି ।"

"କିନ୍ତୁ ଏପରି ସମୟ କାହିଁକି ଦେଇଥିଲେ ?"

"ସେତିକିବେଳେ ମୁଁ ଶୁଣିଥିଲି ଯେ ତା ପରଦିନ ବଡ଼ସକାଳୁ ସେ ପୁଣି ବାହାରି ଯାଉଛନ୍ତି ଏବଂ ଏକମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସି ମଧ୍ୟ ନ ପାରନ୍ତି ।"

"ତାଙ୍କୁ ଘରେ ଦେଖା ନକରି ଆପଣ ଫାଟେରି ଗେଟ୍ ଆଗରେ ଦେଖା କରିବେ ବୋଲି କାହିଁକି ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲେ ?"

"ଜଣେ ଯୁବତୀ ଏତେ ରାତିରେ ଜଣେ ଅପରି ପୁରୁଷଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇ ସାକ୍ଷାତ କରିବାଟା ନିନ୍ଦାର କଥା ହୋଇପାରେ ଭାବି ମୁଁ ସେପରି ଲେଖିଥିଲି ।"

"ଆପଣ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି କଣ ଦେଖିଲେ ?

"କୌଣସି ଅସୁବିଧା ପଡ଼ିଥିବାରୁ ମୁଁ ଆଦୌ ଯାଇପାରି ନଥିଲି ।"

"କଣ ସେ ଅସୁବିଧା ?"

"କ୍ଷମା କରିବେ ସେ ମୋର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କଥା—ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ କହି ପାରୁନାହିଁ ।"

"ଦେଖନ୍ତୁ, ଆପଣ ପ୍ରଶ୍ନର ଠିକ୍ ଠିକ୍ ଉତ୍ତର ନଦେବା ଦ୍ୱାରା ଭବିଷ୍ୟତରେ ଆପଣଙ୍କ ଉପରକୁ ବିପଦ ଆସିପାରେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଯଦି ପୋଲିସ ଡାକିବି ତାହେଲେ ଆପଣଙ୍କର ଅବସ୍ଥା କଣ ହେବ ଆପଣ ବୁଝିପାରିବେ । ଆପଣ ଯଦି ପ୍ରକୃତରେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ, ତାହେଲେ ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରଥମେ ପଚାରିଲି, ଆପଣ କୈଳାସନାଥଙ୍କ ପାଖକୁ ଚିଠି ଲେଖି ନଥିଲେ ବୋଲି କହିଲେ କାହିଁକି ?"

"କାରଣ ଏହାଦ୍ୱାରା ଆପଣ କୌଣସି ଭୁଲ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ହୋଇପାରନ୍ତି—ସେଥିପା ମୁଁ ଭୟ କରୁଥିଲି ।"

"ତାପରେ ଆପଣ ଗୋଟିଏ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡର ତଦନ୍ତ ଉପରେ କାହିଁକି ଅସୁବିଧା ଆଣୁଛନ୍ତି ?"

"ତାହେଲେ ମୁଁ କହୁଛି ଶୁଣନ୍ତୁ—ମୋ ସ୍ୱାମୀ ମୋତେ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯିବା ପରଠୁ ମୁଁ ଖୁବ୍ କଷ୍ଟରେ ଚଳୁଛି । ତେଣୁ କୈଳାସନାଥଙ୍କ ଠାରୁ କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ ଆଶାରେ ସେହି ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ଲେଖିଥିଲି ।"

"ଆପଣ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲେନାହିଁ କାହିଁକି ?"

"କାରଣ ସେହିଦିନ ମୁଁ ଅନ୍ୟସ୍ଥାନରୁ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇ ସାରିଥିଲି ।

"ସେ ବିଷୟ ପରେ କାହିଁକି ଚିଠିଦ୍ୱାରା ଜଣାଇ ଦେଇ ନଥିଲେ ?"

"ତାପରେ ଲେଖିବାର ମୋର ସମୟ ନଥିଲା । କାରଣ ତା ପର ଦିନ ସକାଳୁ ପ୍ରତାପପୁରରେ କୈଳାସନାଥଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁଖବର ପ୍ରଚାରିତ ହୋଇ ସାରିଥିଲା ।"

ଏହାପରେ ମିଲ ସେନଙ୍କଠାରୁ ମୁଁ ବିଦାୟ ନେଇ ଆସିଥିଲି ।

ପ୍ରଥମେ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ରହୁଥିବା ସେହି ଅପରିଚିତ ଲୋକ ବିଷୟରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ଉଚିତ ମନେ କଲି । ମେଣିବ କହୁଥିଲି ଲୋକଟି ପାହାଡ଼ ଉପରେ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଗୁମ୍ଫାରେ ରହେ । ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଏପରି ବହୁତ ଛୋଟ ଛୋଟ ଗୁମ୍ଫା ଅଛି । ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଠାରେ ସେ ରହସ୍ୟଜନକ ମାନବ ରହୁଛନ୍ତି ଜାଣିବା କଷ୍ଟକର । ସେଦିନ ଜହ୍ନ ରାତିରେ ଲୋକଟି ଯେଉଁ ଠାଣି ଉପରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲା—ତାର ପାଖ ଆଖ ଗୁମ୍ଫାଗୁଡ଼ାକୁ ପ୍ରଥମେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ନେବାକୁ ଭାବିଲି । ତାପରେ ମୋ ମିସ୍ତ୍ରିଲ ସାହାଯ୍ୟରେ ତାକୁ ଗିରଫ କରି ନେବାକୁ ବେଶୀ ଅସୁବିଧା ହେବନାହିଁ । କଠକର ମଙ୍ଗଳବାଗ ଜନଗହଳି ଭିତରୁ ସେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଯିବା ସହଜ ହୋଇଥାରେ—କିନ୍ତୁ ନିର୍ଜ୍ଜନ ଗୁମ୍ଫା ଭିତରୁ ମୋ ସାମନାରୁ ଖସି ପଳାଇଯିବା ଏତେ ସହଜ ନୁହେଁ । ମୁଁ ଭାବୁଥିଲି, ଯଦି ସେ ଗୁମ୍ଫା ଭିତରେ ନଥିବ, ତାହେଲେ ତା ପାଇଁ ନିଶ୍ଚୟ ଗୁମ୍ଫା ଭିତରେ ବସି ଅପେକ୍ଷା କରିବ । ଶେଖର ତାକୁ କଠିକରେ ଧରାଇଛନ୍ତି । ତେଣୁ ମୁଁ ଯଦି ତାକୁ ଗିରଫ କରି ନେଇପାରେ—ମୋ ପକ୍ଷରେ କିଛି କମ୍ ଗୌରବର ବିଷୟ ହେବନାହିଁ ।

ଏହି ତଦନ୍ତ ପଛରେ ଭାଗ୍ୟ ଆମର ସବୁବେଳେ ପ୍ରତିକୂଳ ହୋଇ ରହୁଥିଲା; କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖିଲି ଅନୁକୂଳ ଅବସ୍ଥାକୁ ଆସିଗଲାଣି ଏବଂ ସେହି ସୌଭାଗ୍ୟର ଦୂତ ରୂପେ ନବୀନ ସେନ ତାଙ୍କର ବଂଗ୍ଲୋ ଗେଟ୍ ଆଗରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲେ ।

"ନମସ୍କାର ଡା: ରଞ୍ଜନ । ଆପଣ ନିଶ୍ଚୟ ଆପଣଙ୍କର ଇଞ୍ଜିନକୁ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ବିଶ୍ରାମ ଦେଇ ମୋ ସହିତ ଚା'ପାନ କରିବାକୁ ଆପତ୍ତି କରିବେ ନାହିଁ ।" ନବୀନ ସେନ କୌତୁକିଆ ଭାବରେ

ଏତିକି କହିଲେ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ସହିତ କଥା ଭାଷା କରିବାକୁ ଆଗ୍ରହାନ୍ୱିତ ଥିଲି ।

"ଆଜିକାଲି ଆପଣ କଣ କରୁଛନ୍ତି ?" ମୁଁ କହିଲି ।

"ହାଁ-ହାଁ-ହାଁ-ମୁଁ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ କାମରେ ହାତ ଦେଇଛି ଡାକ୍ତର । ଏ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ସେ କସ୍ତୁରୀପାଠା କେଉଁଠି ଅଛି ଜାଣନ୍ତି ?"

"ଆପଣ କଣ ତାକୁ କେଉଁଠି ଦେଖିଛନ୍ତି ?"

"ସେ ପ୍ରକୃତରେ ଅଦୃଶ୍ୟ, କେଉଁଠି ଅଛି ମୁଁ ଜାଣେନା; କିନ୍ତୁ ପୋଲିସଙ୍କୁ ଖବର ଦେଲେ—ସେମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ତାକୁ ଏଠାରୁ ବାହାର କରି ପାରିବେ । ଆପଣ କଣ କେବେ ଭାବି ପାରିନାହାନ୍ତି—ତାକୁ ଧରିବାର ବଡ଼ ସୁବିଧା ହେଉଛି—ସେ ଯେଉଁଠୁ ଖାଦ୍ୟ ପାଉଛି ସେହି ସ୍ଥାନଟି ଦେଖିନେଲେ ହେଲା ।"

ମୁଁ ଦେଖିଲି ସେ ସତ୍ୟତାର ବହୁତ ପାଖାପାଖି ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି ।

"ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ—କିନ୍ତୁ ଆପଣ କିପରି ଜାଣିଲେ ଯେ ସେ ଏହି ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଅଛି ?" ମୁଁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲି ।

"ମୁଁ ଜାଣେ । କାରଣ ମୁଁ ନିଜ ଆଖିରେ ତାର ଚରକୁ ଦେଖିଛି—ଯେ ତାପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟହ ଖାଦ୍ୟ ଆଣିଦିଏ ।"

କେଶବ ପାଇଁ ମୋର ସହାନୁଭୂତି ହେଲା; କିନ୍ତୁ ବୃଦ୍ଧଙ୍କର ପରବର୍ତ୍ତୀ କଥାରୁ ମୋର ସନ୍ଦେହ ଦୃଢ଼ୀଭୂତ ହେଲା ।

"ଆଉ ଆପଣ ଶୁଣି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବେ ଯେ ଖାଦ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ପିଲା ନେଇକରି ଆସେ । ମୁଁ ପ୍ରତିଦିନ ମୋ ଛାତ ଉପରୁ ଦୂରବୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ଦେଖୁଛି ।"

ଏହିଠାରେ ବୋଧହୁଏ ମୋର ଭାଗ୍ୟୋଦୟ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ମୋର ସମସ୍ତ ଉଦ୍‌ବେଗକୁ ମନ ଭିତରେ ଗୁପ୍ତ ରଖିଲି । ଗୋଟିଏ ପିଲା······କେଶବ କହୁଥିଲା ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ପିଲା ସେ ଅପରିଚିତ ଲୋକର ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପଦାର୍ଥ ଯୋଗାଇ ଦିଏ ।

"ଦେଖୁଛନ୍ତି ସେ ଝାଙ୍ଗିଟା—ଛାତପରି ଯେଉଁଟା ବାହାରକୁ ବାହାରି ଆସିଛି, ତାହାରି ପାଖଆଖରେ କଏଦୀଟା କଉଁଠି ଲୁଚି, ଛପି ରହୁଛି । ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି ମୁଁ କୌଣସି କଥା କରିବା ପୂର୍ବରୁ ତାର ପ୍ରମାଣ ରଖିଥାଏ । ମୁଁ ସେ ପିଲାଟିକୁ ଥର ଥର କରି ଦୁଇଥର ଦେଖିଛି ।··ହେଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖନ୍ତୁ—ଆପଣଙ୍କ ଆଖିକୁ ଆପଣ ନିଜେ ଅବିଶ୍ୱାସ କରିବେ । ଦେଖନ୍ତୁ ସେ ଝାଙ୍ଗି ତଳେ ସେ ଉଭା ଛାଇଟା ଯାଉଛି କି ନାହିଁ ?"

ପାହାଡ଼ଟି କେତେ ମାଇଲ ଦୂରରେ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଝାଙ୍ଗି ତଳେ ଗୋଟିଏ କଳା ବିନ୍ଦୁ ଉପରକୁ ଉଠି ଯାଉଥିବାର ଦେଖିଲି ।

"ଆସନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା ଆସନ୍ତୁ ।" ସିଡ଼ିରେ ଉପର ଛାତକୁ ଉଠି ଯାଉ ଯାଉ ମିଃ ସେନ କହିଲେ, "ଆପଣ ନିଜ ଆଖିରେ ଦେଖନ୍ତୁ, ତାପରେ ମିଛ କି ସତ କହିବେ ।"

ଦୂରବୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ର ଭିତର ଦେଇ ମୁଁ ନିଜ ଆଖିରେ ଦେଖିଲି—ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ପିଲା କାନ୍ଧରେ ଗୋଟିଏ ପୋଟଳୀ ପକାଇ ପାହାଡ଼ିଆ ରାସ୍ତା ଦେଇ ଉପରକୁ ଉଠି ଯାଉଛି । ଝାଙ୍ଗି ଉପରକୁ ଉଠିଯିବା ପରେ ସେ ଏପଟେ ସେପଟେ ଚାହିଁଲା ଏବଂ ସେହି ପାହାଡ଼ ଉପରେ କୁଆଡ଼େ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା ।

ଅଠ

ପାହାଡ଼ର ଶିଖର ଦେଶରେ ପହଞ୍ଚିବା ବେଳକୁ ପଶ୍ଚିମାକାଶରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ତେ ଅସ୍ତେ ଅସ୍ତ ହୋଇ ଯାଉଥିଲେ । ପାହାଡ଼ ଉପର ନିର୍ଜନତା ଏବଂ ତାହାର ଚାରିପାଖର ସ୍ତବ୍ଧତା ମୋତେ ଶିହରଣ ଆଣି ଦେଉଥିଲା । ମୋ ଆଗରେ ଗୋଲାକାର ହୋଇ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଗୁମ୍ଫା ଥିଲା । ଗୋଟିଏ ଗୁମ୍ଫାରେ କେବଳ ମଣିଷ ରହିବା ସମ୍ଭବପର । ସେମାନଙ୍କ ଆଗକୁ ମୁଁ ଆଗେଇ ଚାଲିଲି । ଗୁମ୍ଫା ଭିତରେ ଅନ୍ଧକାର । ଜଳୁଥିବା ସିଗାରେଟଟାକୁ ଗୋଟିଏ ପଟକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲି । ରିଭଲ୍-ଭରଟିକୁ ଭଲଭାବରେ ଧରି ଅନ୍ଧକାର ଗୁମ୍ଫା ଭିତରେ ଗୋଡ଼ ଟିପିଟିପି ପଶିଲି । ଗୁମ୍ଫା ନିର୍ଜନ ଥିଲା; କିନ୍ତୁ ସେଠାରେ କୌଣସି ଲୋକ ରହୁଥିବାର ବହୁତ ଚିହ୍ନ ପାଇଲି । ଗୁମ୍ଫା ଭିତରେ ଷ୍ଟେଟ ଏକ୍ସପ୍ରେସ ସିଗାରେଟର ଗୋଟିଏ ଖାଲି ଟିଣ ପଡ଼ିଥିଲା । ମଝିରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ପଥର ଟେବୁଲର କାମ ଦେଉଥିଲା । ତା ଉପରେ ଗୋଟିଏ କନାର ପୋଟଲୀ । ଟେଲିସ୍କୋପ ଭିତରୁ ମୁଁ ଯେଉଁ ପିଲାଟିକୁ ପୋଟଲୀ ନେଇ ଆସୁଥିବାର ଦେଖିଥିଲି—ଏ ନିଶ୍ଚୟ ସେହି ପୋଟଲୀ । ପୋଟଲୀ ଫିଟାଇଦେବାରୁ ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ କାଗଜ ପାଇଲି । ସେଥିରେ ପେନ୍-ସିଲରେ ଲେଖା ହୋଇଥିଲା, 'ଡାଃ ରତନ ପ୍ରତାପଙ୍କୁ ଯାଉଛନ୍ତି ।' ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ! ଅପରିଚିତ କିଶୋରଙ୍କ ଗୁଡ଼ ମୋ ପିଛା କାହିଁକି ନେଉଛନ୍ତି ? ଆଗେ କଦାପି ମୋ ପିଛା କରୁନାହିଁ—ନିଶ୍ଚୟ ସେ ପିଲାଟିକୁ ନିଜର ଚରପରି ମୋ ପଛରେ ଲଗାଇ [illegible] ତାର [illegible] । ବୋଧହୁଏ ମୁଁ ଏହି ପାହାଡ଼ ଉପରକୁ ଆସିବାର ସେମାନେ ଜାଣି ନାହାନ୍ତି, କାରଣ ଏଠାରେ ସେପରି କିଛି ରିପୋର୍ଟ ନାହିଁ ।

ବାହାରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ବୁଡ଼ି ସାରିଥିଲେ । [illegible] ତାଙ୍କର ସୁନେଲୀ କିରଣ ପଶ୍ଚିମାକାଶରେ ବିଚ୍ଛୁରିତ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲା । ଗୁମ୍ଫାର ସେହି

ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ରିଭଲଭରକୁ ଠିକ୍ ଭାବରେ ବାଗେଇ ଧରି ଅପରିଚିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷାରେ ବସି ରହିଲି ।

ହଠାତ୍ ଶୁଣିଲି କାହାର ବୁଟ୍ ପାହାଡ଼ର ପଥରଖଣ୍ଡମାନଙ୍କୁ ଠୋକ୍‌କର ମାରି ମାରି ଆଗେଇ ଆସୁଥିଲା । ଗୁମ୍ଫାର ଗୋଟିଏ ଅନ୍ଧାରିଆ କୋଣକୁ ଛପିଗଲି । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ—ତାକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାର ସୁବିଧା ନ ଦେଇ ଯେପରି ମୁଁ ପ୍ରଥମେ ଆକ୍ରମଣର ସୁବିଧା ନେଇ ପାରିବି । ଉତ୍ତେଜନାରେ ମୋର ରୁମ ଟାଙ୍କୁରି ଉଠିଲା । ଗୁମ୍ଫାର ଠିକ୍ ଦ୍ୱାରରେ ବୁଟ୍‌ର ଶବ୍ଦ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଜାଣିଲି, ଆଗନ୍ତୁକ ସେଇଠି ଛିଡ଼ା ହୋଇଗଲେ । ତାପରେ ପୁଣି ସେହି ବୁଟ୍‌ର ଶବ୍ଦ—ଗୋଟିଏ ଲମ୍ବା ଛାଇ ଦ୍ୱାରରେ ପଡ଼ିଲା ।

“ସନ୍ଧ୍ୟାଟି ବଡ଼ ସୁନ୍ଦର ହୋଇଛି ରତନ, ଗୋଟିଏ ପରିଚିତ—ଅତି ପରିଚିତ କଣ୍ଠସ୍ୱର ଶୁଣିଲି” ତୁମେ ନିଶ୍ଚୟ ଗୁମ୍ଫା ଭିତର ଅନ୍ଧକାର ଅପେକ୍ଷା ବାହାରେ ଆରାମ ପାଇବ ।”

କିଛିକ୍ଷଣ ପାଇଁ ମୁଁ ଅବିଶ୍ୱାସୀ ହୋଇ ବସି ପଡ଼ିଲି । ମୁଁ ମୋ ନିଜ କାନକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରୁ ନଥିଲି । ତାଙ୍କୁ ଏଠାରେ ଏପରି ଭାବରେ ଦେଖିଲେ କିଏ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରିବ ? ତାପରେ ମୋର ସଂଜ୍ଞା ଓ ସ୍ୱର ଫେରି ପାଇ ଚିତ୍କାର କରିଉଠିଲି—“ଶେଖର ! ଶେଖର !”

"ବାହାରକୁ ଆସ ।" ସେ କହୁଥିଲେ, "ମୋଟର ଗାଡ଼ିଲଭାର ସହିତ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରୁହ ।"

ତାଙ୍କର ଆଖିଯୋଡ଼ିକ ମୋର ଏ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି କୌତୂହଳରେ ନାଚୁଥିଲା । ତାଙ୍କର କଟସ୍ ପାଣ୍ଟ ଓ ଫେଲ୍ଟ ହ୍ୟାଟ୍‌ରୁ ଜଣା ପଡୁଥିଲା, ସେ ଯେପରି ଜଣେ ପର୍ଯ୍ୟଟକ ।

"ତୁମକୁ ଆଜି ଏଠାରେ ଦେଖି ମୁଁ ଯେତେ ଆନନ୍ଦିତ, ଜୀବନରେ ବୋଧହୁଏ ଏପରି କେବେ ହୋଇନାହିଁ" ମୁଁ ଆନନ୍ଦରେ କହିଲି ।

"ଆହୁରି ଆନନ୍ଦ ସହିତ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ ?" ଶେଖର କୌତୁକ କଲେ ।

"ହଁ ମୁଁ ମାନିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ।"

"ତମେ କେବଳ ଏକା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇନ ରତନ, ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଛି । କାରଣ ମୁଁ ଗୁମ୍ଫାର କୋଡ଼ିଏ ପାଦ ଆଗକୁ ଯିବା ପରେ ତମେ ଏଠାକୁ ଆସିଛ ।"

"ମୁଁ ଆସିଛି ବୋଲି ତୁମେ ଜାଣିଲ କିପରି ? ମୋର ପାଦ ଚିହ୍ନରୁ ?"

"ନା, ନା ରତନ, ଦୁନିଆର ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ପାଦଚିହ୍ନ ଭିତରୁ ତୁମ ପାଦଚିହ୍ନଟିକୁ ମନେରଖିବା ମୋର କେବେ ଦରକାର ବୋଲି ମନେ ହୁଏନା । ବାହାରେ ଯେଉଁ ସିଗ୍ରେଟ ଖଣ୍ଡି ଅଧେ ପକାଇଛ ସେହି ଓ ସାରଡୋଭର ସିଗ୍ରେଟର ବାସନାରୁ ଜାଣିପାରିଲି—ନିଶ୍ଚୟ ତୁମେ ଭିତରେ ଅଛ ।........ତାହେଲେ କଣ ତୁମେ ମୋତେ ପ୍ରକୃତ ଅପରାଧୀ ବୋଲି ଜାଣିଥିଲ ।"

"ମୁଁ ଜାଣି ନଥିଲି ତୁମେ କିଏ ବୋଲି । କିନ୍ତୁ ତୁମକୁ ବାହାର କରିବ ବୋଲି ମୁଁ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇ ଆସିଥିଲି ।"

"ସୁନ୍ଦର । ମୋତେ ତାହେଲେ ତୁମେ କିପରି ଦେଖିଲ ? ବୋଧହୁଏ ସେଦିନ ରାତିରେ କଟପୁଦାକୁ ଗୋଡ଼ାଇବା ପରେ ମୋତେ ଝାଙ୍କି ଉପରେ ଦେଖିଥିଲ ।"

"ହଁ ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଦେଖିଥିଲି ।"

"ମୋ ଗୁମ୍ଫା ଭିତରେ ପଶିବା ପୂର୍ବରୁ ବୋଧହୁଏ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗୁମ୍ଫାଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିସାରିଛ ?"

"ନା, ସେ ପିଲଟିର ପିଛା କରି ମୁଁ ଏଠାକୁ ଯିବା ସଲଖ ଆସୁଛି ।"

"ବିଜୟ ତାହେଲେ ଆପଣଙ୍କୁ କିଛି ଖବର ପଠିଛି ।" କହି ଶେଖର ଗୁମ୍ଫା ଭିତରେ ପଶି କାଗଜଟିକୁ ଆଣିଲେ । "ତୁମେ ତାହେଲେ ପ୍ରତାପପୁର ଯାଇଥିଲ ?"

"ହଁ" ।

"ଲୀଲା ସେନଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରିବାକୁ ?"

"ଠିକ୍ ।"

"ବେଶ୍—ତୁମର ମୋର ଅନୁସନ୍ଧାନ ଠିକ୍ ସମତାଳରେ ଗତି କରୁଛି—ଆଉ ସବୁଟିକୁ ଦୁଇଟିକୁ ମିଶାଇ ଦେଲେ ଆମେ ନିଷ୍ଚୟ କୌଣସି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ହେବା ।"

ସୂର୍ଯ୍ୟ ସେତେବେଳକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଅସ୍ତ ହୋଇଗଲେଣି । ଆମେ ଯାଇ ଗୁମ୍ଫା ଭିତରେ ବସିଲୁ । ଲୀଲା ସେନଙ୍କ ସହିତ ଯେଉଁ କଥାଭାଷା ହୋଇଥିଲା—ଶେଖରଙ୍କୁ ସେସବୁ ଖୋଲି କହିଲି । ଶୁଣିବାବେଳେ ସେ ଖୁବ୍ ଅତ୍ରଧାନ୍ୱିତ ଥିଲାପରି ଜଣା ଯାଉଥିଲେ ।

"ଯାହାହେଉ ମୋ ତଦନ୍ତର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କିଛି ବର୍ତ୍ତମାନ ଖୋଜି ପାଇଲି ରତନ । ତୁମେ ଜାଣ ମିଃ କପୁରଙ୍କ ସହିତ ଲୀଲା ସେନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କ ଅଛି ?"

"ନା ସେ ବିଷୟରେ ବିଶେଷ କିଛି ଜାଣେନା ।"

"ଏ ବିଷୟରେ କିଛି ସନ୍ଦେହ ଥାଇ ନପାରେ । ସେମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ସାକ୍ଷାତ କରନ୍ତି—ଗଠି ଦିଅ ନିଅ କରନ୍ତି । ତେଣୁ ମୁଁ ଜାଣେ ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆତ୍ମୀୟତା ଅଛି ଏବଂ ଆତ୍ମୀୟତା ତାଙ୍କର ଭାବି ସ୍ତ୍ରୀ ଠାରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରିବାକୁ ସୁବିଧା ଦେବ ।"

"ତାଙ୍କ ଭାବି ସ୍ତ୍ରୀ ?"

"ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ତୁମକୁ କୌତୂହଳପ୍ରଦ ଏ ଖବର ଦେବି । ଏଠାରେ ତୁମେ ଯାହାକୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ବୋଲି କହୁଛ, ସେ ପ୍ରକୃତରେ ମିଃ କପୁରଙ୍କ ଭାବି ସ୍ତ୍ରୀ ।"

"ତୁମେ କଣ କହୁଛ ଶେଖର ? ତାହେଲେ କିପରି ସନ୍ଧ୍ୟା କିଶୋରଙ୍କୁ ଭଲ ପାଉଛନ୍ତି ?"

"ଭଲ ପାଇବାଟା କାହାରି ହାତର କଥା ନୁହେଁ ରଞ୍ଜନ—ଏବଂ ଏହି ଭଲ ପାଇବାଟା ହିଁ କିଶୋରଙ୍କର କାଳ ହେବ ।"

"କିନ୍ତୁ ମିଃ କପୁର କାହିଁକି ସନ୍ଧ୍ୟାଙ୍କୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିବାହ କରି-ନାହାନ୍ତି ?"

"ସେ କେବଳ ଲୋକଙ୍କ ଆଖିରେ ଧୂଳି ଦେବା ପାଇଁ । କାରଣ ସନ୍ଧ୍ୟାଙ୍କୁ ଅବିବାହିତା ବୋଲି ପ୍ରଚାର କରିପାରିଲେ ମିଃ କପୁରଙ୍କର ଲାଭ ଅଛି । ତାଙ୍କର ରୂପ ଜାଲରେ ବହୁତ ପତଙ୍ଗ ଆସି ଝାସ ଦେବେ—ଯେପରି ଅବସ୍ଥା ହୋଇଛି ବର୍ତ୍ତମାନ କିଶୋରଙ୍କର ।"

ମୋର ସମସ୍ତ ସନ୍ଦେହ ଯାଇ ଠୁଳ ହେଲା ମିଃ କପୁରଙ୍କ ଉପରେ ।

"କଟକରେ ଆମେ ଯେଉଁ ଲୋକର ପିଛା କରିଥିଲୁ—ସେ କଣ ମିଃ କପୁର ?"

"ହଁ, ମୋର ମଧ୍ୟ ତାହାହିଁ ସନ୍ଦେହ ହୁଏ ।"

"ଆଉ ସେଥିପାଇଁ ସତର୍କ ହେବା ପାଇଁ ଚିଠିଟା କିଏ ସନ୍ଧ୍ୟା ଦେଇଥିଲେ ।"

"ନିଶ୍ଚୟ । ମିଃ କପୁର ଜାଣିପାରିବେ ବୋଲି ସେ ଡର ଡର ହୋଇ ଲେଖିଥିଲେ ।"

"କିନ୍ତୁ—ସନ୍ଧ୍ୟା ଯେ ତାଙ୍କର ଭାବି ପତ୍ନୀ ଏ ବିଷୟରେ ତୁମେ ନିଶ୍ଚିତ ତ ?"

"ମିଃ କପୁର ତୁମକୁ ତାଙ୍କର ଜୀବନୀ କହି ଶୁଣାଇଛନ୍ତି । ସେ ସଂଗ୍ରାମଙ୍କ ରୋଗ ଯୋଗୁଁ ଏଠାକୁ ପଳାଇ ଆସିଥିବା କଥା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମିଥ୍ୟା । ପ୍ରକୃତ କଥା ହେଉଛି—ସନ୍ଧ୍ୟାଙ୍କୁ କେତେକ ଦୁର୍ବୃତ୍ତମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହରଣଚାଲ କରି ଆଣି ଏଠାକୁ ପଳାଇ ଆସିଥିଲେ । ମୁଁ ଭାବୁଛି ସନ୍ଧ୍ୟା ସହିତ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କର ବିବାହ ନ ହେବାର କାରଣ— ସନ୍ଧ୍ୟା ଏ ବିବାହରେ ଅସମ୍ମତ । ମିଃ କପୁରଙ୍କ ସତର୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଏଡ଼ାଇ ସେ ପଳାଇ ମଧ୍ୟ ଯାଇପାରୁ ନାହାନ୍ତି ।"

"ଲୀଲା ସେନଙ୍କ ବିଷୟରେ ତୁମର ମତ କଣ ?" ମୁଁ ପଚାରିଲି ।

"ସନ୍ଧ୍ୟାର ଅସମ୍ମତ ଯୋଗୁଁ ଏବଂ ଲୀଲା ସେନଙ୍କ ଦୁରବସ୍ଥାର ସୁଯୋଗ ନେଇ କପୁର ଲୀଲାଙ୍କୁ ବିବାହ ପ୍ରଲୋଭନ ଦେଖାନ୍ତି ଏବଂ ଶେଷରେ ତାକୁ ହତାଶ କରନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ଲୀଲା ସେନହିଁ ଆମର କାମକୁ ଆସିବେ । ତେଣୁ ଆମେ ଦୁଇଜଣ ତାଙ୍କୁ କାଲି ଭେଟିବା । ତମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଫେରିଯାଅ ରତନ—କିଶୋରଙ୍କ ଉପରେ ତୁମର ସତର୍କ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।"

ବର୍ତ୍ତମାନ ବାହାରେ ପୁରାପୁରି ଅନ୍ଧକାର ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଆକାଶରେ ଚନ୍ଦ୍ର ନଥିଲା । କେବଳ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ତାରା ମିଟି ମିଟି କରୁଥିଲେ ।

ଯିବାକୁ ଉଠିବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ କହିଲି, "ତୁମ ମୋ ଭିତରେ କୌଣସି କଥା ସନ୍ଦେହ ଭିତରେ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଶେଖର । କପୁରଙ୍କର ଏହା ଭିତରେ କଣ ବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥାଇପାରେ ?"

"ହତ୍ୟା ରତନ—ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରକ୍ତାକ୍ତ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ । ତେତେଗୁଡ଼ିଏ ଘଟଣାର ଖିଅରେ ମୁଁ ଭଲ ବୁଝିଛି—ସେ ସବୁ ଯାଇ ପଡୁଛି ମିଃ କପୁରଙ୍କ ଉପରେ ।—"

ଗୋଟିଏ ଭୟଙ୍କର ଚିତ୍କାରରେ ଶେଖରଙ୍କ କଥା ମୁହଁରେ ରହିଗଲା । ଦୁହେଁଯାକ ଡିଆଁମାରି ଛିଡ଼ା ହୋଇଗଲୁ ।

"ଶବ୍ଦଟା କେଉଁଠୁ ଆସୁଛି କହି ପାରିବ ରତନ ?" ଶେଖର ଖୁବ୍ ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ କହୁଥିଲେ । ଶେଖର—ଇସ୍ପାତରେ ଯାହାଙ୍କ ଦେହ ଗଢ଼ା—ଏ ଶବ୍ଦରେ କିନ୍ତୁ କମ୍ପିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଆଉଥରେ ପାହାଡ଼ ଉପରର ସେହି ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳୀନ ନିସ୍ତବ୍ଧତାକୁ ଭେଦ କରି—ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଜୋରରେ ଶବ୍ଦଟି ଶୁଭିଲା । ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଭାସି ଆସିଲା ବିପଦଗ୍ରସ୍ତ କୌଣସି ଲୋକର କରୁଣ ଆର୍ତ୍ତନାଦ ।

"ଏ ସେହି ଡାହାଣ ରତନ ! ଶୀଘ୍ର ଦୌଡ଼ିଆସ । ବିଳମ୍ବ କଲେ ହୁଏତ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଜୀବନ ଶେଷ ହୋଇ ଯାଇପାରେ ।" କହୁ କହୁଁ ସେ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଦୌଡ଼ା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ ।

କିଛି ଦୂର ଦୌଡ଼ି ଆସିବା ପରେ ପୁଣି ସେହି ଆର୍ତ୍ତନାଦ ଶୁଭିଲା ଏବଂ ଭୂଇଁରେ କୌଣସି ଓଜନିଆ ବସ୍ତୁ ପଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ ହେଲା । ତାପରେ ଯାଦୁ କଲାପରି ଚାରିଆଡ଼େ ନିସ୍ତବ୍ଧତା ରାଜତ୍ୱ କଲା । କେବଳ ଶୁଣା ଯାଉଥିଲା—ପଥର ଉପରେ ଆମର ବୁଟ୍‌ର ଶବ୍ଦ ।

ବଣ ବୁଦା ଡେଇଁ ଆମେ ଅନ୍ଧ ଭାବରେ ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲୁ । ପାହାଡ଼ର ଢାଲୁ ଦେଇ—ଯେଉଁଆଡ଼ୁ ସେହି ଶବ୍ଦଟି ଆସୁଥିଲା—ସେହି ଆଡ଼େ ଦୌଡ଼ିଲୁ । ଆମର ବାମ ପଟକୁ କାହାର ଗାଁ ଗାଁ ହେଉଥିବାର ଶୁଣିଲୁ । ଯେଉଁଠାରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲୁ—ପାହାଡ଼ର ଢାଲୁ ସେଠାରେ ଶେଷ ହୋଇ କାନ୍ଥପରି ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି । ଉପରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଦେଖିଲୁ ମଣିଷ ପରି କଣ ଗୋଟିଏ ତଳେ ପଡ଼ି ରହିଛି । ଆମେ ଅନ୍ୟ ପଟେ ବୁଲି ଯାଇ ସେହି ବସ୍ତୁ ନିକଟକୁ ଗଲୁ । ଦେଖିଲୁ ପ୍ରକୃତରେ ଜଣେ ମଣିଷ । ପାହାଡ଼ର ଚୂଡ଼ାରୁ ଖସି ପୁରାପୁରି ମୁଣ୍ଡଟା ଛେଚା ହୋଇ ଛତୁ ହୋଇ ଯାଇଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଉ ଗାଁ ଗାଁ ଶବ୍ଦ ଆସୁ ନ ଥିଲା । ବୋଧହୁଏ ସବୁ ଶେଷ ।

ଶେଖର ଦିଆସିଲି ଜଳାଇଲେ । ପବନରେ ନିଆଁ ଲିଭିଗଲା । ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମଧ୍ୟରେ ମୁଁ ଯାହା ଦେଖିଲି—ସେଥିରେ ମୂର୍ଚ୍ଛା ଯିବାକୁ ବସିଲି । ପଛପଟୁ କିଶୋରଙ୍କ ଦେହଟା ମୁଁ ଭଲ ଭାବରେ ଚିହ୍ନି-ପାରିଲି ।

"ଶୟତାନ !" ଛାତିରେ ହାତ ପିଟି ମୁଁ କହିଲି । "ଶେଖର ! ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଭାଗ୍ୟ ହାତରେ ସମର୍ପି ଦେଇ ଚାଲି ଆସିବାର ଉଚିତ ନଥିଲା ।"

"ତୁମଠୁଁ ମୁଁ ବେଶୀ ଦୋଷୀ ରତନ । କେସ୍‌ର ସମସ୍ତ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିସାରିବା ପରେ ବି ମୁଁ ଚୁପ୍ ହୋଇ ବସି ରହିଲି । ମୋ ଗୋଇନ୍ଦା ଜୀବନର ଏ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ପରାଜୟ ରତନ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ କିପରି ଜାଣିଥାନ୍ତି—ସନ୍ଧ୍ୟାପରେ କିଶୋର ପାହାଡ଼ ପାଖକୁ ବୁଲିବାକୁ ଆସିବେ ବୋଲି ।"

ଚନ୍ଦ୍ର ଉଠିବା ପରେ ଆମେ କିଶୋର ଯେଉଁ ପାହାଡ଼ ଉପରୁ ଖସିପଡ଼ି ପ୍ରାଣ ହରାଇଛନ୍ତି—ତା ଉପରକୁ ଉଠିଗଲୁ । କପୁରଙ୍କ ଘର-ଆଡ଼ୁ କ୍ଷୀଣ ଆଲୋକ ଆସୁଥିଲା ।

"ଆମେ ତାକୁ ଯାଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ଗିରଫ କରି ନେବା ଦରକାର ।"

"ସେ କାମ କାଲି କରିବା ପାଇଁ ଆମକୁ ବହୁତ ସମୟ ମିଳିବ ରତନ ।"

ଆମେ ସେଠାରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଯାଇ ଶବ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ମୋ ଆଖିରୁ ସେତେବେଳେ ଲୁହ ବହି ଚାଲିଥିଲା । କିଶୋରଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଆସି ମୁଁ କଣ କଲି ? ରେଖା ବା ମୋତେ କଣ କହିବ ? ଏସବୁ ଚିନ୍ତା କଲାବେଳକୁ ମୋ ହୃଦୟ ବେଦନାରେ ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା ।

ଶେଖର ଶବ ଉପରକୁ ଝୁଙ୍କିପଡ଼ି ତାକୁ ଓଲଟାଇ ଦେଲେ । ତାପରେ ମୋ ହାତ କୁଣ୍ଢାଇ ଧରି ଆନନ୍ଦରେ ନାଚିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଜହ୍ନ ଆଲୁଅ ସେତେବେଳକୁ ଟିକିଏ ସଫା ହୋଇ ଆସିଲାଣି ।

"ଦାଢ଼ି, ଦାଢ଼ି—ଏ ମଣିଷର ଗୋଟିଏ ଦାଢ଼ି ଅଛି ରତନ ।"

ଶେଖର ମୋତେ ଏକ ପ୍ରକାର ଟେକିନେଇ ଆନନ୍ଦରେ ବହେ ନାଚିଗଲେ ।

ନଅ

"ଦାଢ଼ି ?" ମୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲି ।

"ଏ କିଶୋର ନୁହନ୍ତି—ଏ ପ୍ରତିବେଶୀ ପଳାତକ କଏଦୀ ।"

ମୁଁ ଭଲ ଭାବରେ ଶବ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲି । ଜହ୍ନ ଆଲୁଅରେ ଦାଢ଼ିଟା ବେଶ୍ ପରିଷ୍କାର ଦେଖା ଯାଉଥିଲା । ଏ ସେହି ପରିଚିତ ମୁହଁ

ଯାହାକୁ ମୁଁ ପାହାଡ ଉପରେ—ଗୋଟିଏ ମହମବତୀ ଆଲୁଅରେ ଦେଖିଥିଲି—ନବାବ-ପଲାତଙ୍କ କଏଦୀ ।

କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତ ଭିତରେ ଘଟଣାଟି ବେଶ୍ ପରିଷ୍କାର ଜଣାପଡ଼ିଲା । କିଶୋର ଗୋଟିଏ ପୁରୁଣା କୋଟ କେଶବଙ୍କୁ ଦେଇଥିଲେ । କେଶବ ସେହିଟି ନବୀନଙ୍କୁ ଦେଇ ଦେଇଛନ୍ତି ।

"ତାହେଲେ ସେହି କୋଟଟି ହିଁ ଏହାର ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ହୋଇଛି ।" ଶେଖର କହିଲେ "ଏଥିରୁ ପରିଷ୍କାର ଜଣାଯାଉଛି—କଟକ ହୋଟେଲରେ କିଶୋରଙ୍କର ବୁଟ୍ କାହିଁକି ଚୋରୀ ହୋଇଥିଲା । କାରଣ କଣ ଜାଣିଛ ରତନ ? ଡାହାଲ—ଯେ କୌଣସି ଡାହାଲକୁ ଯଦି କାହାର ଗୋଟିଏ ବ୍ୟବହୃତ ଜିନିଷ ଶୁଙ୍ଘାଇ ଦେଇ ତା'ପଛରେ ଛାଡ଼ିଦେବ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ସେ ଲୋକଙ୍କୁ ଯେଉଁଠାରେ ପାଇବ ଆକ୍ରମଣ କରିବ । ତେଣୁ ଅବ୍ୟବହୃତ ବ୍ରାଉନ ବୁଟ୍ କାମକୁ ଆସିବ ନାହିଁ ଭାବି ପୁଣି କିଶୋରଙ୍କର ବ୍ୟବହୃତ ପୁରୁଣା କଳା ବୁଟ୍ ଚୋରୀ ହୋଇଥିଲା ।" ହଠାତ୍ ଶେଖର ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲେ । "ଏଁ, ଏଁ ରତନ, ଦେଖ ପାହାଡ଼ ଉପରକୁ, ଅମ ମିଃ କପୁର ଆସୁଛନ୍ତି । ସାବଧାନ ରତନ, ତୁମେ ତାଙ୍କୁ ସନ୍ଦେହ କରୁଛ ବୋଲି ସେ ଯେପରି ନ ଜାଣନ୍ତି ।"

ପାହାଡ଼ର ତାଳୁ ଦେଇ ଗୋଟିଏ ଛାଇ ଓହ୍ଲାଇ ଆସୁଥିଲା । ମୁହଁର ସିଗ୍ରେଟ ନିଆଁରେ ତାଙ୍କ ମୁହଁର ଆକୃତି ବେଶ ଜଣା ପଡ଼ୁଥିଲା । ଆମକୁ ଦେଖି ସେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଗଲେ—ପୁଣି ଆସିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

"ସେଠାରେ କିଏ—ଡାଃ ରତନ ନା ? ମୁଁ ଭାବିଥିଲି ଆପଣ ଏ ପଟକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବେ ବୋଲି । କିନ୍ତୁ କଥା କଣ—କିଏ ଆଘାତ ପାଇଛି ? ମୁଁ ଭାବୁଛି କିଶୋର ନୁହନ୍ତି ନିଶ୍ଚୟ । ସେ ମୋ ଆଗ ଦେଇ ଚାଲିଯାଇ ଶବଟିକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କଲେ ।

"କିଏ, କିଏ ଏ ?" ସେ ହତାଶରେ ପଚାରିଲେ ।

"ଏ ନବୀନ—କିଶୋରଙ୍କ ଭାଇଙ୍କ ପଳାତକ କଏଦୀ ।"

ମିଃ କପୁର ହତାଶିଆ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଆମଆଡ଼େ ଚାହିଁଲେ ।"

"କି ଦୁଃଖର କଥା ! କିପରି ସେ ମଲା ?"

"ଏଇ ପାହାଡ଼ ଚୂଡ଼ାରୁ ଖସି ବେକ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ି ମରିଛନ୍ତି । ମୁଁ ଓ ମୋ ବନ୍ଧୁ ପାହାଡ଼ରେ ବୁଲୁଥିଲୁ । ହଠାତ୍ ଗୋଟିଏ କରୁଣ ଆର୍ତ୍ତ-ନାଦ ଶୁଣି ଏପଟେ ଆସିଲୁ ।" ମୁଁ କହିଲି ।

"ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଆର୍ତ୍ତନାଦ ଶୁଣି ଆସିଲି । ମୋର କିନ୍ତୁ କିଶୋରଙ୍କ ପାଇଁ ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତା ଥିଲା ।"

"କେବଳ କିଶୋରଙ୍କ ପାଇଁ କାହିଁକି ?" ମୁଁ ନ ପଚାରି ରହି ପାରିଲି ନାହିଁ ।

"ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କହିଥିଲି—ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଆମ ଘରଆଡ଼େ ଆସିବା ପାଇଁ । ସେ ନ ଆସିବାରୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲି—ଆଉ ଯେତେବେଳେ ଏ ଆର୍ତ୍ତନାଦ ଶୁଣିଲି ମୋ ମନ କାହିଁକି ପାପ ଛୁଇଁଲା । ଯାହାହେଉ— ଏ ଆର୍ତ୍ତନାଦ ବ୍ୟତୀତ ଆପଣ ଅନ୍ୟକିଛି ଶୁଣିଛନ୍ତି ?" ସେ ଶେଖରଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ।

"ନା । ଆପଣ ଶୁଣିଛନ୍ତି ?" ଶେଖର କହିଲେ ।

"ନା ।" ମିଷ୍ଟର କପୁର କହିଲେ ।

"ଆପଣଙ୍କର ପଚାରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ତାହେଲେ ?"

"ଆପଣ ଏଠାରେ ଡାହାଣୀ ଭୂତର ଗଳ୍ପ ଶୁଣିଥିବେ । ଶୁଣାଯାଏ ଡାହାଣୀଟା କୁଆଡ଼େ ରାତିରେ ଭୁକେ । ମୁଁ ଜାଣେନି ଏ ଗଳ୍ପ ଭିତରେ କିଛି ସତ୍ୟତା ଅଛି କି ନାହିଁ ।"

"ଆମେ ସେମିତିକା କିଛି ଶୁଣିନାହୁଁ ।" ମୁଁ କହିଲି ।

"ବୋଧହୁଏ ସେହି ଭୟରେ ହିଁ ଲୋକଟି ଦୌଡ଼ିଆସି ଚୂଡ଼ାରୁ ଖସିପଡ଼ି ପ୍ରାଣ ହରାଇଛନ୍ତି ।"

"ହଁ ତା ବି ହୋଇପାରେ ।" ମିଃ କପୁର କହିଲେ "ଆପଣ ଏ ବିଷୟରେ କଣ ଭାବୁଛନ୍ତି ଶେଖରବାବୁ ?"

"ଆପଣତ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଚିହ୍ନିପାରନ୍ତି ।" ଶେଖର ଟିକିଏ ଦୁଷ୍ଟାମୀ କରି କହିଲେ ।

"ଆପଣଙ୍କୁ ଆମେ ଏଠାରେ ଡାଃ ରତନଙ୍କୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ପ୍ରତୀକ୍ଷା କରୁଛୁ । ଯାହାହେଉ ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଘଟଣା ସମୟରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି ।"

"ହଁ ଗୋଟିଏ ଅପ୍ରୀତିକର ସ୍ମୃତି ନେଇ ମୁଁ କାଲି କଟକ ଫେରୁଛି ।"

"ଯାହାହେଉ—ଆମେ ଯେଉଁ ଗଳ୍ପ ନେଇ ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ହୋଇ ରହିଛୁ—ଆପଣ ଆସି ତାର ସତ୍ୟତା ଉପରେ କିଛି ଆଲୋକପାତ କରିଥିବେ ବୋଲି ମୋର ଆଶା ।"

"ମୁଁ ଯେଉଁଥିରେ ହାତ ଦେବି—ସେଥିରେ ଯେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେବି ତାର କିଛି କାରଣ ନାହିଁ । ତାପରେ ଆମର ଦରକାର, ପ୍ରକୃତ ଏବଂ ସ୍ୱାଭାବିକ ଘଟଣା । ଗୋଟିଏ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ନେଇତ ଆମେ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଚଳାଇ ପାରିବୁ ନାହିଁ ।"

ମିଃ କପୁର ଶେଖରଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅନାଇ ଥିଲେ । ତାପରେ ସେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ କହିଲେ "ଶବଟିକୁ ଆମ ଘରକୁ ନେଇଗଲେ ହୁଅନ୍ତା—କିନ୍ତୁ ଏହାକୁ ଦେଖିଲେ ସନ୍ଧ୍ୟା ଡରିଯିବ । ତେଣୁ ଭାବୁଛି ଏହା ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଚାଦର ଢାଙ୍କି ଦେଲେ ସକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଠିକ୍ ରହିବ ।"

ତ୍ୱେହିପରି କରାଗଲା । ସେଠାରେ ମିଃ କପୁରଙ୍କୁ ଏକୁଟିଆ ଛାଡ଼ି-ଦେଇ ଆମ୍ଭେ ଚୌଧୁରୀ ମହଲ ଚାଲି ଆସିଲୁ । ପଛକୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲୁ କପୁର ତାଙ୍କ ଘର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅସ୍ତେ ଅସ୍ତେ ଚାଲି ଯାଉଛନ୍ତି ।

"ବାସ୍ତବିକ ଲୋକଟାର କି ସାହସ ଦେଖିଲ ଶେଖର । ଶୀକାର ବ୍ୟର୍ଥ ହେବାର ଦେଖି ମଧ୍ୟ କି ଠାଣିରେ କଥା କହୁଛି ? ଯାହା-ହେଉ ଆମ ଗୋଇନ୍ଦା ଜୀବନ ଭିତରେ ଆମ ସହିତ ଟକ୍କର ଦେବା ପାଇଁ ଶତ୍ରୁ ଟିଏ ପାଇଛୁ ।"

କିଶୋର ଶେଖରଙ୍କୁ ଦେଖି ଆନନ୍ଦିତ ହେବା ଅପେକ୍ଷା ବେଶୀ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ । ସେ ଆହୁରି ବେଶୀ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ ଯେ ଶେଖରଙ୍କ ସହିତ କୌଣସି ଲଗେଜ୍ ନଥିଲା । ନବୀନର ମୃତ୍ୟୁ ଖବର ଶୁଣି କେଶବ ଓ ତା ସ୍ତ୍ରୀ ବହୁତ କାନ୍ଦିଲେ । ସେ ଯେତେ ଶତ୍ରୁତାନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ—ନିଜ ରକ୍ତର ଭଉଣୀ ନିକଟରେ କେବେ ହୋଇ ନପାରେ ।

"ଆପଣଙ୍କ ତଦନ୍ତ କେତେଦୂର ଆଗେଇଲା ?" କିଶୋର ଶେଖରଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ।

"ପ୍ରାୟ ଶେଷ ହେବା ଉପରେ । କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରମାଣ ହେଲେ ହେଲା ।" କହୁଁ କହୁଁ ସେ କାନ୍ତି ଅଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ପଚାରିଲେ "ଏ କାହାର ଫଟୋଗ୍ରାଫ ?"

"କେଶବର କହିବା ଅନୁସାରେ ସେହି ହେଉଛନ୍ତି ପ୍ରତାପ-ଚୌଧୁରୀ—ଯାହାଙ୍କ ପାଖରୁ ଏ ଭୂତ ଗଳ୍ପର ଆରମ୍ଭ ।" କିଶୋର କହିଲେ ।

ରେଖା ସେଠାକୁ ଆସି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଚା ଦେଇଗଲା ।

"ଏଇ ତୁମର ଭଉଣୀ କିଶୋରବାବୁ ?" ଶେଖର ପଚାରିଲେ ଏବଂ ମୋ ଅଡ଼କୁ କପଟ କୌତୁକିଆ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଲେ । ମୁଁ ମୁଣ୍ଡ ତଳକୁ ପୋତିଲି ।

"ଏ କେସ୍‌ରେ ସଫଳତା ଲାଭ କଲେ—ଆମକୁ କଣ ପାରିଶ୍ରମିକ ଦେବ କିଶୋରବାବୁ ?" ଶେଖର ପଚାରିଲେ ।

"ମୋ କ୍ଷମତା ଭିତରେ ଆପଣ ଯାହା ମାଗିଲେ ଦେବି ।"

"ମୁଁ କିଛି ମାଗୁନାହିଁ । ଟଙ୍କା ପଇସା କିଛି ନୁହେଁ । କେବଳ ମାଗୁଛି ତୁମର ଏଇ ଭଉଣୀଟିକୁ ଆମ ରତନ ପାଇଁ" ଶେଖର ହସି ହସି କହିଲେ ।

'ସେ ତ ଅତି ଆନନ୍ଦର କଥା ବାବୁ । ସେ ତ ପିଲା—ତାକୁ କଣ ପଚାରୁଛ—ମୋତେ ପଚାର ।" କିଶୋରଙ୍କ ମା କହି କହି ଭିତରକୁ ଆସିଲେ । ଶେଖର ଓ ମୁଁ ଚେଆରରୁ ଉଠି ନମସ୍କାର କଲୁ ।

ରାତିରେ ଖାଇସାରିବା ପରେ ଶେଖର ମୋତେ ଏକାନ୍ତରେ ଡାକିଲେ । ଗୋଟିଏ ଲଣ୍ଠନ ନେଇ ସେହି ତୈଳଚିତ୍ର ଥିବା ଘରକୁ ଗଲୁ । ପ୍ରତାପ ଚୌଧୁରୀଙ୍କ ଚିତ୍ର ନିକଟକୁ ଯାଇ ସେ ଲଣ୍ଠନ ଟେକି ଧରିଲେ ।

"ଏ ଚିତ୍ରରେ କିଛି ବିଶେଷତ୍ୱ ଦେଖୁଛ ରତନ ?"

ମୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ଚିତ୍ରକୁ ଚାହିଁ ଅାସିଲି—"ଏ ଯେ ମିଃ କପୁରଙ୍କ ମୁହଁ ।"

ହଁ, ମିଃ କପୁର ଯେ ଜଣେ ଚୌଧୁରୀ ବଂଶଧର ଏଇଥିରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣା ଯାଉଛି ।"

"ଏଠାରେ କଣ କରୁଛନ୍ତି ଶେଖରବାବୁ ?" କିଶୋର ଆସୁ ଆସୁ କହିଲେ, "ବୋଧହୁଏ କୌଣସି ବଡ଼ ରକମର ଯୁଦ୍ଧ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଛନ୍ତି ।"

"ହଁ ସେଥିପାଇଁ ରତନକୁ ଅର୍ଡ଼ର ଦେଉଛି ।"

"ମୋତେ ବି କହନ୍ତୁ—ମୋ ଦ୍ୱାରା କିଛି ଯଦି ହୋଇପାରେ ।"

"ଭଲକଥା—କାଲି ଶୁକ୍ରବାର ରାତ୍ରିଭୋଜନ ପାଇଁ ତୁମକୁ ମିଃ କପୁର ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିଛନ୍ତି ?"

"ମୁଁ ଭାବୁଛି ଆପଣ ବି ମୋ ସହିତ ଆସିବେ ଶେଖରବାବୁ । ମିଃ କପୁର ବେଶ୍ ଅତିଥି ପ୍ରିୟ ।"

"କିନ୍ତୁ ଦୁଃଖର ବିଷୟ ମୁଁ କାଲି କଟକ ଫେରି ଯାଉଛି । ଆଉ ରତନ ମଧ୍ୟ ମୋ ସାଥୀରେ ଯିବେ ।"

"କାହିଁକି ?"

"ଏ ପରିସ୍ଥିତିରେ କଟକରେ ହିଁ ଆମେ ଆମର କେସ୍‌ର ମୀମାଂସା କରିବା ।"

"ଏପରି ଗୋଟିଏ ନିର୍ଜନ ସ୍ଥାନରେ ଏକୁଟିଆ ରହିବାକୁ ଖୁବ୍ ଭୟ ଲାଗେ ।"

"ଆମକୁ ବିଶ୍ୱାସ କର କିଶୋରବାବୁ ! ମୁଁ କହିବା ଅନୁସାରେ କାମ କର । ତୁମେ ମିଃ କପୁରଙ୍କୁ କୁହ ଯେ ମୁଁ ଓ ରତନ ବହୁତ କାମବଶତଃ କଟକ ବାହାରି ଗଲୁ । ଆଉ—ହଁ—ରେଖା କିମ୍ବା ମାଉସୀଙ୍କୁ ସାଥୀରେ ନେବ ନାହିଁ । କହିବ ମାଉସୀଙ୍କ ଦେହ ଖରାପ ଓ ରେଖା ତାଙ୍କର ସେବାରେ ରତ । ଆମେ ନିଶ୍ଚୟ ଆମର କାମ ଶେଷକରି ଫେରି ଆସିବୁ । ତୁମେ ବ୍ୟସ୍ତ ହେବନାହିଁ ।"

"ମୁଁ ଭାବୁଥିଲି ଆପଣଙ୍କ ସହିତ କଟକ ଯାଇଥାନ୍ତି ।"

"ମୁଁ ତମକୁ ଯାହା କହୁଛି କର ।"

"ହଉ ସେଇଆ କରିବ ।"

"ହଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା—ତୁମେ ଗୁଲକରି ମିଃ କପୁରଙ୍କ ଘରକୁ ଯିବ । ଆସିବା ବେଳେ ତୁମେ ଗୁଲକରି ଆସୁଛ ବୋଲି ସେ ଯେପରି ଭଲଭାବରେ ଜାଣନ୍ତି ।"

"ପାହାଡ଼ ତଳେ ତଳେ ଚାଲି ଆସିବ ?"

"ହଁ ।"

"କିନ୍ତୁ ସେପରି କରିବାକୁ ତ ଆପଣ ମୋତେ ବହୁତ ସମୟରେ ମନା କରିଛନ୍ତି ।"

"ହଁ କରୁଥିଲି—ସେତେବେଳେ ବିପଦ ଥିଲା ବୋଲି । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁମେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିରାପଦ । ମହଲ ରାସ୍ତା ଧରି ତୁମେ ସିଧା ଏଠାକୁ ଚାଲିଆସିବ ।"

ଶେଖରଙ୍କର ଏପରି ପ୍ରସ୍ତାବରେ ମୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲି ।

ପରଦିନ ସକାଳେ ତାଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବ ଅନୁସାରେ ଆମେ ବିଦାୟ ନେଇ ଆସିଲୁ । ଶେଖରଙ୍କ ସହିତ ସିଧା ଆସି ପ୍ରତାପପୁର ଷ୍ଟେସନରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ଷ୍ଟେସନରେ ବିଜୟ ଆମକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲା ।

"କୌଣସି ଆଦେଶ ଅଛି ଆଜ୍ଞା ।" ବିଜୟ କହିଲା ।

"ତୁମେ ସିଧା କଟକ ଯାଅ ବିଜୟ । ସେଠାରୁ ମୋ ନାମ ଦେଇ 'କିଶୋରକୁମାର ଚୌଧୁରୀ—ଚୌଧୁରୀ ମହଲ' ଠିକଣାରେ ଗୋଟିଏ ତାର କର ଯେ—ମୁଁ ଯେଉଁ ପକେଟ ବୁକ୍ ଖଣ୍ଡିକ ତାଙ୍କ ଘରେ ଛାଡ଼ି ଆସିଛି—ତାକୁ ସେ ରେଜିଷ୍ଟାର୍ଡ ବୁକ୍ ପୋଷ୍ଟରେ ମୋ କଟକ ଠିକଣାରେ ପଠାଇ ଦିଅନ୍ତୁ ।" ଏହା କହି ଶେଖର ଗୋଟିଏ କାଗଜରେ ସମସ୍ତ ଲେଖିଦେଇ ବିଜୟ ହାତରେ ଦେଲେ । "ବର୍ତ୍ତମାନ ଷ୍ଟେସନ ଅଫିସରେ ପଚାରି ମୋପାଇଁ କୌଣସି ଖବର ଅଛି କି ନାହିଁ ।

ବିଜୟ ଗୋଟିଏ ଟେଲିଗ୍ରାମ ନେଇ ଫେରି ଆସିଲା । ସେଥିରେ ଲେଖାଥିଲା "ତାର ପାଇଲି । ଦସ୍ତଖତ ହୋଇ ନଥିବା ୱାରେଣ୍ଟ ନେଇ ଯାଉଛି ୮।୧୦ ପାସେଞ୍ଜରରେ । ତପନ ।"

"ଉପଳ ସେନାପତି, ସବ୍‌ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟର ପାଖକୁ ଗତକାଲି ଟେଲିଗ୍ରାମ କରିଥିଲି । ଲୋକଟି ବେଶ୍ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷ । ଆମର ସାହାଯ୍ୟକୁ ଆସିବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ରତନ, ଆମର ସମୟ ନଷ୍ଟ ନକରି ଚାଲ ଲୀଳା ସେନଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ କରି ଆସିବା ।"

ଲୀଳା ତାଙ୍କ ଘର ଅଫିସରେ ବସିଥିଲେ । ଶେଖର ସିଧା କୌଣସି ଗୌରଚନ୍ଦ୍ରିକା ନକରି କହିଲେ—"ମୁଁ ରାୟବାହାଦୁର କୈଳାସ-ନାଥଙ୍କ ହତ୍ୟା ରହସ୍ୟର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରୁଛି । ମୋ ସହକର୍ମୀ ଡଃ ରତନ ଆପଣଙ୍କୁ ଆସି ପ୍ରଶ୍ନ କରି ଯାଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ଆପଣ ବହୁତ କଥା ଗୋପନ କରିଥିବାର ଜାଣିପାରି ପୁଣି ଆପଣଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଛି ।"

"ମୁଁ ଅଉ କଣ ଗୋପନ କଲି ?" ଲୀଳା କହିଲେ ।

"ଆପଣ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛନ୍ତି ଯେ ଆପଣ କୈଳାସନାଥଙ୍କୁ ପାଟେରୀ ଗେଟ୍ ନିକଟରେ ରାତି ୧୦ଟା ବେଳେ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲେଖି-ଥିଲେ । ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି ସେହି ୧୦ଟା ବେଳେ, ସେହି ସ୍ଥାନରେ ଏବଂ ସେହି ସମୟରେ ତାଙ୍କର ରହସ୍ୟଜନକ ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଛି । ଏହିସବୁ ଘଟଣା ସହିତ ଶଠିର ଯେଉଁ ସମ୍ବନ୍ଧ ରହୁଛି ଆପଣ ତାହାହିଁ ଗୋପନ କରୁଛନ୍ତି ।" ଶେଖରଙ୍କ ସ୍ୱରରେ ଦୃଢ଼ତା ଥିଲା ।

"ଘଟଣା ସହିତ ଶଠିର କୌଣସି ସମ୍ବନ୍ଧ ନାହିଁ ।"

"ନ ଥାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ଆମେ ସମ୍ବନ୍ଧ ଯୋଡ଼ି ପାରିବା । ଲୀଳା ଦେବୀ ! କୈଳାସନାଥଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ଆମେ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ରୂପରେ ଗ୍ରହଣ କରୁଛୁ ଏବଂ ଏହି ହତ୍ୟା ସହିତ କେବଳ ଆପଣଙ୍କ ବନ୍ଧୁ ମିଃ କପୁରଙ୍କୁ ଜଡ଼ିତ କରୁନାହୁଁ—ତାଙ୍କ ଭାବୀ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ।"

ଲୀଲା ସର୍ପ ଦଂଶିଲା ପରି ଚେଆରରୁ ଉଠିପଡ଼ିଲେ । "ତାଙ୍କ ଭାବୀ ପତ୍ନୀ ? ତାଙ୍କର ଯେମିତି ନୈତିକ ବାଗ୍‌ଦତ୍ତା ନାହାନ୍ତି । ଆପଣ କଣ କହିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ?"

ଶେଖର ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇଲେ । "ମୁଁ କହୁଛି ।" ସେ ନିଜ ପକେଟରୁ କେତେଗୁଡ଼ିଏ କାଗଜ ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ଫଟୋ ବାହାର କଲେ । "ଦେଖନ୍ତୁ ଏ ଫଟୋ ହେଉଛି ମିଃ ରାଜେନ୍ଦ୍ର ପାଣ୍ଡେ ଏବଂ ମିସେସ୍ ଲଳିତା ପାଣ୍ଡେ । ୟୁ. ପି.ର କୌଣସି ସ୍କୁଲରେ ଥିବା ସମୟରେ ଦୁହିଁଙ୍କର ବିବାହ ହୁଏ । ମିଃ ରାଜେନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଆପଣ ଚିହ୍ନି ପାରୁଛନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଲଳିତା ପାଣ୍ଡେଙ୍କୁ ଜାଣି ନାହାନ୍ତି । ରାଜେନ୍ଦ୍ର ସନ୍ଧ୍ୟାଙ୍କୁ ନିଜ ଭାବୀ ପତ୍ନୀ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ହରଣଚାଲ କରି ଆଣିଛନ୍ତି ଓ ଲଳିତାଙ୍କୁ ନିଜର ଭାଗ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାକୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସିଛନ୍ତି । ସନ୍ଧ୍ୟା ଜଣେ ଧନୀକ ବଙ୍ଗାଳୀ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଘୋଷଙ୍କ କନ୍ୟା । ଏଲାହାବାଦରେ ତାଙ୍କର ବ୍ୟବସାୟ । ରାଜେନ୍ଦ୍ର ସେଠାରୁ ଆସିବା ପରେ ନିଜକୁ ମିଃ କପୁର ହିସାବରେ ପରିଚୟ ଦିଏ । ଲଳିତା ଏହି ଫଟୋ ଖଣ୍ଡିକ ଏଲାହାବାଦ ପୋଲିସରେ ଦେଇ ନିଜ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ଅନୁସନ୍ଧାନ ପାଇଁ କହନ୍ତି ଏବଂ ଅପରପକ୍ଷରେ ସନ୍ଧ୍ୟାଙ୍କର ପିତା ହରଣଚାଲ ଅଭିଯୋଗ କରନ୍ତି ମିଃ ରାଜେନ୍ଦ୍ର ପାଣ୍ଡେଙ୍କ ନାମରେ । କିନ୍ତୁ ପୋଲିସ ଓଡ଼ିଶାର ଗୋଟିଏ ଦୂରର ପଲ୍ଲୀରୁ ରାଜେନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଖୋଜି ପାଇନାହିଁ । ସନ୍ଧ୍ୟାକୁ ମିଃ କପୁର ବିବାହ କରିପାରି ନାହାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ମନରେ ଯେ ଏ କୁଆଶା ଅଛି ତାହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣା ପଡୁଛି । ଏଗୁଡ଼ା ମୁଁ ମୋ ନିଜ ମନରୁ କହୁନାହିଁ । ରାଜେନ୍ଦ୍ର ଉପରେ ଏଲାହାବାଦ ପୋଲିସର ଅଭିଯୋଗ-ମାନ କେବଳ କହିଲି । ଆପଣ ଏବେ ଭାବିଲେ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରନ୍ତି— କିମ୍ବା ନ ପାରନ୍ତି ।"

ଲୀଲା ହତାଶିଆ ଭଙ୍ଗୀରେ ଆମ୍ଆଡ଼େ ଚାହିଁଲେ ।

"ଏହି ମିଃ କପୁର ମୋ ସହିତ ବିବାହ କରିବେ ବୋଲି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଥିଲେ । ସେ ମୋତେ ମିଛ କହୁଛନ୍ତି । ସେ କହୁଥିଲେ—ସେ ଯାହା କରୁଛନ୍ତି—କେବଳ ମୋର ପାଇଁ କରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖୁଛି—ସେ ମୋତେ କେବଳ ପର ଖେଳୁଥିଲେ । ଆପଣ ପଚାରନ୍ତୁ—ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ମୁଁ ଉତ୍ତର ଦେବି । କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ କଥା ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରି କହିପାରେ ଯେ ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ଲେଖିଲା-ବେଳେ ତାହା ଯେ କୈଳସନାଥଙ୍କୁ କୌଣସି ବିପଦରେ ପକାଇବ--ଏହା ମୁଁ ସ୍ୱପ୍ନରେ ସୁଦ୍ଧା ଭାବିନାହିଁ ।

"ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ।" ଶେଖର କହିଲେ ।

"ସେହି ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ଲେଖିବା ପାଇଁ ମିଃ କପୁର ଆପଣଙ୍କୁ କହିଥିଲେ ?"

"ହଁ ଚିଠିଟି ସେ ଡାକି ଦେଇଥିଲେ ।"

"ଚିଠିଟା ଯିବା ପରେ—ଆପଣଙ୍କୁ ସେ କୈଳସନାଥଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ କରିବାକୁ ବାରଣ କରିଥିଲେ ?"

"ସେ ମୋତେ ପରେ କହିଲେ ଯେ—ମୁଁ ଯଦି କୈଳସନାଥଙ୍କ-ଠାରୁ ସାହାଯ୍ୟ ଭିକ୍ଷା କରେ—ତାହେଲେ ତାଙ୍କ ସହିତ ବିବାହ ହୋଇଯିବା ପରେ ତାଙ୍କ ସମ୍ମାନରେ ଆଞ୍ଚ ଆସିବ ।"

"ତାପରେ ଆପଣ କୈଳାସନାଥଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ସମ୍ବାଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିଛି ଜାଣିନାହାନ୍ତି ?"

"ନା ।"

"ଅଚ୍ଛା, ନିକଟ ଭବିଷ୍ୟତରେ ପୁଣି ଦେଖା ହୋଇପାରେ । ଧନ୍ୟବାଦ ।"

ଦଶ

ଶେଖରଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ଦୁର୍ଗୁଣ—କୌଣସି ତଦନ୍ତର ପୂର୍ଣ୍ଣତା ନ ଆସିଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ସେ କାହାକୁ କିଛି କହନ୍ତି ନାହିଁ—ଏପରିକି ମୋତେ ସୁଦ୍ଧା । ଆଜି ତଦନ୍ତର ପୂର୍ଣ୍ଣଚ୍ଛେଦ ପକାଇବାକୁ ଯାଉଛୁ—କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ମୁଁ ଆକ୍ରମଣର ଯୋଜନା ସମ୍ପର୍କରେ କିଛି ଜାଣିନାହିଁ ।

ଅକ୍ଟୋବର ରାତିର ଶୀତଳ ପବନ ଆମ ଦେହରେ ଶିହରଣ ଆଣୁଥିଲା । ମଫସଲର ଗୋଟିଏ ସରୁ ରାସ୍ତା ଧରି ଆମେ ଆଗେଇ ଚାଲିଥିଲୁ । ଜଣା ଯାଉଥିଲା—ଶେଖର ଯେପରି ଏହି ରାସ୍ତା ସହିତ ଆଗରୁ ପରିଚିତ । ଦେଖିଲି ପୁଣି ଆମେ ସେହି ପାହାଡ଼ର ପାଦ-ଦେଶରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଛୁ ।

ମିଃ ସେନଙ୍କ ଘର ଆମେ ପାର ହେଲୁ । ଆଗରେ ଚୌଧୁରୀ ମହଲ ଏବଂ ତାପରେ ଆମର ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥଳ । ମିଃ କପୁରଙ୍କ ଗେଟ୍ ଆଗରେ ଛିଡ଼ା ହେଲୁ ।

"ତୁମେ ଶସ୍ତ୍ର ତ ତପନ ?" ଶେଖର ସବ୍‌ଇନ୍‌ସ୍‌ପେକ୍ଟର ତପନଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ।

"ମୋ ପ୍ୟାଣ୍ଟ ପଛରେ ଗୋଟିଏ ପକେଟ ଅଛି । ଯେତେବେଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପକେଟ ଖଣ୍ଡିକ ଅଛି—ସେତେବେଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋ ପ୍ରିୟ ରିଭଲଭରଟି ଅଛି ।—ହଁ—ସ୍ଥାନଟି କାହିଁ କି ଭଲ ଜଣା ଯାଉନାହିଁ । ତପନ ପାହାଡ଼ ଉପର ଘନକୁହୁଡ଼ି ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲେ । "ଆଗରେ ବୋଧହୁଏ କାହାର ଘର—ଆଲୁଅ ଦେଖା ଯାଉଛି ।"

ଘନକୁହୁଡ଼ି ଭେଦକରି—ମିଃ କପୁରଙ୍କ ଘରୁ ଆଲୋକ ଦେଖା ଯାଉଥିଲା ।

"ସେଇଠୁ ଆମର ଲକ୍ଷ୍ୟ ସ୍ଥଳ । ପାଦ ଟିପି ଟିପି ଆସ—କୌଣସି କଥାଭାଷା କରନାହିଁ ।" ଶେଖର ଉପଦେଶ ଦେଲେ ।

ଆମେ ଗେଟ୍ ପାର ହୋଇ ଧୀରେ ଧୀରେ ଅଗେଇଲୁ । ଘରର ଠିକ୍ ଶହେ ହାତ ଦୂରରେ ଶେଖର ଆମକୁ ଛିଡ଼ା କରାଇଲେ ।

"ତୁମେ ଘର ଭିତରକୁ ଯାଇଛ ନିଶ୍ଚୟ ରଞ୍ଜନ ! ଯେଉଁ ଘରୁ ଆଲୁଅ ଆସୁଛି ସେ ଘରଟି କଣ ?"

"ନିଶ୍ଚୟ, ଖାଇବା ଘର ।"

"ତୁମେ ଗୋଡ଼ ଟିପି ଟିପି ଯାଅ । ଦେଖ ସେମାନେ କଣ କରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସାବଧାନ, ସେମାନେ ଯେପରି ଜାଣି ନ ପାରନ୍ତି ।"

ମୁଁ ସତର୍କତାର ସହିତ ଯାଇ ଗୋଟିଏ ଝରକାର ପରଦା ସନ୍ଧିରୁ ଦେଖିବାକୁ ଲାଗିଲି । ଘର ଭିତରେ କେବଳ ଦୁଇଜଣ ବସିଥିଲେ । କିଶୋର ଓ ମିଃ କପୁର । ତାଙ୍କ ଆଗରେ କଫି କପ୍‌ରୁ ଧୂଆଁ ବାହାରୁଥିଲା । ଦୁଇଜଣଯାକ ସିଗ୍ରେଟ ଟାଣୁଥିଲେ । ମିଃ କପୁର ଅନ୍ୟ ଘରକୁ ଉଠିଗଲେ । କିଶୋର ଚେଆରରେ ଅଡ଼କପଡ଼ ସିଗ୍ରେଟ ଟାଣିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିଲେ । ତାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଜଣା ଯାଉଥିଲା ସେ ଯେପରି କୌଣସି ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତାମଗ୍ନ ।

ମିଃ କପୁର ବାହାରକୁ ଆସିବାର ଦେଖିଲି । ମୁଁ ଯାଇ ଗୋଟିଏ ଝାଙ୍କାଳିଆ ଫୁଲ ଗଛର ପଛପଟେ ଲୁଚି ଦେଖିବାକୁ ଲାଗିଲି । ଘରର ଗୋଟିଏ ପଟକୁ ଚାକରମାନଙ୍କ ରହିବା ପାଇଁ କେତୋଟି କୋଠରୀ । ସେ ଚାବି ଦ୍ୱାରା ସେଥିରୁ ଗୋଟିଏ କୋଠରୀ ଫିଟାଇଲେ । ଭିତରୁ ଅଦ୍ଭୁତ ଧରଣର ଖସ୍ ଖସ୍ ଶବ୍ଦ ଆସିଲା । ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ସେ କୋଠରୀରୁ ବାହାରି ଆସି କୋଠରୀର ତାଲା ଲଗାଇଦେଲେ । ସେ ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଲେ ଏବଂ ପୂର୍ବପରି କିଶୋରଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗ

ଦେଲେ । ମୁଁ ବି ଅତି ସନ୍ତର୍ପଣରେ ସେଠାରୁ ଆସି ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗଦେଲି ।

"ସନ୍ଧ୍ୟା ହେଲେ ସେଠାରେ ନାହାନ୍ତି ରତନ ?" ମୁଁ ସମସ୍ତ କହିପାରିବା ପରେ ଶେଖର କହିଲେ । "ତାହେଲେ ସେ କଉଠି ଥାଇପାରନ୍ତି । ଆଉ କୌଣସି କୋଠରୀରୁ ତ ଆଲୁଅ ଆସୁନାହିଁ ।"

ପାହାଡ଼ଆଡ଼ୁ ଗୋଟିଏ ଘନକୁହୁଡ଼ି ଆମଆଡ଼େ ମାଡ଼ି ଆସୁଥିଲା ଏବଂ ଠିକ୍ ଆମରି ଆଗରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀର ପରି ଛିଡ଼ା ହୋଇଗଲା । ଶେଖର ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ କହିଲେ "ମୋ ଯୋଜନାକୁ ପଣ୍ଡ କରିବା ପାଇଁ—ଶେଷରେ କୁହୁଡ଼ିଟା କଉଠି ଥିଲା ରତନ ! କାଂଶାରଙ୍କର ଜୀବନ—କୁହୁଡ଼ିର ପରିଷ୍କାର ହେବା ନ ହେବା ଉପରେହିଁ ନିର୍ଭର କରେ ।"

ରାତିର ଆକାଶ ବେଶ ପରିଷ୍କାର ଥିଲା । ଗୋଟିଏ ବଙ୍କା ଜହ୍ନ ସମଗ୍ର ପାହାଡ଼ିଆ ଅଞ୍ଚଳକୁ ସ୍ୱପ୍ନରାଜ୍ୟ କରୁଥିଲା । ଅସ୍ତେ ଅସ୍ତେ କୁହୁଡ଼ି ଘନ ହେଲା ।

"ଆଉ ଅଧଘଣ୍ଟାକ ପରେ ଏ କୁହୁଡ଼ିରେ ଆମ ହାତ ବି ଦେଖା ଯିବନି । ଏଇ ଅଧଘଣ୍ଟାକ ଭିତରେ କାଂଶାର ଯଦି ନ ଆସନ୍ତି ତାହେଲେ ଅବସ୍ଥା ଖୁବ୍ ଖରାପ ହେବ ରତନ ।" ଶେଖର ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ ଭାବରେ କହୁଥିଲେ ।

"ତାହେଲେ ଚାଲ କୌଣସି ଉଚା ସ୍ଥାନରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ।" ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତାବ କଲି ।

ସେହି ଅନୁସାରେ ମଫଲ ରାସ୍ତାରେ ଆମେ ମିଃ କପୁରଙ୍କ ଘରଠୁ ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ଫର୍ଲଙ୍ଗ ଦୂରରେ ଅପେକ୍ଷା କଲୁ । ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଖୁବ୍ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ବିଛେଇ ଦେଉଥିଲା ।

ଶେଖର ମାଟି ଉପରେ କାନ ରଖି କଣ ଶୁଣିଲେ ।

"ରତନ କିଶୋର ଆସିବାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଯାଉଛି ।"

ଗୋଟିଏ ଦ୍ରୁତ ପଦଶବ୍ଦ ସବୁରି ନିସ୍ତବ୍ଧତାକୁ ଭେଦ କରି ଆମମାନଙ୍କୁ ଆଗେଇ ଆସୁଥିଲା । ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପଥର ଭଳି ଆଗଣାକୁ ଲଗାଇ ଆମେ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲଗିଲୁ । ପାଦଶବ୍ଦ ସ୍ପଷ୍ଟରୁ ସ୍ପଷ୍ଟତର ଶୁଣାଗଲା । ଘନ କୁହୁଡ଼ି ଭିତରେ ଦେଇ ଦେଖିଲୁ କିଶୋର ଆଗେଇ ଆସୁଛନ୍ତି । ଆସିବା ସମୟରେ ସେ ଏପଟ ସେପଟ ଚାହୁଁଥିଲେ । ଝରଣା ପାଖରେ ସେ ଅଦ୍ଭୁତ ଜୋରରେ ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଲଗିଲେ ।

"ନଦେଖ, ସେଇଠା ଆସୁଛି ।" କହି ଶେଖର ତାଙ୍କର ରିଭଲଭର ଠିକ୍ କରି ଧରିଲେ ।

ଝରଣା ଏପଟରୁ ଗୋଟିଏ ଖଟ୍ ଖଟ୍ ଶବ୍ଦ ଶୁଭିଲା । କୁହୁଡ଼ି ଏତେବେଳକୁ ପତଳା ହୋଇ ଆସିଥିଲା । ମୁଁ ଶେଖରଙ୍କର ଠିକ୍ କହୁଣୀ ପାଖରେ ବସିଥିଲି । ତାଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଲି । ତାଙ୍କ ମୁହଁ ଉତ୍ତେଜନାରେ ଭରି ଥିଲା । ତାଙ୍କ ଆଖି ସେହି ଜହ୍ନ ଆଲୁଅରେ ମଧ୍ୟ ଜଳ ଜଳ ହୋଇ ଜଳୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ ଆଖି ଯୋଡ଼ିକ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ବସ୍ତୁ ଉପରେ ସ୍ଥିର ହୋଇଗଲା ।

ହଠାତ୍ ତପନ ଭୟରେ ଚାପା ଚିତ୍କାରଟିଏ କଲା । ଶେଖର ଓ ମୁଁ ନିଜ ନିଜ ରିଭଲଭର ଧରି ଛିଡ଼ା ହୋଇଗଲୁ । ସେତେବେଳକୁ ଆମର ଅଲକ୍ଷରେ ଗୋଟିଏ ବିରାଟକାୟ କଳାଜନ୍ତୁ ରାସ୍ତା ଉପରକୁ ଆସିଯାଇଥିଲା । ଗୋଟିଏ ବିରାଟକାୟ ଗ୍ରେ-ହାଉଣ୍ଡ । କିନ୍ତୁ ପୃଥିବୀର ଯେ କୌଣସି ହାଉଣ୍ଡ (ଡାହାଲ) ଠାରୁ ବଡ଼ । ଏତେ ବିରାଟ ଯେ ଆଖିକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରି ହେଉନାହିଁ । ଆଖି ଯୋଡ଼ିକ ନିଆଁ ପରି ଜଳୁଥିଲା—ଆଁ କଲେ ପାଟିରୁ ହୁତ ହୁତ ହୋଇ ନିଆଁ ବାହାରୁ

ଥିଲା । ଏପରି ଗୋଟିଏ ଦୃଶ୍ୟରେ ମୋ ମସ୍ତିଷ୍କର ପକ୍ଷାଘାତ ହୋଇ ଯାଉଥିଲାଣି । କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନରେ ମଧ୍ୟ ଆପଣ ଏପରି ଜନ୍ତୁଟିଏ ଦେଖି ନଥିବେ ।

କିଶୋରଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ତାହାଳଟି ଦ୍ରୁତ ବେଗରେ ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଶେଖର ଓ ମୁଁ ଉତ୍ତେଜନାରେ ନିଜକୁ ମଧ୍ୟ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲୁ । ତେଣୁ ତାହାଳ ଆମ ଆଗଦେଇ ନିରାପଦରେ ବେଶ୍ ଆଗେଇ ଯାଇପାରିଲା । ଆମର ଚେତନା ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ଶେଖର ଓ ମୁଁ ଏକା ସଙ୍ଗରେ ଗୁଳିକଲୁ । ଜନ୍ତୁଟି ଗୋଟିଏ ବିକଟ ଚିତ୍କାର କଲା । ଗୁଳି ନିଶ୍ଚୟ ତା ଦେହରେ ଲାଗିଛି । କିନ୍ତୁ ସେ ଛୁଆଡ଼ା ହେଲାନି—ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ଆଗେଇ ଚାଲିଲା । ଗୁଳିଶବ୍ଦ ଓ ତାହାଳର ଚିତ୍କାର ଶୁଣି କିଶୋର ପଛକୁ ଫେରି ଅନାଇଲେ । ହତାଶ ହୋଇ ସେ କେବଳ ତାଙ୍କୁ ଆକ୍ରମଣ କରିବାକୁ ଯାଉଥିବା ଜନ୍ତୁଟାଆଡ଼େ ଚାହିଁ ରହିଥିଲେ ।

ତାହାଳର ଚିତ୍କାରରେ ଆମର ଭୟ ପୁରାପୁରି ଦୂର ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଆମେ ଯଦି ବର୍ତ୍ତମାନ ତାକୁ ଗୁଳିକରି ନମାରୁ ତାହେଲେ ନିଶ୍ଚୟ ସେ କିଶୋରଙ୍କୁ ଆକ୍ରମଣ କରିବ ।

ସେଦିନ ପରି ମୁଁ ଶେଖରଙ୍କୁ ସେପରି କେବେ ଦୌଡ଼ିବାର ଦେଖିନାହିଁ । ଥରକୁଥର ଆମେ କିଶୋରଙ୍କର ବିକଳ ଆର୍ତ୍ତନାଦ ଓ ତାହାଳର ବିକଟ ଚିତ୍କାର ଶୁଣିବାକୁ ପାଉଥିଲୁ । ତାହାଳ କିଶୋରଙ୍କ ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ କରିବା ସମୟରେ ମୁଁ ପହଞ୍ଚିଗଲି । କିଶୋର ସେତେବେଳେ ତଳେ ପଡ଼ି ଯାଇଥିଲେ ଏବଂ ତାହାଳଟି ତାର ଲକଲକ୍ ଜିହ୍ୱାଟା ତାଙ୍କ ବେକ ପାଖକୁ ନେଉଥିଲା । ଠିକ୍ ମୁଣ୍ଡକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ମୁଁ ଟ୍ରିଗର ଟିପିବାକୁ ଯାଉଛି—ଦେଖିଲି ତାହାଳଟି ମରି ପଡ଼ିଗଲା ଏବଂ ଶେଖରଙ୍କର ରାଇଫଲ୍‌ରୁ ଧୂଆଁ ଆକାଶରେ ମିଳାଇଗଲା ।

ଆମେ କିଶୋରଙ୍କ ନିକଟକୁ ଦୌଡ଼ିଗଲୁ । ସେ ସେଠାରେ ମୂର୍ଚ୍ଛା ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ । ଦେଖିଲୁ ତାଙ୍କ ବେକରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଦାଗ ହୋଇନାହିଁ । ଠିକ୍ ସମୟରେ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ବଞ୍ଚାଇ ପାରିଛୁ । ଝରଣାରୁ ପାଣି ଆଣି ରତନ ତାଙ୍କ ମୁହଁରେ ଛାଟିଦେଲା । ତାପରେ କିଶୋରଙ୍କର ଦୁଇଟି ଭୀତ ଆଖି ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଖୋଲିଲା ।

"ଭଗବାନ ! ସେ ଜନ୍ତୁଟା କିଏ ?"

"ସେ ଯାହାହେଉ—ଆଜିଠୁ ତୁମ ବଂଶର ଭୂତକୁ ଚିରଦିନ ପାଇଁ ଆମେ ବିଦାୟ ଦେଇଛୁ ।" ଶେଖର କହିଲେ ।

ସମସ୍ତେ ଆସି ଡାହାଲଟିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିଲୁ । ଶେଖର ଡାହାଲର ଉପର ଚମଡ଼ାଟା ଧରି ଓଟାରି ଦେଲେ । ଚମଡ଼ାଟା ଛୁଟି ଆସିଲା । ତାତଳେ ମରି ପଡ଼ିଥିଲା ଗୋଟିଏ ସାଧାରଣ ଡାହାଲ ।

"ଖୁବ୍ ଚତୁରତାର ସହିତ କରାଯାଇଛି ରତନ ! ଦେଖୁଛ, ଜନ୍ତୁଟିକୁ ଭୟଙ୍କରକାୟ କରିବା ପାଇଁ ଅଧିକା ଚମଡ଼ାର ଖୋଳ ଦିଆଯାଇଛି । ଆଖିରେ ଓ ମୁହଁରେ ଫୋସଫରସ୍ ଦିଆଯାଇଛି ।" ଶେଖର କହିଲେ "କିଶୋରବାବୁ, ତମକୁ ଏପରି ବିପଦରେ ପକାଇ ଥିବାରୁ ଆମକୁ କ୍ଷମା କରିବ । କେବଳ କୁହୁଡ଼ି ହିଁ ଆମକୁ ଅସୁବିଧାରେ ପକାଇଲା ।"

"ମୋ ଜୀବନ ଆପଣମାନେ ବଞ୍ଚାଇଛନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଉ କଣ କରିବାକୁ କହୁଛନ୍ତି କୁହନ୍ତୁ ।"

"ବର୍ତ୍ତମାନ ଆପଣ ଏଠାରେ ଅପେକ୍ଷା କରନ୍ତୁ କିମ୍ବା ଆମ ଭିତରୁ କେହି ଜଣେ ମହଲରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସୁ । କାରଣ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମ ତଦନ୍ତର ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ବାକି ଅଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମର ଆତତାୟୀକୁ ଦରକାର—ଯାହାପାଇଁ ଏସବୁ କାଣ୍ଡ । ଏସବୁ ଗୁଳି ଶବ୍ଦରୁ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ସତର୍କ ହୋଇ ସାରିବଣି ।"

ଉପନ୍ନ ସାଥୀରେ କଟଶାରଙ୍କୁ ଗୁଡ଼ଦେଇ ଆମେ ମିଃ କପୁରଙ୍କ ଘର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦୌଡ଼ିଲୁ ।

"ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପଳାଇ ସାରଥିବ । ତେବେ ସୁଦ୍ଧା ତା ଘର ଦେଖିନେବା ଉଚିତ ।" ଯାଉଁ ଯାଉଁ ଶେଖର କହିଲେ ।

ସାମନା ଦ୍ୱାର ଖୋଲାଥିଲା । ତେଣୁ ସିଧା ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଗଲୁ । କେବଳ ଖାଇବା ଘରେ ଆଲୁଅ ଜଳୁଥିଲା । ସେଠାରେ କେହି ନଥିଲେ । ବାରଣ୍ଡାରେ ଗୋଟିଏ ବୁଢ଼ା ଚାକରକୁ ଭେଟିଲୁ । ସେ କିଛି କହି ପାରିଲାନି । ଶେଖର ଲଣ୍ଠନ ହାତରେ ଧରି ଏ ଘରୁ ସେ ଘର ଖୋଜିବାରେ ଲଗିଲେ । ଗୋଟିଏ ଶୋଇବା ଘର ଆଗରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ଦ୍ୱାରରେ ତାଲା ଦିଆ ହୋଇଥିଲା । ଭିତରୁ କାହାର ନିଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସର ଶବ୍ଦ ଆସୁଥିଲା । ଶେଖର ଗୋଟିଏ ଧକ୍କାରେ କବାଟ ଭାଙ୍ଗି ଭିତରେ ପଶିଲେ ।

ସେଠାରେ କିନ୍ତୁ ମିଃ କପୁର ନଥିଲେ । ଆମର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟକୁ ଦ୍ୱିଗୁଣିତ କରି ସେଠାରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲେ ସନ୍ଧ୍ୟା । ତାଙ୍କର ହାତ ଗୋଡ଼ ଶକ୍ତ ଦଉଡ଼ି ସାହାଯ୍ୟରେ ଖଟରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିଲା ।

ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କ ବନ୍ଧନ ଆମେ ଖୋଲିଦେଲୁ । ସନ୍ଧ୍ୟା ଅଚେତନ୍ୟ ଅବସ୍ଥାରେ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲେ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ଆଖି ଖୋଲିଲେ । "କଟଶାର କଣ ଭଲରେ ଅଛନ୍ତି ? ସେ କଣ ବଞ୍ଚି ଯାଇଛନ୍ତି ?"

"ହଁ ।"

"ଓାହାଲ ?"

"ତାଙ୍କୁ ଗୁଳିକରି ମାରିଦିଆ ଯାଇଛି ।"

ନୈରାଶ୍ୟରେ ସେ ଗୋଟିଏ ଦୀର୍ଘ ଶ୍ୱାସ ପକାଇଲେ । "ଭଗବାନଙ୍କ ଅଶେଷ କୃପା—ଦେଖନ୍ତୁ ମୋହନ ମୋର କିପରି ଅବସ୍ଥା କରି ଯାଇଛି ।"

"ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ କେଉଁଠି ଥାଇପାରେ କହିପାରିବେ ?"

"କେବଳ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନ ଅଛି—ମରଣ ଗୁହା । ଯେଉଁଠି ସେ ତାହାଙ୍କୁ ରଖିଥିଲା । ନିଜର ମଧ୍ୟ ନିରାପତ୍ତା ପାଇଁ ସେଠାରେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିଛି ।"

କୁମୁଦ ପାଇଁ ସେଦିନ ରାତିରେ ଆଉ ମରଣ ଗୁହାକୁ ଯିବାର ସମ୍ଭବପର ହୋଇ ପାରିଲାନାହିଁ । ତା ପରଦିନ ସକାଳୁ ସନ୍ଧ୍ୟାଙ୍କୁ ସାଥୀରେ ଧରି ଅସୀମ ଚାଲିଲା ।

ଝରଣାର ଧାରରେ ଯେଉଁ ରାସ୍ତାଟି ଉପରକୁ ଯାଇଛି ସେହି ରାସ୍ତା ଦେଇ ଅସୀମ ଚାଲିଲା । କିଛି ସମୟ ପରେ ସନ୍ତସନ୍ତିଆ କାଦୁଅ ରାସ୍ତା ପଡ଼ିଲା । ଗୋଟିଏ ପଠାରୁ କିଶୋରଙ୍କ ଗୋଇଠି ଯାଇଥିବା ଚୂଟର ଗୋଟିଏ ପାଇଲା । ତାହାଙ୍କୁ କିଶୋରଙ୍କ ଉପରକୁ ଛାଡ଼ିବା ପୂର୍ବରୁ ମିଃ କପୁର ଏହାର ସାହାଯ୍ୟ ନେଇଥିଲେ ।

କାଦୁଅ ରାସ୍ତାଦେଇ ମରଣ ଗୁହା ଭିତରକୁ ଓହ୍ଲାଇବାକୁ ଲାଗିଲା । ତା ଭିତରେ ବହୁତ କଙ୍କାଳ ପଡ଼ିଛି । ଗୋଟିଏ ଧାରକୁ ଛୋଟିଆ କୁଡ଼ିଆଟିଏ । କୁଡ଼ିଆ ବାହାରକୁ ଲଉଡ଼ ସ୍ପିକାରଟିଏ ବାହାରିଛି । ତାହାର ଭିତରେ ଶବ୍ଦ ଦ୍ୱିଗୁଣିତ କରିବା ପାଇଁ ଏହା ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲା । ଭିତରକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲା—କପୁର ଶୋଇଛନ୍ତି ଚିର ନିଦ୍ରାରେ । ଡାହାଣ ହାତରେ ଏବେ ବି ପିସ୍ତଲଟା ସେହିପରି ରହିଛି । ମୁଣ୍ଡରୁ ରକ୍ତ ବହି ସ୍ଥାନଟି କଳା ପଡ଼ିଯାଇଛି ।

ଫେରୁ ଫେରୁ ଶେଖର କହୁଲେ—ତଦନ୍ତ ସମୟରେ ଦେଖିଥିଲି ପ୍ରତାପ ଚୌଧୁରୀଙ୍କ ସହିତ ଏହାଙ୍କ ଚେହେରାର ବହୁତ ମେଳ ଅଛି । ତେଣୁ ଜୀବନ ଚୌଧୁରୀ ବଂଶର କୌଣସି ଲୋକଙ୍କ କଥା ଭାବିଲି । ମୋ ସାମନାକୁ ଆସିଲେ ଦିନେଶ ଚୌଧୁରୀ । କୈଳାସନାଥଙ୍କ ସବୁଠୁ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭାଇ । ଏଠାରୁ ସେ ଏଲ୍ହାବାଦ ଯାଇ ରାଜେନ୍ଦ୍ର ନାମରେ ଥିଲେ । ତା ପରଠୁ ସବୁଜାଣି । ଏଠାକୁ ଆସି ସେ ଦେଖନ୍ତି—କୈଳାସନାଥ ଏଠାକାର ମାଲିକ । ତାଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରି ସମ୍ପତ୍ତି ପାଇବା ଦୁର୍ଭାବନା ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଖେଳି ବୁଲେ । ପରିବାରର ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସକୁ ଭିତ୍ତିକରି ସେ ଏପରି ନୃଶଂସ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ କରିବାକୁ ସୁବିଧା ପାଇଲେ ।"

ଶେଷକଥା

ପନ୍ଦର ଦିନ ପରେ ବିବାହ ଉପଲକ୍ଷେ ଯେତେବେଳେ ମହଲ ସରଗରମ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା—ମୁଁ ଭାବୁଥିଲି ରୋମାଞ୍ଚକର ସେହି ହଜିଲା ରାତିର କଥା । ଟିକିଏ ବିଳମ୍ବ ହୋଇଥିଲେ ହୁଏତ ଆଜି ଏପରି ଗୋଟିଏ ଶୁଭ ଦିନର ଆଶା ଆଶାରେହିଁ ରହିଥାନ୍ତା । ହଠାତ୍ ମୋ ଚିନ୍ତାରେ ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହେଲା । ମୋ ପିଠି ଉପରେ କିଏ ପଡ଼ିଯିବାର ଅନୁଭବ କଲି । ପଛକୁ ଅନାଇ ଦେଖିଲି ରେଖା ଲଜ୍ଜରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ପଛରେ ତାର ଭାବୀ ଭାଉଜ ସନ୍ଧ୍ୟା ଖିଲ୍ ଖିଲ୍ ହୋଇ ହସୁଛନ୍ତି............... । *

---

* Sir Arthur Conan Doyle ଙ୍କ Hound of Beskervilles ର ଛାୟାରେ ଲିଖିତ ।